

somuncubaba

AYLIK İLİM KÜLTÜR VE EDEBİYAT DERGİSİ YIL: 32 • SAYI: 303 • OCAK 2026 • ISSN:2791-9595

Hız. Peygamber
(s.a.v.)'in Risâletinin
Evrenselliği

Ramazan ALTINTAŞ

İslâm'ın
İhsân Boyutunda
Yaşanması

Kadir ÖZKÖSE

Kuruluştan
Kurtuluşa
Topkapı Sarayı

İsmail ÇOLAK

Türk
Şiirinde
Ağaçlar

Oğuzhan AYDIN

Dijital
Çöplükteki
Hayatlar

Erol AFŞİN

ISSN:2791-9595

9 771302 080076 00267

DİVÂN-I HULÛSÎ MOBİL UYGULAMASI YAYINLANDI!

20.Yüzyıl Mutasavvıf Dîvân Şâiri
Es-Seyyid Osman Hulûsî Efendi'nin
Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî adlı eseri
Mobil Uygulamaya Aktarıldı!

- Oku - İncele - Dinle
- Fihrist - Arama
- Sözlük - Kelimeler
- Dîvân Radyo
- Dîvândan Görseller

Android ve iOS
Platformlarından
Ücretsiz
İndirebilirsiniz.

ANDROID & IOS İNDİR

ES-SEYYİD OSMAN
HULÛSÎ EFENDİ VAKFI

Bir Medeniyetin Emaneti: Topkapı Sarayı

İstanbul, her çağda taşına toprağına tarih sinmiş bir şehir oldu; fakat Osmanlı'nın mührü en derin, en sessiz ve en kalıcı biçimde Topkapı Sarayı'nda hissedilir. Boğaz'ın rüzgârını Haliç'in sükûnetiyle buluşturan bu yapı, bir medeniyetin kendini ifade ediş biçimidir. Ayasofya kubbesiyle göğe yükselirken, Süleymaniye şehri kucaklar; Topkapı Sarayı ise İstanbul'un kalbine yerleşir. Topkapı'nın avlularında yürüyen tarih, fetih coşkusundan çok, devlet aklının ağırbaşlı adımlarını taşır.

Divan kapısından içeri giren her adım, yalnızca bir mekâna değil, bir idare anlayışına atılmıştır. Topkapı Sarayı, Osmanlı'nın kendisini dünyaya nasıl anlattığının mimari karşılığıdır: sade, vakur ve derin.

İstanbul'daki Osmanlı eserleri arasında Topkapı Sarayı'nı ayrıcalıklı kılan, onun zamana karşı direnen bir merkez oluşudur. Fetih sonrasında kurulan bu yapı, yüzyıllar boyunca devletin kalbi olarak atmış; padişahların gölgesinde değil, sorumluluklarının ağırlığında şekillenmiştir. Bugün İstanbul'un silüetine bakan herkes, belki farkında olmadan Topkapı Sarayı'nın varlığını hisseder. Çünkü bazı yapılar şehri süslemek için değil, ona ruh vermek için inşa edilir. Topkapı Sarayı da İstanbul'un Osmanlı ruhunu taşıyan en sessiz ama en güçlü tanığıdır. Topkapı Sarayı, yalnızca taş ve mermerden örülmüş bir mekân değildir. O, bir cihan devletinin akli, vicdani ve hafızasıdır. Osmanlı Devleti'nin asırlar boyunca attığı adımlar, aldığı kararlar ve taşıdığı mesuliyetler, bu sarayın gölgesinde şekillenmiştir.

Topkapı Sarayı, Osmanlı'da iktidarın ihtişamla değil, ölçüyle temsil edildiği bir merkezdi. Burada saltanat, gösterişten ziyade nizama anlam bulurdu. Padişah, sarayın en ihtişamlı köşesinde değil; devletin yükünü omuzlarında hisseden bir kul bilinciyle yaşardı. Divan-ı Hümayun'da alınan kararlar, yalnızca bir imparatorluğun sınırlarını değil, adaletin yönünü de belirlerdi. Bu yönüyle Topkapı, bir saraydan çok, bir devlet ahlakının mekânıydı.

Ancak Topkapı Sarayı'nı benzersiz kılan asıl mana, Mukaddes Emanetler'in burada muhafaza edilmesidir. Yavuz Sultan Selim'in 1517'de halifeliği Osmanlı'ya taşınmasıyla birlikte, İslam dünyasının en kıymetli emanetleri de bu saraya emanet edilmiştir. Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed'e (sav) ait kutsal hatıralar, yalnızca birer tarihî nesne değil; bir ümmetin gönlünde taşıdığı hürmetin, bağlılığın ve sorumluluğun sembolüdür. Mukaddes Emanetler'in Topkapı Sarayı'nda bulunması, Osmanlı'nın kendisini yalnızca bir siyasi güç olarak değil, İslam dünyasının hamisi olarak gördüğünün açık bir ilanıdır. Bu emanetler, sultanın gücünü artıran unsurlar değil; aksine, onun omzuna yüklenen ağır bir mesuliyetin sessiz tanıklarıdır. Nitekim sarayda bu emanetlerin bulunduğu dairede Kur'an tilavetinin asırlar boyunca hiç kesilmemesi, bu bilincin en zarif ifadesidir.

Topkapı Sarayı'nda taş, tarihle; tarih, imanla; iman ise sorumlulukla iç içedir. Ve belki de bu yüzden Topkapı, fetihlerin değil; fetih ahlakının sembolüdür. Bugün Topkapı Sarayı'nı gezen her ziyaretçi, farkında olsun ya da olmasın, bir medeniyetin kalp atışlarını dinler. O kalp, hâlâ sessiz ama derindir.

Hâsıl-ı kelâm Topkapı Sarayı bir devletin, bir medeniyetin, bir ümmetin emanetidir.

Kurucusu

A. Şemsettin ATEŞ

Yaygın Süreli - ISSN:2791-9595

Yıl: 32 Sayı: 303 - Ocak 2026

Yayın Tarihi: 01 Ocak 2026

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı Adına

İmtiyaz Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni

Dr. Kemal DEMİR

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

M. Hulûsi ERDEMİR

Yayın Editörleri

Hulusi KESKİNTEPE

Ayhan İŞCEN

Yönetim Yeri: Çamlıca Basın Yayın Eğitim Sağlık

Turizm İnşaat San. ve Ticaret A.Ş

Zâviye Mahallesi Hulûsi Efendi Caddesi

No: 41

44700, Darende /MALATYA

Tel: (0422) 615 15 54

www.somuncubaba.net • bilgi@somuncubaba.net

Grafik Tasarım

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı

Dergimizi, Web Sayfamız ve Mobil

Uygulamalarımız Üzerinden Okuyabilirsiniz:

android

ios

06

Vahyin ve Peygamber (s.a.v.)'in Önderliğinde İhsân

✍ Ali AKPINAR

"İhsân; Allah'ı görüyormuş gibi ibâdet etmek, her an O'nun huzurunda ve denetiminde olduğunun bilinciyle hayatı en güzel şekilde yaşamaktır. Adâletten de öte bir makam olan ihsân; iyiliği sadece yapmak değil; onu özenle, gönülden, geciktirmeden hayatın her alanına yaymaktır."

32

Bir Yaprığın Anlattıkları

✍ Mahmut KAPLAN

"Ülfet perdesini aralayıp dünyaya 'mânâ-yı harfî' ile bakabilenler için her nakış gerçek Nakkaş'ı gösterir ve bir yaprağın kırmıldaışı dahi Allah'ın varlığına şahitlik eden bir dile dönüşür."

Somuncu Baba Dergisi'nin içeriğinde bulunan yazılar ile ilgili çıkabilecek olan hatalı bilgilerden dolayı dergi herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Yazıların sorumluluğu yazarlarına ilanların sorumluluğu ise reklam verenlere aittir. Dergimizde bulunan fotoğrafların ve görsellerin kullanılması ve kopyalanması yasaktır. Yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Somuncu Baba Dergisi'nin bütün telif hakları Çamlıca A.Ş.'ne aittir.

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK /Prof. Dr. Ali YILMAZ

Prof. Dr. Sebahat DENİZ /Prof. Dr. Bilal KEMİKLİ

Prof. Dr. Abdullah KAHRAMAN /Prof. Dr. Ali AKPINAR

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Mehmet AKKUŞ /Prof. Dr. Oğuzhan AYDIN

Prof. Dr. Hanifi ÜZÜM /Prof. Dr. Kadir ÖZKÖSE

Prof. Dr. Mahmut YEŞİL /Prof. Dr. H. İbrahim ŞİMŞEK

40

Törenlerle Topkapı Sarayı

M. Nihat MALKOÇ

"Yaklaşık 400 yıl boyunca cihan imparatorluğunun idare merkezi olan Topkapı Sarayı; ihtişamlı cülûs törenlerinden şatafatlı sünnet düğünlerine kadar devletin gücünü ve teşkilat yapısını yansıtan pek çok tarihi ana ev sahipliği yapmıştır."

46

Kardeşlerimizle İlişkilerimiz

Enbiya YILDIRIM

"Mü'min, enerjisini başkalarının hatalarını araştırmaya değil kendi nefsinin düzeltmeye harcamalı; İslâm adına gayret gösteren her kardeşinin başarısıyla iftihar ederek ümmet bilinci sergilemelidir."

82

Dijital Çöplükteki Hayatlar

Erol AFŞİN

"Telefon kulübelindeki zahmetli ama kıymetli bekleyişlerden görüntülü görüşmelerin zahmetsiz konforuna ulaştık; ancak bu süreçte sabrımızı, mahalle kültürümüzü ve birbirimizin derdiyle dertlenme yetimizi 'dijital bir çöplüğün' içinde feda ettik."

Bir Medeniyetin Emaneti: Topkapı Sarayı	1
<i>Kemal DEMİR</i>	
Vahyin ve Peygamber (s.a.v.)'in Önderliğinde	
Erişilen Makam: İhsân	6
<i>Ali AKPINAR</i>	
Bu Vatan Bizim	11
<i>Bestami YAZGAN</i>	
Hz. Peygamber (s.a.v.)'in Risâletinin Evrenselliği	12
<i>Ramazan ALTINTAŞ</i>	
Mehmetçik.....	17
<i>Bekir OĞUZBAŞARAN</i>	
İslâm'ın İhsân Boyutunda Yaşanması	18
<i>Kadir ÖZKÖSE</i>	
Kalır	23
<i>Ekrem KAFTAN</i>	
Emekli Bürokrat Bekir Ulubaş:	
"Hulûsi Efendi (k.s.) Ülkeye Hizmet Aşkımı Artırdı"	24
<i>Musa TEKTAŞ</i>	
Gülün Hatırı.....	31
<i>Ahmet Sami BENLİ</i>	
Bir Yaprağın Anlattıkları.....	32
<i>Mahmut KAPLAN</i>	
Hicret.....	36
<i>Vedat Ali TOK</i>	
Törenlerle Topkapı Sarayı	40
<i>M. Nihat MALKOÇ</i>	
Kardeşlerimizle İlişkilerimiz.....	46
<i>Enbiya YILDIRIM</i>	
Gardaş.....	51
<i>Ramazan PAMUK</i>	
Kuruluştan Kurtuluşa Topkapı Sarayı	52
<i>İsmail ÇOLAK</i>	
Türk Şiirinde Ağaçlar.....	58
<i>Oğuzhan AYDIN</i>	
Topkapı Sarayı'ndaki Mukaddes Emânetler.....	62
<i>Rasul KESENCELİ</i>	
Sütlüce'de Münevver Bir Gönül Mimarı:	
Elif Efendi ve Dîvân'ında Aşkın Seyri	66
<i>Fatih ÇINAR</i>	
Göç.....	71
<i>Satılmış ŞEN</i>	
Levlâke Tâci.....	72
<i>Hamit DEMİR</i>	
Tarîkatnâme.....	76
<i>Yusuf HALICI</i>	
Hacıveyszâde'nin Gülleri.....	78
<i>Aydın BAŞAR</i>	
Dijital Çöplükteki Hayatlar.....	82
<i>Erol AFŞİN</i>	
Lâle Şairi Abdullah Satoğlu ve Sücaattin	
Erdem Eserleriyle Yaşayacaklar	86
<i>M. Nuri YARDIM</i>	
Eğitimciler Olarak Neler Yapmalıyız?	90
<i>Ali ÖZKANLI</i>	
Ben Seni Dost Diye Bilmek İsterim.....	93
<i>Yusuf DURSUN</i>	

بز بوگون عردان اولوب قاج و قبادان گچمش
 بار هواسنه اویوب غیری هوان گچمش
 بونده دزد و غم مشقتدر اولانجه دارم
 کار بجز دوست دزدیدر آرقه زدارن گچمش
 شول مسائسل طره سی ایما نیز در شبره سن
 محمد لله طاعات زرق و ربان گچمش
 سجه در رام قاشی محرابنه طاعاتم
 غیری بر وجهک سجود یله خطارن گچمش
 حسن سؤداسیله هر دمده زبون عشوه اولوب
 هب دم دورا غم او غیره صفاران گچمش
 فوت مز کباب دل ایمانه مز خون حکم
 خوان فضلیله دو یوب فان و نوان گچمش

شرحه شرحه در غلامی فرقت ایله سینه مز
 بیاره آنجو و ضلیده اوزگه زهدان گچمش

Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî

Es-Seyyid Osman Hulûsî Efendi (k.s.)

1. Biz bugün uryân olup tâc u kabâdan geçmişiz
Yâr hevâsına uyup gayrı hevâdan geçmişiz
2. Bunda derd ü gam meşakkatdır olanca varımız
Kârmız dost derdidir artık devâdan geçmişiz
3. Şol müselsel turrası îmânımızdır şübhesiz
Hamdü li'llâh tâ'at-ı zerk u riyâdan geçmişiz
4. Secdedir dâim kaşı mihrâbına tââtımız
Gayrı bir vechin sücûduyla hatâdan geçmişiz
5. Hüsn-i sevdâsıyla her demde zebûn-i aşk olup
Hep dem-i devrânımız o gayr safâdan geçmişiz
6. Kûtumuz kebâb-ı dil peymânemiz hûn-ı ciğer
Hân-ı fazlıyla doyup nân ü nevâdan geçmişiz
7. Şerha şerhadır Hulûsî firkat ile sînemiz
Çâre ancak vashıdır özge recâdan geçmişiz

Nesre Çeviri

1. Bugün biz, her şeyi terk edip dünya sultanlığını ve makamını bırakmışız. Sevgilinin aşkına uyup diğer sevdalardan geçmişiz.
2. Bu dünyada sahip olduğumuz her şey bizim için derttir, sıkıntıdır. Tek kazancımız dostun aşk derdidir, biz artık bu derde deva istemiyoruz.
3. Şüphesiz ki sevgilinin şu örgülü saç fülesi imanımızdır. Allah'a şükürler olsun ki dindar görünme ve ikiyüzlülükten geçmişiz.
4. Bizim taatimiz, ibadetimiz daima sevgilinin kaşı mihrabına secde etmektir. Başka bir yüze secde etme hatasından kurtulmuşuz.
5. Aşkın güzelliği ile her yerde ve her zaman aşk âcizi olup hep başka eğlencelerden geçmişiz.
6. Yiyeceğimiz gönül kebabı, içeceğimiz ciğer kanıdır. Fazilet sofrasıyla doyup yemeden ve eğlenceden geçmişiz.
7. Ey Hulûsî! Ayrılıktan dolayı göğsümüz parça parçadır. Çare ancak sevgiliye kavuşmaktır, başka ümitlerden geçmişiz.

Nesre Çeviren: Prof. Dr. Nihat Öztoprak

Vahyin ve Peygamber (s.a.v.)'in Önderliğinde Erişilen Makam: İhsân

“İhsân; Allah'ı görüyormuş gibi ibâdet etmek, her an O'nun huzurunda ve denetiminde olduğunun bilinciyle hayatı en güzel şekilde yaşamaktır. Adâletten de öte bir makam olan ihsân; iyiliği sadece yapmak değil; onu özenle, gönülden, geciktirmeden hayatın her alanına yaymaktır.”

Tasavvufun temeli olarak kabul edilen ihsân, “bir şeyi güzel yapmak, güzelleştirmek” anlamına gelir. Hadiste, “Yüce Allah’ı görüyormuş gibi O’na ibâdet ve kulluk etmek” olarak tanımlanmıştır. Cibrîl hadisi olarak bilinen bu hadiste hem Cebrâil hem de Peygamberimiz mürşid ve muallimdir. Buna göre vahyin rehberliğinde, Peygamber (s.a.v.)’in önderliğinde ve örnekliğinde erişilen bir makamdır ihsân makamı. Evet, biz O’nu göremesek de O bizleri görüyor. İşte bu bilinçle Yüce Allah’a ibâdet ve kulluk etmenin adıdır ihsân. Bu makamda olanlar, bütün kulluk vazifelerini bu bilinçle yaparlar.

Namazi, O’nun huzurunda O’nu görüyormuş gibi kılmak... Zekâtı, O’nu görüyormuş gibi vermek... Orucu, O’nu görüyormuş gibi tutmak... Hacci, O’nu ziyâret ediyormuş gibi edâ etmek... Kur’ân’ı, O’nunla konuşuyormuş gibi okumak... Ticareti ve seyahati, O’nun denetiminde olduğunun bilincinde yapabilmek... Hayatı, O’nun huzurunda, O’nu görüyormuşçasına yaşamak...

Bu makama erebilmek için, O’nu çokça hatırlamak, anmak gerekir. O’nu hiç unutmamak gerekir. Dilinden O’nun isimlerini, gönülden O’nun zikrini düşürmemek gerekir. O’nu tanıdıkça bu makama yaklaşılr. O’nun nimetlerinin kadr ü kıymetini bildikçe, bütün olanlarda O’nun erişilmez kudretini ve sonsuz hikmetini gördükçe bu makamın adamı olunur. O’nun yarattığı her varlıkta O’nun erişilmez gücünü hatırladıkça ihsân makamına çıkılır. Bundan dolayı O’nun seçkin kulları her varlıkta, her olayda, her yerde ve her zamanda O’nu hatırlarlar, O’nu görürler.

O, bizi her yerde görüyor, her zaman görüyor, her şartta görüyor. Yaşadığımız zamanın, üzerinde bulunduğumuz mekânın sahibi hep O’dur. Bizim, O’na ait olmayan bir yer ve zamanda, O’nun lütf u keremi olmadan yaşamamız mümkün değildir. O’nun bize emânet ettiği her zaman, O’nun emânet olarak bize sunduğu her mekânda O’nunla olmak,

“İhsân makamına ermek için her şeyi mükemmel ve en güzel şekilde yapmak gerekir. Bunun için de mü’minliği ve Müslümanlığı güzelleştirmek lâzımdır. Yerinde sayan bir mü’minlik değildir İslâm’ın istediği. Müslüman, Müslümanlık kalitesini artırmak için gayret eden kimsedir.”

O’nun ölçüleri doğrultusunda hareket etmektir gerçek kullara düşen. O’nun arzında, O’nun zamanında, O’nun ölçülerine aykırı davranmak; O’nun nimetlerini O’na isyanda kullanmak iman sahibi bir kimseye yakışmaz. Buna göre, O’na bağlı olmadan yaşamak isteyen bir kimse, O’nun arzından başka bir arzda, O’nun nimetlerinden istifade etmeden yaşamaya baksınlar ki bu imkânsızdır.

İşte ihsân makamı, her zaman ve her mekânda O’nunla olmak, O’nun huzurunda olmak demektir. Cibrîl hadisinde iman ve İslâm’ın şartlarının sayılmasından sonra ihsân kavramının işlenmesi son derece anlamlıdır.

Demek ki iman ve İslâm'ın kemâle ermesi ihsân makamını yaşamakla mümkündür. İhsân olmazsa iman ve İslâm eksik kalacaktır; iman ve İslâm olmadan da ihsân makamına yükselmek mümkün olmayacaktır. Bunun için mü'min ve Müslüman olanların ihsân makamına erebilmek için gayret etmeleri gerekir. Her amelde ihsân makamını yaşamak önemlidir. İhsân makamına ermek için her şeyi mükemmel ve en güzel şekilde yapmak gerekir. Bunun için de mü'minliği ve Müslümanlığı güzelleştirmek lâzımdır. Yerinde sayan bir mü'minlik değildir İslâm'ın istediği. Müslüman, Müslümanlık kalitesini artırmak için gayret eden kimsedir.

İhsân, yalnız ibâdetle ilgili meselelerde mü'minin yükümlü olduğu bir sorumluluk değil, bütün söz ve işlerindeki değişmez tavrıdır. Peygamberimiz, "Allah, her şeyde ihsân ile davranılmasını kullarının üzerine gerekli kılmıştır. Bundan dolayı, "Öldürdüğünüzde güzel davranın, hayvanların kesiminde güzel davranın." buyurur. Nasıl olsa keseceğiniz hayvan ölecek diyerek, ona eziyet vererek öldürmeyin, en kısa zamanda ve en güzel şekilde işinizi bitirin, buyurur.

Gerçek mü'min hep iyilik ve güzelliklerin adamıdır. O, her yerde ve her şartta iyilik ve güzellikler yapar. Kur'ân, iman ağacını yeşerten mü'minin imanını, her yerde, her şartta meyveye duran ağaca benzetir. "Allah'ın, hoş bir sözü; kökü sağlam, dalları göğe doğru olan Rabb'inin izniyle her zaman meyve veren hoş bir ağaca benzeterek nasıl misal verdiğini görmüyor musun? İnsanlar ibret alsın diye Allah onlara misal gösteriyor."

Peygamberimiz de mü'minin en olumsuz şartlarda bile iyilik ve güzellikler adamı olduğunu şöyle ifade buyurur: "İnsanlar bize iyi davranırsa onlara iyilik yaparız şâyet kötü davranırlarsa onlara kötülük yaparız. diyen şahsiyetsizlerden olmayın. Kendinizi, insanlar iyi davranırsa onlara iyilikle mukâbele etmeye, şâyet kötülük yaparlarsa onlara aynıyla karşılık vermeye alıştırın."

Hayat düstûrumuzun onlarca âyetinde ihsân kavramı üzerinde durulur. Kur'ân, önce şu temel ve genel esasını belirler: "İyilik-güzellikte bulunursanız kendinize iyilik-güzellik etmiş olursunuz. Kötülük ederseniz o da kendinizdir." "Allah şüphesiz kendisinden sakınan müttakîler ve iyilik-güzellik yapanlarla beraberdir."

Bunun ardından Kur'ân, ihsân makamında bir mü'minlik ve Müslümanlık ister ve ihsânî hayatın her alanına yaygınlaştırmamızı emreder:

"Hayır, öyle değil; iyilik-güzellik yaparak kendini Allah'a veren kimsenin ecri Rabbi'nin katındadır. Onlara korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir."

"İyilik-güzellik yaparak kendisini Allah'a teslim edip, hakka yönelen İbrâhim'in dinine uyandan, din bakımından daha iyi kim olabilir?"

"İyilik-güzellik yaparak kendini Allah'a veren kimse, şüphesiz en sağlam kulpa sarılmış olur. İşlerin sonucu Allah'a aittir."

"Allah'a kulluk edin, O'na bir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya, yakınlara, yetimlere, düşkünlere, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşına, yolcuya ve elinizin altında bulunan kimselere iyilikte/ihsânda bulunun. Allah, kendini beğenip öğünenleri elbette sevmez."

İhsân Makamına Ulaşmak İçin

Şu bir âyet, konuyu özetler: "Doğrusu, inanıp yararlı iş yapanlar... Doğrusu Biz, iyi iş yapan ihsân sahiplerinin ecrini zâyi etmeyiz, işte onlara, zemininden ırmaklar akan Adn cennetleri vardır." Âyette iman ve onun gereği sâlih amel yapanların iyi-güzel işler yapan ihsân sahipleri olduğu özellikle vurgulanmıştır. Onun için İslâm büyüklerinin biyografilerinin yazıldığı hâl tercümesi kitaplarda çoğu zaman tekrarlanan şu cümle anlamlıdır: "Müslüman oldu, ardından İslâm'ını güzelleştirdi/ihsân makamına yükseldi." Yani Müslüman olmakla kalmadı, Müslüman olmanın gereklerini en güzel şekilde yerine getirdi. O kişinin bu durumu, hayatının

bütün alanlarına yansıdı. Hakîkî Müslüman da öyle olmalıdır. İnanıktan sonra iman gereğini en güzel şekilde yerine getirmeli ve bu güzellikleri hayatına yansıtmalı ve insanlara örnek olmalıdır.

İhsân, iyilik ve güzellik demektir. Kişinin hem kendisine hem başkalarına iyilik yapması, bunu da en güzel şekilde yapmasıdır. Buna göre ihsân, yalın iyilikten ibaret değildir. İyiliklerin en güzel şekilde yapılmasıdır. Geciktirilmeden yapılması, özenle, gönülden ve gönül alarak yapılması, nârin ve güzel bir şekilde yapılmasıdır. Bu yüzden olacak ki âyette, *“Allah şüphesiz adâleti, iyilik yapmayı (ihsânı), yakınlara bakmayı emreder; hayâsızlığı, fenâlığı ve haddi aşmayı yasak eder. Tutasınız diye size öğüt verir.”* buyrulmuştur. Demek ki ihsân, adâletten de ötedir. Adâlet, kişiye hak ettiğinin eksiksiz verilmesi, ihsân ise fazlasının en güzel şekilde verilmesidir. Adâlet, kişinin vermesi gerekeni vermesi, alması gerekeni almasıdır. İhsân ise vermesi gerekeni fazlasıyla vermesi, alması gerekeni de eksik olarak almasıdır. İçki ve kumarın kesin olarak haram kılındığını açıklayan âyetlerden hemen sonra Yüce Rabb’imiz şöyle buyurur:

“İman edip sâlih amel işleyenler, Allah’tan korktukları, imanlarında sebât ettikleri, sâlih amel işlemeye devam ettikleri, sonra Allah’tan sakındıkları, imanlarından ayrılmadıkları, yine Allah’tan korktukları ve iyilikte buldukları (ihsân) müddetçe, daha önceleri tatmış olduklarından dolayı kendilerine bir günah yoktur. Allah iyilikte bulunanları (muhsin) sever.”

Âyetin tefsirinde Elmalılı şunları söyler:

“Görülüyor ki, bu âyette iman ve güzel amel iki defa ve takvâ üç mertebe olarak zikredilmiş ve neticede ihsân mertebesine gelmiştir. Takvânın üç defa zikri, geçmiş, şimdi, gelecek, üç zamana işaretler. Yani her zaman ve her hâlükârda takvâlî olmaya işaretler.

İkinci olarak üç hâle işaretler ki, birincisi insanın kendisiyle yine kendi nefsi ve vicdanı arasında takvâ ve iman, ikincisi kendisiyle insanlar arasında takvâ ve iman, üçüncüsü kendisiyle Allah arasında takvâ ve imandır...

Âyet, takvânın ve sakınılacak şeylerin derecelerine de işaret etmektedir... Şöyle ki azaptan sakınma, harama düşmemek için şüpheli şeylerden, hatta nefsi eğitmek için

bazen mubah olan şeylerden dahi sakınmak... Sözelimi oruçlunun yeme içme gibi şeylerden sakınarak takvâya ermesi gibi...

İşte bütün bu aşamalardan sonra insan, ihsân makamına erişecek ve Rabb'inin dünya ve âhîret ikramlarına mazhar olacaktır." Demek ki ihsân makamına erişebilmek için sağlam ve her şartta devam eden bir iman alt yapısına sahip olmak şarttır. Ardından bunun iman gereği sâlih amellerle desteklenmesi gerekir. İman ve sâlih amel, kişiyi takvâli olmaya götürecektir, nihâyet onu ihsân makamına çıkaracaktır. Yani iman amele, ikisi takvâya, her üçü de ihsân makamına taşıyacaktır. İman olmazsa sâlih amel olmayacak, ikisi olmazsa takvâdan bahsedilmeyecek, bu üçünden biri eksik olursa ihsân makamı söz konusu olmayacaktır.

Yaratılışın gayesi de ihsân makamına çıkanların ortaya çıkarılması değil midir? "Hanginizin daha iyi iş işlediğini belirtmek için, ölümü ve hayatı yaratan O'dur. O, güçlüdür, bağışlayandır." "İnsanların hangisinin daha iyi iş işlediğini ortaya koyalım diye, yeryüzünde olan şeyleri, yeryüzünün süsü yaptık." Aslında Yüce Allah, ezeli ilmiyle kimin iyilikler yaparak iyilerden olacağını, kimin de kötülöklere dalıp kötü olacağını bilmektedir. Ama O, hem kullarına bunu bizzat göstermek için hem de hayatı ve

ölümü anlamlandırmak için böyle yapmıştır. O, insanı yoktan var ederek imtihan dünyasına gönderdi; özündeki iyiliklerin ortaya çıkmasını ve o iyiliklerin etrafa yansımalarını istedi. Bunun için iyilikleri işlemeyi insanın fitratına yerleştirdi; iyilik ve kötülöklere ayırt etme gücü olarak akıl verdi. Kâinat Kitabını, iyiliklere çağıran âyetlerle donattı. Yanı sıra insana, iyilik ve güzelliğe çağıran davetçiler gönderdi. Amaç iyilerin ortaya çıkması ve iyiliklerin hayata egemen olmasıydı. Benzer şekilde iyi ile kötü ayrılmalı, iyiler mükâfatlarını alsın, kötüler de cezâlarını çeksin diye ölümü ve ölüm sonrası hayatı yarattı.

O hâlde bu kutlu yarışta insan, iyiliği doğru bir şekilde tanımalı, iyi olmalı, iyilerle beraber olmalı, sürekli iyiliklerini artırmaya gayret etmeli, bütün bunları yalnızca Yüce Rabb'inin rızasını kazanmak için ve en güzel şekilde yerine getirmelidir. "O hâlde yarışanlar, bunun için yarışınlar." "Öyleyse hayırlı işlerde birbirinizle yarışın."

Dipnot

*Prof. Dr. Ali AKPINAR, Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Yazının geniş dipnotlarını web sitemizin makaleler bölümünde bulabilirsiniz..

Bu Vatan Bizim

Toprağına ana gibi sarıldık,
Dermanı, derdiyle bu vatan bizim.
Ne usandık ne sevmekten yorulduk,
Yiğidi, merdiyle bu vatan bizim.

Doğar kalbimizde her sabah güneş,
Gökkuşağı olur sevgimize eş.
Asırlardan beri kardeşiz kardeş,
Dostluğun tadıyla bu vatan bizim.

Beni, seni alıp bize katalım,
Sevgi mayasını öze katalım,
Gönülleri bir denize katalım,
Yunus'un yâdiyle bu vatan bizim.

Aynı kökün derûnuyuz hepimiz,
İnsanlığın yarınıyız hepimiz,
Osmanlı'nın torunuyuz hepimiz,
Tarihin andıyla bu vatan bizim.

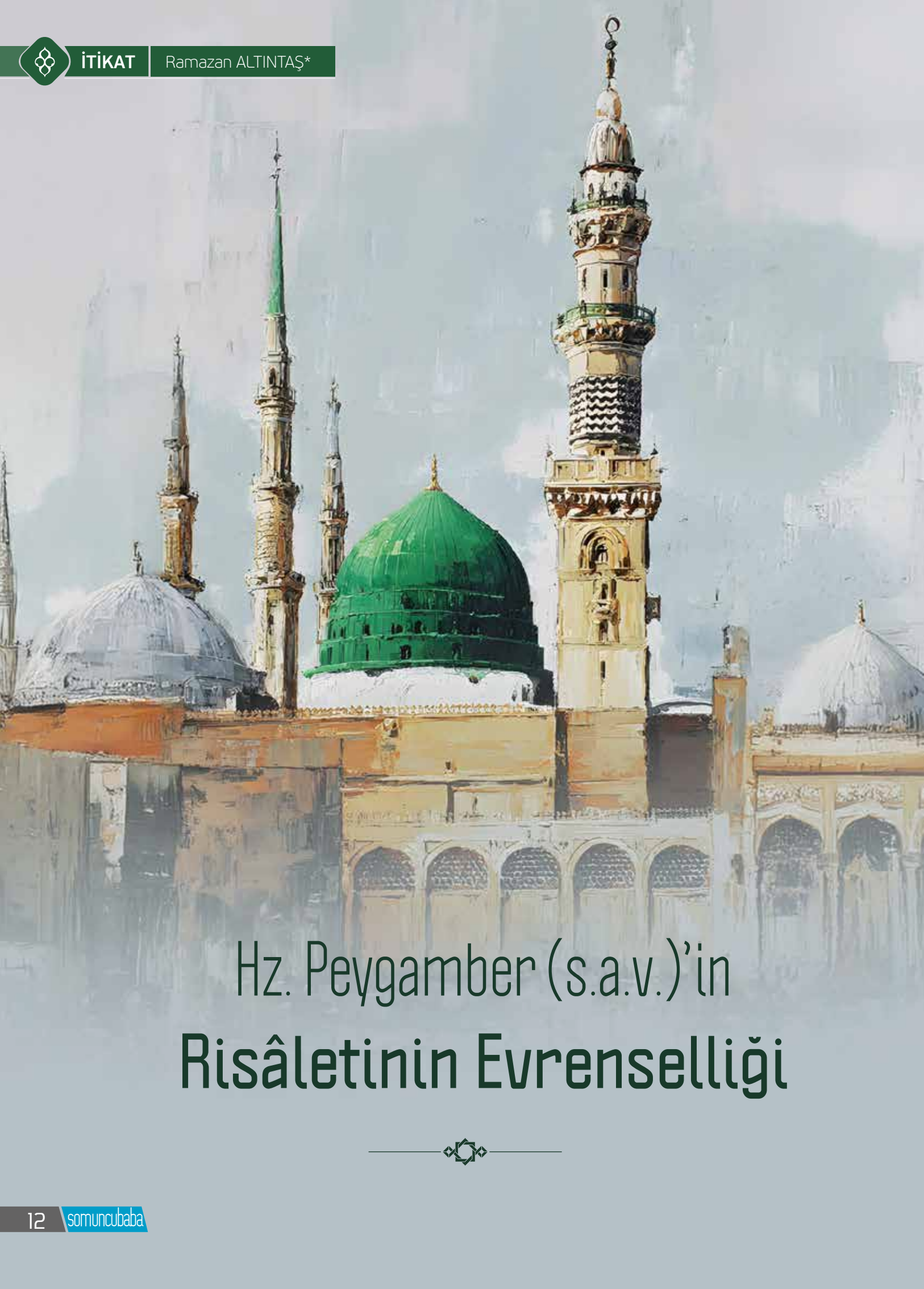
Anadolu oldu birlik merkezi,
Bu toprakta yaptık gönül sentezi.
Arap'ı, Acem'i, Laz'ı, Çerkes'i,
Türk'üyle, Kürt'üyle bu vatan bizim.

Sel gelince gider oğul, kızımız,
Deprem olur artar gönül sızımız.
Beraber yazılmış alın yazımız,
Kaderin kaydıyla bu vatan bizim.

Yiğitler dizildi Çanakkale'de,
Oyunlar bozuldu Çanakkale'de,
Bir destan yazıldı Çanakkale'de,
Şehadet ahdiyle bu vatan bizim.

Bestami YAZGAN

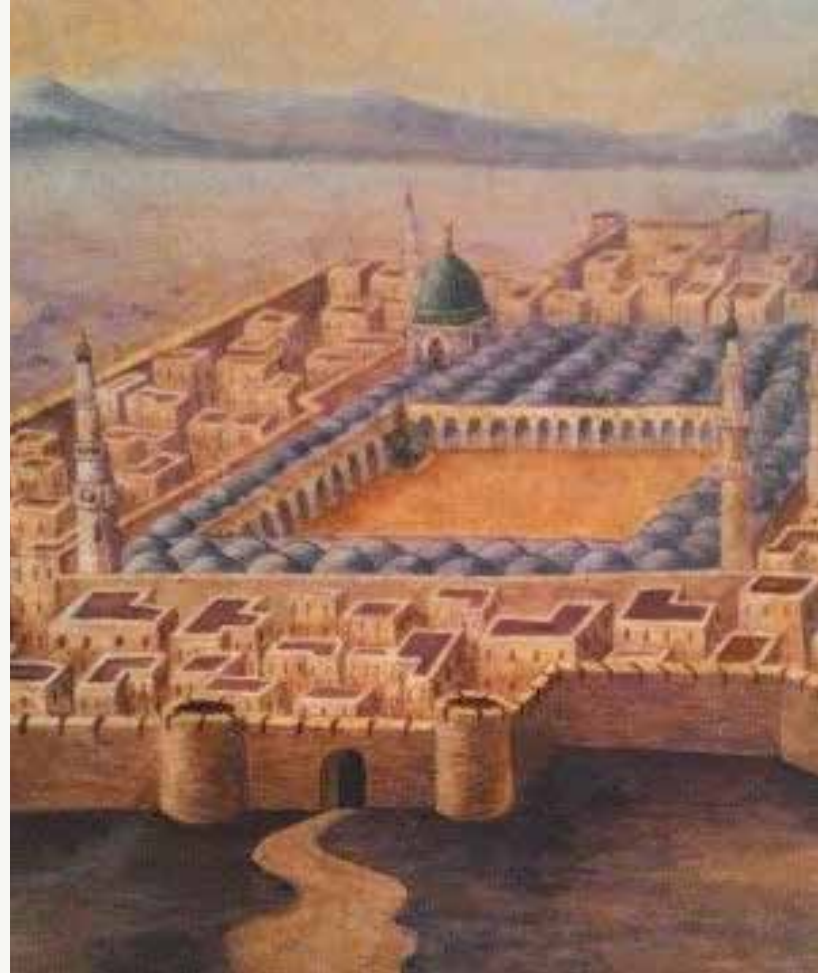
Hz. Peygamber (s.a.v.)'in Risâletinin Evrenselliği

İslâm düşüncesinde nübüvvet müessesesi, yalnızca belirli bir kabîle, topluluk veya coğrafî alanla sınırlı bir olgu olarak görülmez; bilâkis, insanlığın bütünü kuşatan ilâhî rahmetin tezâhürü olarak değerlendirilir. Bu çerçevede Hz. Muhammed (s.a.v.)'in risâleti, hem tarihî bağlamı hem de ahlâkî muhtevâsı itibarıyla evrensel bir karakter arz eder. Nitekim vahyin tarih boyunca farklı toplumlara, tıpkı yağmurun bazı bölgelere yağması gibi tadrîcî ve parçalı bir şekilde gönderilmiş olması, ilâhî hitâbın mâhiyetini sınırlayan bir husus değil, onun insanlığın her dönemine yönelik sürekliliğini gösteren ilâhî bir sünnettir. Hz. Muhammed (s.a.v.)'in risâleti ise bu parçalı tecrübeden bütüncül bir evrenselliğe geçiş temsil eder. O'nun nübüvveti, yalnızca kendi asrının sosyo-kültürel ihtiyaçlarına cevap veren bir mesaj değil, aynı zamanda bütün zamanlarda ve bütün toplumlarda geçerliliğini sürdürebilecek kuşatıcı bir hidâyet rehberi niteliğindedir.¹ Kur'ân-ı Kerîm'de, "Biz seni âlemlere ancak bir rahmet olarak gönderdik."² buyurulması, risâletin kapsamını bütün varlık âlemlerine teşmil ederken, "Sizi ve kendisine ulaşan herkesi uyarmam için gönderildim."³ âyeti ise tebliğin mekân ve zaman kayıtlarını aşan boyutunu vurgular. Bu âyetler, hem nübüvvetin sürekliliğini hem de Hz. Muhammed (s.a.v.)'in peygamberliğinin evrensel hedefini teyit eden temel referanslardır. Dolayısıyla İslâm düşüncesinde Hz. Muhammed (s.a.v.)'in risâleti, belirli bir tarihî kesitin ürünü olmakla birlikte, bu kesiti aşan bir şümullülük ve kalıcılık taşır. Onun getirdiği mesaj, insanlığın varoluşsal arayışlarına hitap eden, adâlet, merhamet, tevhid ve hikmet ekseninde şekillenen ilâhî bir davet olarak değerlendirilmeye devam etmektedir.

Mekke döneminde nâzil olan âyetler, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in risâletinin başlangıçta zâhiren kendi kavmi içinde tecellî etmiş görünse de, öz itibarıyla bütün insanlığın kalbine dokunan evrensel bir mesaj taşıdığını berrak bir biçimde ortaya koyar. Nitekim Kur'ân'ın

"İslâm'ın evrenselliği sadece sözde değil; Müslümanların adâletli tavırlarında, merhametli dokunuşlarında ve ahlâkî güzelliklerinde somutlaşarak kalpten kalbe ulaşan yaşayan bir nura dönüşür."

ilk sayfalarından itibaren vahyin dili, yalnızca belirli bir topluluğun değil, insanoğlunun ortak vicdanına, fitratına, arayışına hitap eden bir sadâ gibidir. Kalem, Sebe', Furkân, Enbiyâ ve Yûsuf sûrelerinde sıkça vurgulanan "zikr", "tenzîr", "rahmet" ve "hüden li'n-nâs" kavramları, risâletin merkezine yerleştirilen bu evrenselliğin güçlü delilleridir. Özellikle "âlemlere rahmet olarak gönderilen" (rahmeten li'l-âlemîn) bir Peygamber tasviri, risâletin coğrafya, kabîle, sınıf ve zaman tanımayan bir mis-

yon olduğunu açık biçimde bildirir. Bu âyetler, risâletin daha ilk yıllarında, henüz Müslümanlar baskı altında, güçsüz ve sayıca az iken bile, vahyin yönünün bütün bir insanlık ufkuna çevrildiğini göstermektedir.

Medine döneminde indirilen âyetler ise daha çok tebliğin kurumsallaşması, ümmet inşâsı, hukûkî ve sosyal düzenin teşekkülü, cemâat bilincinin yerleşmesi gibi alanlara yoğunlaşır. Çünkü insanlığa hitap eden evrensel bir mesajın, sosyal hayata taşınması ve bir medeniyet olarak somutlaşması gerekmektedir. Ancak bu, risâletin evrenselliğinin Medine’de başladığı anlamına gelmez; bilâkis Mekke’deki ilk vahiylerden itibaren belirlenen bu ilâhî misyon, Medine’de yalnızca yeni bir aşamaya geçmiştir. Bazı oryantalistlerin ileri sürdüğü gibi, Hz. Muhammed (s.a.v.)’in mesajının başlangıçta yalnızca Araplara yönelik olduğu ve daha sonra siyâsî zaferler kazanılınca bütün insanlığa yöneltildiği iddiası, tarihî gerçeklikten uzak, metne dayalı verilerle çelişen bir yaklaşım olarak kalmaktadır. Kur’ân’ın kendi iç bütünlüğü, risâletin ilk günlerinden itibaren nüzûl sürecinin evrensel bir ideal etrafında örüldüğünü açıkça göstermektedir. Zira ilâhî mesaj, her-

hangi bir kavmin dar kalıplarına sığmayacak kadar büyük, insan rûhunun derinliklerine sızacak kadar latif ve her çağın insanına seslenecek kadar diridir. Vahyin çağırısı; çöl rüzgârlarının, kabîle asabiyetlerinin, tarihin dalgalı koridorlarının çok ötesinde, insanın varoluş sorusuna verilen ilâhî cevaptır. Hz. Peygamber (s.a.v.)’in getirdiği din, bir toplumu değil, bir insanlık ailesini ihyâ etmek üzere gönderilmiştir. Onun risâleti, bir millete değil, insanın yaralı kalbine, arayış içindeki aklına, sığınak arayan rûhuna hitap eden bir rahmettir. Bu sebeple Kur’ân’ın ilk nefeslerinden son âyetlerine kadar risâlet, sınırları aşan bir çağrı, kalpleri birbirine yakınlığa taşıyan bir rahmet, insanı kendine ve Rabb’ine döndüren bir davettir. Ve bu dava, Mekke’nin dar sokaklarında başlayan bir sesleniş iken, bugün bile dünyanın dört bir yanında rûhlara şifâ dağıtmaya devam eden ilâhî bir nefes olmaya devam etmektedir.

Hz. Muhammed (s.a.v.)’in peygamberliği, insanlık tarihinin uzun ve bereketli peygamberlik silsilesi içinde benzersiz bir ufka sahiptir. Hz. Âdem’den Hz. İbrâhim’e, Hz. Mûsâ’dan Hz. İsmâ’ya kadar gönderilen her peygamber, kendi kavminin yaralı vicdanlarını iyileştirmek, kendi

toplumunun karanlığına ışık olmak için seçilmişti. Her biri, belirli bir coğrafyanın insanlarına umut olmuş, belirli bir zamanın çölünde yahut vadisinde bir bahar rüzgârı gibi esmişti. Ancak bu uzun yolculuğun son halkası olan Hz. Muhammed (s.a.v.), sınırları aşan, dağları ve denizleri geçen, çağları birbirine bağlayan bir rahmet olarak gönderildi. Onun mesajı, bir kabîlenin değil; insanlık ailesinin tamamının kalbine dokunmak üzere yeryüzüne indirildi. Bir milletin değil; doğunun da batının da, kuzeyin de güneyin de insana dair arayışlarını kucaklayan bir çağrı oldu. Hz. İsmâ'nın (a.s.) risâleti, özellikle İsrailoğullarının daralan rûh dünyasına bir nefes, kaybolmuş yolculuklarına bir rehber olarak gelmişti. Fakat Hz. Muhammed (s.a.v.)'in risâleti, insanlığın bütün renklerine, bütün dillerine, bütün kalplerine hitap eden son ilâhî sesleniş oldu. Onun mesajı, kıyâmetin son anına kadar sürecek bir ışık gibi yeryüzüne bırakıldı. Nitekim Kur'ân, "*Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki ona: 'Benden başka ilâh yoktur; öyleyse bana kulluk edin.'* diye vahyetmiş olmayalım."⁴ buyurarak, peygamberlerin aynı hakîkati taşıyan bir zincirin halkaları olduğunu bildirir. O zincirin halkaları, tarih boyunca insanı hakîkate çağırان seslerdi. Hz. Muhammed (s.a.v.) ise bu zincirin tamamlayıcı, mühürleyici ve evrenselleştirici halkası oldu. O, yalnızca bir dönemi değil, bütün bir insanlık tarihini aydınlatmak üzere gönderilmiş rahmettir. Risâleti, kabîle sınırlarını değil, gönül kapılarını aşan bir davettir. Onun çağrısı, yeryüzünde soluk alan her insanın rûhuna değmek için yola çıkan bir ilâhî ışıktır. Bu yüzden, o kutlu elçinin mesajı, sadece bir toplumu değil, insanın kendini arayışını, hidâyete susayan bütün kalpleri ve hakîkatin peşindeki bütün yolcuları içine alan büyük bir şefkat çemberidir. Ve işte tam bu sebeple, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in peygamberliği, insanlık tarihinin en kuşatıcı, en geniş ufuklu, en derinlikli ve en son rahmet tecellîsidir.

Öte yandan, evrensel ilâhî mesajın yeryüzüne taşınışında Arap dili, âdetâ kalbin kandili gibi merkezî bir yer işgal eder. Kur'ân-ı Kerîm'in

Arapça olarak indirilmesi, sadece bir dil tercihinin ötesinde, hikmetle örülmüş bir ilâhî takdirdir. Bu yüce dil, vahyin hem zamana hem mekâna meydan okuyan sarsılmaz bir taşıyıcısı olmuş; sözün en saf hâliyle çağlara ulaşmasına vesîle kılınmıştır. Arapça, vahyin beşiği ve sığınağıdır; çünkü Kur'ân'ın nûrunu koruyan, onun anlamını bozulmadan kuşaklara taşıyan bir zırh gibi görev yapmıştır. Âyetlerin ritmini, anlamın derinliğini, ilâhî çağrının sıcaklığını en berrak hâliyle insanlığa duyuran bir vasıta. Ne var ki bugün, Arapçanın günlük hayatımızda ve akademik dünyada hak ettiği yeri her zaman bulamadığı bir hakîkat olarak karşımızda duruyor. Bu eksiklik, İslâm'ın çağlar üstü mesajının gönülden gönle akışını yavaşlatmakta; tarihî misyonun tam anlamıyla hayat bulmasını zorlaştırmaktadır. Çünkü bir mesaj, kendi dilinden uzaklaştıkça, rûhundan da biraz uzaklaşmış olur. Bu sebeple Arapçayı, sadece bir iletişim aracı olarak değil; bir kültürün, bir inancın, bir ümmet bilincinin taşıyıcısı olarak yeniden değerlendirmek gerekir. Klasik Arapçanın bütün eğitim basamaklarında sistemli biçimde öğretilmesi, hem Kur'ân'ın anlam kapılarını aralamak hem de ümmetin ortak hafızasını diri tutmak için elzemdir. Zira Arapça yaşadıkça, Kur'ân'ın sedâsı daha gür duyulur; Kur'ân'ın sedâsı gür duyuldukça da gönüller hakîkate daha kolay yönelir.

İslâm'ın evrenselliği, yalnızca ilâhî kelamın diliyle sınırlı bir hakîkat değildir; aynı zamanda mü'minlerin hayatlarında, davranışlarında, ahlâklarında tezâhür eden yaşayan bir nurdur. Sahâbe ve onların izinden yürüyen nesiller, sözlerinin güzelliği kadar hâllerinin sükûnetiyle, adımlarıyla, sadâkatleriyle insanlığı hakîkate davet ettiler. Onların her biri, kalpten kalbe kurulan köprüler gibi, İslâm'ın güzelliğini dilleriyle değil, önce gönülleriyle tebliğ ettiler. Bu örneklik, sadece ahlâkî bir model değildir; insanın fıtratına hitap eden evrensel bir lisan, her çağın ve her mekânın anlayacağı bir gönül söylemidir. Çünkü güzel ahlâk, Rabb'ini bilen bir kalbin sessiz fakat en güçlü kelâmıdır. Sâlih karakter, bir mü'minin gölgesi gibidir; nerede bulunsa

hakîkati hatırlatır, yeryüzünde güven uyandırır ve insanı doğruya çağırır.

Ne var ki bugün, İslâm'ın bu evrensel nefesi çoğu zaman ya görülmemekte ya da yanlış anlaşılmaktadır. Oysa dinin özünde bulunan merhamet, adâlet, dürüstlük, emânete riâyet ve kul hakkına saygı gibi yüce değerler, ancak mü'minlerin hayatında görünür hâle geldiğinde gerçek anlamını bulur. Bu yüzden İslâm'ın kalpleri aydınlatan mesajı, her bir mü'minin davranışında yeniden doğmalı; tebessümünde, sözünde, ticaretinde, öğrenci iken gayretinde, yönetici iken adâletinde yansımalıdır. Çünkü din, toplumun içinde yaşadığında ve mü'minin hâline sindiğinde evrensel olur; bir insanın kalbinden diğerinin kalbine sessizce ulaşan bir rahmet hâline gelir. İslâm'ın evrenselliğini dünyaya en güzel anlatacak olan, söylenen sözden ziyâde yaşanan güzelliştir. Kalpten doğan bu güzellik, insanları hakîkate çeken, gönülleri iyileştiren ve toplumları ihyâ eden en güçlü davadır.

Evrensel mesajın hayata taşınmasında en önemli sorumluluklardan biri, hiç şüphesiz Müslüman toplumun omuzlarındadır. Zira bizler, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in getirdiği ilâhî çağırışı sadece duymakla değil, onu anlamak, yaşamak ve yaşatmakla mükellefiz. Bu mesaj, kalbimizde kök saldıkça etrafımıza ışık saçacak; davranışlarımız, sözlerimiz ve hâlimiz, insanlara rahmet pencereleri aralayacaktır. Müslüman, yalnızca kendi iç dünyasının huzurunu aramaz; aynı zamanda taşıdığı hakîkat nurunu başkalarının karanlığına da ulaştırmakla yükümlüdür. Bu yüzden dilimizin doğruluğu, bilgimizin sağlamlığı ve ahlâkımızın güzelliği birbiriyle uyum içinde olmalıdır. Çünkü mesajın evrenselliği, en çok bu üçlü âhengin kalplerde bıraktığı izde görünür.

İslâm'ın çağırışı, sadece belli bir coğrafyada yaşamakla, ritüelleri tekrarlamakla ya da kimlik taşımakla sınırlı değildir. O, insanı tek Allah'a yönelmeye, adâletin gölgesinde güvenle yürümeye, merhametin sıcaklığıyla insanlara do-

kunmaya ve hakkı gözeterek bir ömür sürmeye çağırır. İşte bu yüzden, ilâhî mesajın gerçek taşıyıcısı, onu sadece sözle ifade eden değil; aynı zamanda gönlünde yaşatan, hayatında sergileyen ve davranışlarında görünür kılan kişidir. Çünkü hakîkat, en çok güzellikle yaşandığında tesir eder, en çok ahlâkla örüldüğünde kalplere ulaşır. Ve böylece Müslüman, Rabb'inin mesajını sadece sözleriyle değil; yumuşak tebessümüyle, âdil tavrıyla, merhametli dokunuşuyla, dosdoğru duruşuyla taşır. İlâhî emâneti gönlünde saklar, hayatında sergiler ve insanlığa şâhitlik eder.

Sonuç olarak, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in risâleti, sadece tarihî bir olgu veya bir coğrafyanın mesajı değildir; o, dilin, ahlâkın ve rûhun bir araya geldiği evrensel bir ışıktır. Mekke'de nâzil olan ilk vahiylerden, sahâbenin örnek alınması davranışlarına, Arapçanın korunmasına kadar her bir unsur, bu mesajın sınır tanımayan doğasını ortaya koyar. Müslümanların görevi ise bu ışığı anlamak, kendi hayatlarında yaşatmak ve insanlığa iletmektir. Risâletin evrenselliği, bireylerin kalbiyle ve toplumun pratikleriyle uyum içinde olmasından geçer. Dilin inceliği, ahlâkın güzelliği ve örnek davranışlarının samîmiyeti bir araya geldiğinde, ilâhî mesaj doğru anlaşılır, gönüllere ulaşır ve yayılır. Neticede Hz. Muhammed (s.a.v.)'in risâleti, insanlık tarihinin en parlak evrensel mesajlarından biridir. Onun rehberliği, coğrafyaları aşar, zamanları aydınlatır ve insan kalplerine adâlet, merhamet ve hakîkatin yolunu gösterir. Bu ışık, bugün de yarın da bütün insanlık için yol gösterici olmaya devam edecektir.

Dipnot

* Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ, Selçuk Üniversitesi

1. 81/Tekvîr, 27.
2. 21/Enbiyâ, 107.
3. 6/En'âm, 19.
4. 21/Enbiyâ, 25.

Mehmetçik

Devletimiz ebed-müddet bir çınar
Milletimiz her dem kaynayan pınar
Polisimiz yurttta huzūru sağlar
Gençlerimiz için koca dünyā dar
Yer, gök götürmez ordularımız var
İnsanımız dāimā hakkı tutar
Şeytan vesveselerini kovar
Tārihimiz beş bin yıla dek uzar
Çekilir, er meydanında kılıçlar
“Hakk’ın Kılıcı” nāmını almışlar
“Allah! Allah!” diyerek haykırmışlar
Hem çok cesāretli, hem de çok kibar
Darda kalınca melekler ona yâr
Her zaman zirvede şeref, îtibar
Ona emānet edilmiş nāmus, ar
Ülkemde gece-gündüz nöbet tutar
Hepsi delikanlıdır, hepsi acar
Kendini vatana, millete adar
Bayrak ve sancak aşkı en büyük kâr
Karşı durmak, baştan kayıp bir kumar
Öldürdükleri cehennem için nār
Kahraman doğurmuş Türk’ü analar
Gittiği yerlerde barışı sağlar
Gitmese mazlūmun anası ağlar

Onunla güvende; ovalar,dağlar
Onun gölgesinde yeşerir bağlar
Ataları gibi gönüller açar
Irmak, nehir, şelâle gibi çağlar
Şehîdler ve gāzîler yürek dağlar
Serdāra kurulur şanlı otağlar
Fetih’te kızağa dökülür yağlar
Hasan, surlara yılan gibi zağlar
Şanlı tārihimiz zaferle dolar
İslām’ın koruyucusu ordular
Onlar ki, bu kutsal yurdu kurdular
Ebediyen çelik gibi durdular
Kızıl kanlarıyla vatani sular
Bulunduğu yerde biter korkular
Onlara olsun alkış ve duālar
Kimin Mehmetçik gibi askeri var?

Bekir OĞUZBAŞARAN

İslâm'ın İhsân Boyutunda Yaşanması

“İhsân; Allah'ı görüyormuşçasına bir ibâdet ve kulluk bilinciyle yaşamak, hayatın her alanında düzgünlüğü, şıklığı ve estetiği esas alan bir karakter sergilemektir. İslâm ve imanın kemâle erdiği nokta olan ihsân; kulun nefsinden sıyrılarak Hakk'ın huzurunda olduğu şuuruyla mânevî vuslata erdiği, dinin en yüksek mertebesidir.”

İhsân kelimesi sözlük anlamıyla bir şeyi iyi ve güzel yapmak, güzel hâle getirmek, güzel bilmektir. Güzel olmak, güzel bir şey vermek, iyilik etmek, güzel bulmak, lütufta bulunmak, nimet vermek, yardım ve cömertlikte bulunmaktır.

İstilah anlamıyla ihsân; her ne kadar görmese de kulun sanki Allah'ı görüyormuş gibi ibâdet etmesi, Hakk'ın huzurunda bulunma şuuruna sahip olarak kulluk görevini yerine getirmesi demektir. Kulun basîret nûru ile rubûbiyet makamını temâşâ etmesidir.

Yüce Rabb'imizin her şeyi mükemmel ve eşsiz bir güzellikte yarattığı bilinmektedir. Yüce Rabb'imiz Kur'an'da bizlere ihsânı, yani her şeyi en güzel şekilde yapmayı ve yaptığı işi güzel bir şekilde yapmayı emretmektedir. Peygamber Efendimiz'in açıklamalarından ihsânı, "Allah'ı görür gibi O'na kulluk etmek" olarak tanımladığını bilmekteyiz. İhsân üzere olmak, aslında her işte bize emredilen bir tavsiyedir.

Peygamber Efendimiz'in sahih sünnetine bakıldığında hayatın bütün alanlarında, güzel ahlâktan kurban kesmeye; hâcet gidermekten, saçlarını taramaya; namazda ta'dîl-i erkândan kabrin üstünün düzgün bir şekilde tesviye edilerek örtülmesine kadar bütün alanlarda bir düzgünlüğü, şıklığı ve estetiği dikkate alan bir hayat tarzını tercih ettiği görülmektedir. İslâm geldiğinde Peygamber Efendimiz'in yaşadığı topluma dair elbette birtakım örf ve geleneğin var olduğunda kuşku yoktur. Yüce Rasûl (s.a.v.), dinin emirlerini insanlara öğretirken tecrübe ile gelen insanlığın ortak değerleri konusunda güzel ve iyi olan ne varsa onları aldığı gibi kimi zaman da birtakım düzenlemeler ve düzeltmelere giderek, dinin ıslah edici rolünü göstermiştir. Bu bağlamda İslâm'a girişin güzel yapılmasından ölünün güzelce kefenlenmesine, abdestin en güzel şekilde alınmasından, savaşlardaki öldürme ve hayvan kesimine kadar her alanda yapılan bütün düzeltme ve düzenlemeler buna örnek olarak gösterilebilir.

"İslâm ve imanda kemâle erebilmek; ihsân kıvamına ulaşmaya bağlıdır. İhsân hâlini yaşayabilmek için de, Cenâb-ı Hakk'ın bizi dâimâ gördüğünün farkında olup kendimizi sürekli murâkabe etmemiz gerekmektedir."

Ebû Nasr es-Serrâc (ö. 378/988), Cibrîl hadisini değerlendirirken, hadisteki İslâm mertebesini zâhir, iman mertebesini zâhir ve bâtın, ihsân mertebesini ise zâhirin de bâtının da hakîkati olarak değerlendirmektedir. Necmuddîn-i Kübrâ (ö. 618/1221), hadiste bahsedilen ihsân duygusunu seçkin mü'minlerin sıfatı olarak görmekte ve böylesi bir sıfatın velâyet makamına ermiş kimselerde olabileceğini belirtmektedir.

Cibrîl hadisinde İslâm, iman ve ihsân kavramlarının birbirini ardınca sıralanması bir tadrîc durumu ve kemâle doğru yükseliş grafiği sergilemektedir. Buna göre İslâm mertebesi, işin organlara ait tarafı ve dille ikrardan ibaret olan kısmıdır. İman mertebesi inancın gönle yerleşmesidir. İhsân mertebesi ise mü'minlerin ulaşmak için ciddî bir gayretle çalıştıkları yakîn düzeydeki bir keyfiyet ve vicdan huzurudur. İhsâna ermiş kul, "Nereye yönelirseniz Allah'ın yüzü (zâtı veya kiblesi) oradadır." âyetinin sırrına ermiştir. Haramlardan sakınmada ve farzların ifâsında şuur hâline yükselmiştir. Allah (c.c.) ihsân duygusuna eren mü'minleri şu âyet-i kerimede de görüleceği üzere "sâbikûn"dan saymaktadır: "Mü'minlerin önde gelenleri, muhâcirlerle ensâr ve onlara ihsân duygusuyla tâbi olanlardır. Allah onlardan, onlar da Allah'tan râzî olmuşlardır."

İslâmî ilimler Cibrîl hadisi üzerinden kendilerini tanımlamaya çalışmıştır. Hadisteki İslâm mertebesi fikhin; iman olgusu akâid ve kelâmın; ihsân gerçeği ise tasavvufun konusu

olmuştur. Bu yüzden İslâmî ilimlerin her biri mozaik'in parçaları gibi, bütünü oluşturan cüzlerdir. Birinin eksikliği dinî anlayışın kemâlini doğrudan etkilemektedir. İhsân duygusu akıl ve irâdenin siddîkiyetidir. Hakîkate topyekûn bağlılığımız, Kur'ân'a topyekûn itâatimizdir. Hakîkati kısmen değil bir bütün hâlinde idrâk etme çabamızdır. Hakîkate kısmî ve yüzeysel irâdemiz ile değil, en derin varlığımızla itâat etme çabamızdır. İslâm ve imanda kemâle erebilmek; ihsân kıvamına ulaşmaya bağlıdır. İhsân hâlini yaşayabilmek için de, Cenâb-ı Hakk'ın bizi dâimâ gördüğünün farkında olup kendimizi sürekli murâkabe etmemiz gerekmektedir. Allah'ın bize bizden daha yakın olduğu gerçeğinin kalbimizde dâimî bir idrâk hâline gelmesi esastır. Kalpte bu duyular meydana geldiğinde, kul, imandan ihsâna ulaşmış demektir. O artık, bütün amel-i sâlihleri feyz ve rûhâniyet dolu bir gönülle îfâ eder.

İhsân mertebesi, kulun müşâhede yoluyla

Hakk'a vuslat etmesi, O'na ulaşip O'nunla olmasıdır. İhsân mertebesi, mü'minlerin ulaşmak için ciddî bir gayretle çalıştıkları yakîn düzeyindeki bir keyfiyet ve vicdan huzurudur. İhsânın tezâhürü vuslat hâli, Allah ile birliktelik ve Allah'ı idrâk düşüncesidir. Böylesi bir cem' ve maiyyet durumu hadîs-i kudsîde şöyle ifade edilmektedir: *"Benim velî kuluma düşmanlık edene ben harp ilan ederim. Kulum bana üzerine farz kıldığım şeylerden daha sevimli hiçbir şeyle yaklaşamaz. Kulum farzlardan sonra nâfilelerle yaklaşmaya devam ederse ben onu severim. Ben onu sevince de onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı, düşünen akli ve konuşan dili olurum. Böyle bir kulun istediğini hemen veririm, Bana sığınca onu korurum."*

Kulun Allah ile işitmesi ve görmesi bir tür vuslat ve Allah ile birlikteliğin sağlandığı cem' hâlidir. Allah kullarının fiillerini yaratan bir varlık olup bütün kullarına aynı yakınlıktadır. Kimi kullar Allah ile kendi arasına birtakım perdeler

oluşturmaktadır. Bu perdeler, ipek böceği gibi kulun kendi kendine ördüğü perdelerdir. Bu perdeler insanı yaratanından uzaklaştıran ve kulu kendi nefisine mahkûm eden kalın perdelerdir. İnsan ancak ibâdet, tâat ve kulluk şuuruyla bu perdeleri inceltip kendisine sahip olanın ve kendisinde tasarrufta bulunanın Allah olduğu bilincine varabilir. İşte bu eriş, yok olan bir şeyi ortaya koymak değil, aksine var olan ama perdeli bulunan bir şeyin perdesini aralayıp ihsân şuuruyla olaylara ve âleme bakmaktır. Hadis-i kudsîde anlatıldığı gibi, ibâdetlerle vuslata erenler veya kullukta ihsân şuurunu yakalayanlar bu sırrı kavrama bahtiyarlığına erişmektedirler. Tasavvufun ulaştırmak istediği tevhîd anlayışı işte budur. İbâdet sonucu meydana gelen aşk ve sevgi ile kulun Allah'a varması, maddî değil mânevî bir vuslattır. Bunun başlangıcı kesbî, sonucu ise vehbîdir.

Câhidî Ahmet Efendi bizlere ihsânın şu üç mertebesinden bahsetmektedir. Birinci mertebede kul Allah'ı görür gibi ibâdet etmeli, gönlünden başkasını çıkarmalı, yaptığı ibâdetlere karşılık herhangi bir bedel istememelidir. İkinci mertebede kendi hâllerini Hak Teâlâ'da görmeli, himmeti Hak olmalıdır. Üçüncü mertebede kul Allah'ı çokça müşâhede etmelidir; vaktinin çoğunu Allah'a teveccüh ile geçirmelidir.

İhsân mertebesi, imanın özü, rûhuve kemâlidir. İhsân menzili diğer bütün menzilleri içerir ve ihsânın üç derecesi var. Birincisi maksadın güzel ve bilinçli; ikincisi irâdenin kararlı; üçüncüsü ihsânda bulunanın temiz bir hâle sahip olmasıdır. İhsân mertebesinde bulunanlar bir zarûret, ihtiyaç veya delil olmadan Allah'la olan mânevî hâllerini belli etmezler. Bazen mânevî hâllerde hakkı bâtil ile karıştırdığından dâimâ hâllerini denetler, düzeltir ve temiz tutmaya çalışırlar. Rahmet çeşmesinden akan bir su olarak ihsân nimeti, kuldaki bütün şerleri defeder, kötülük ve pislik ateşini söndürür, şer ve fesadı yok eder. İhsân ehlinin temiz rûhu âb-ı hayattır, cehennem ateşini söndürür. Nefis ateşini söndürmek isteyenlerin gönlüne rahmet suyu salıverilir.

Rahmet suyunun çeşmesi mü'mindir, rahmet suyu ihsân ehlinin temiz rûhudur. Ama o suyun ateşini söndürmesini istemeyen nefis ondan kaçmaktadır.

Hıfniyye Tarîkatı şeyhi Mahmûd el-Kürdî (ö. 1195/1781) tasavvuf eğitiminde İslâm, iman ve ihsân üçlüsünün yerini özlü bir şekilde ifade eder ve der ki: "İyilik, erdem ve güzellikler yoluna girenler bütün tasalardan ve zararlardan selâmete ersin. Tasavvufî eğitimin mertebeleri şu üç merhaledir: İslâm, iman ve ihsân."

Şeyh Mahmûd'un bu hikmeti bütün hikmetlerin mânâsını kendisinde toplayan kapsamlı bir hikmettir. İyilik, erdem ve güzellik yolları; zühd, tevekkül, nefis terbiyesi, zikir, riyâzet, seherlerde uyanık olmak, dile hâkimiyet, lüzumsuz konuşmalardan kaçınmak, Rabb'imiz ile baş başa kalıp bütün mâsivâdan uzaklaşmak, uzlet, yaratılmışlara karşı edepli olmak, insanların ellerindekilere göz dikmemek, ihlâs, kanaat, Allah'ın büyüklüğü karşısında ne âciz bir varlık olduğumuzu ve hiçliğimizi anlamak, Allah yoluna samîmiyetle baş koymak gibi kişiyi Allah'ın rızâsına erıştiren yollardan ibarettir. Bu sebeple söz konusu hikmet Peygamber Efendimiz'in "cevâmiu'l-kelîm" tarzındaki sözleri gibi az sözle çok mânâlar ifade eden hikmetler cinsindedir. Tasavvufî eğitimde kat edilmesi gereken iyilik ve erdem yolları, Allah'ın emirlerini tutup O'nun yasaklarından kaçınmaktan ibarettir. Bu da, "Peygamber size neyi verdiyse onu alın, hangi şeyden sakındırıyorsa ondan sakının." âyetinin hükmüne tâbi olmaktır. Bu âyet hem bedeninin hem de kalbin amellerini düzenlemektedir. Allah'ın sûretlere değil sadece kalplere bakacağını ifade eden ve Hz. Ebû Bekir'in oruç ve namazla değil, kalbine yüklenen bir ağırlık konumundaki vakar sebebiyle sahâbenin en faziletlisi olduğunu bildiren hadisler kalbî amellerin önemine işaret etmektedir.

Tasavvufî eğitimin üç mertebesinden birincisi olan İslâm makamı bütün iman edenlerin ilk merhalesidir. İman makamı havâs denilen seçkin mü'minler için kalbin esaslı bir mîrâcıdır. İhsân

makamı ise Hakk'a yakın olmanın şevkine eren mukarrebûn zümresi demek olan havâssu'l-havâs denilen seçkinlerin seçkinleri için rûhun ilk miracıdır. İslâm mertebesi dinin her emrini fiilen yerine getirmek; iman makamı ilahi emirleri gönlün teslimiyetiyle yerine getirilmek; ihsân kalitesi ise Allah'ı rûhumuzla müşâhede edebilmektir.

Muhammed Emîn Erbilî'ye (ö. 1332/1914) göre kulun, her daim kendisini görüyor hissiyle Yüce Allah'a yapacağı ibâdet, müşâhede makamında yapacağı ibâdetten daha üstündür. Seyyid Şerîf Cürcânî de (ö. 816/1413) kulun bu makamdaki müşâhedesinin hakîkî bir müşâhede olmayıp yakîn düzeyinde olduğuna vurgu yapmaktadır. Kulun kendisini Allah'ın her gördüğü şuurunda hareket etmesi, ihlâs ile yapılmış bir ameldir. İhsân makamına ulaşan kul, günah işlemekten özenle kaçınmaya çalışır.

Tasavvuf, ihsân duygusunun müesseseseleşmiş şeklidir. Din âdetâ bir süt gibidir. Sütten tereyağı, peynir, çökelek, yoğurt ve ayran yapılır. Akıllı kimse ihtiyaçlar doğrultusunda hareket eder. Evde tereyağı varsa, sütten bir daha tereyağı çıkartmaz. Peynir yoksa peynir yapar; yoğurt yoksa yoğurt yapar. Sütte bu mamullerin hepsi mündemiçtir ve bu mamullerin hepsi süttendir. Fıkıh, hadis, tefsir ve tasavvuf ilimleri süttten yağ, yoğurt veya peynir imal etmenin yol ve yöntemleridir.

Fâtiha Sûresi Kur'an'ın özü olduğu gibi Cibril hadisi de sünnetin özüdür. Dinin temel ilkelerini kavrama açısından çok önemli olan bu hadiste Cebrail (a.s.), Peygamber Efendimiz'e dinin rukunleri olan iman, İslâm ve ihsânı sormuştur. Bu mülâkat sonrasında Peygamber Efendimiz; *"Cebraîl, size dininizi öğretmek için gelmiştir."* buyurmuştur. Din kendi içinde böyle bir bütünlüğe sahiptir. Bu üç ilkedden herhangi biri ihmal olunduğu zaman din eksik kalmış olur. Kısacası, dinin kemâli bu üç ilkenin birliğindedir.

İslâm, insanın davranışlarını yönlendiren amelî ilkeler bütünüdür. Bu ilke vasıtasıyla birey,

ibâdetlerini, muâmelâtını, toplumsal ilişkilerini düzenler.

İman, kalbin tasdîkiyle alakalı îtikâdî ilkeler bütünüdür. Bu ilke Allah'a, peygamberlerine, meleklerine, kitaplarına ve âhiret gününe inanmayı düzenler. Kalp, şuhûd ve zevk hâline dayanmaksızın tasdîk eder. Bundan sonra kalp delilleri görür; deliller de onu tasdîk ve yakîne götürür.

İhsâna gelince, kulun rûhunu, Allâhu Teâlâ'nın kendisini gördüğü ve kendisiyle beraber olduğunu hissetmeye götüren özel bir bağıdır. Böylece insan nefsinden sıyrılarak "Yuhibbum ve yuhibbunehû" sırrına mazhar olup, zevk ve müşâhede mertebesine yükselir. Zevk ve müşâhede duyusal bir tatma ve görmeden ziyâde rûhî bir hâldir. Onunla insanın sırrı Mevlâ'sına ulaşır. Peygamber Efendimiz ihsândan bahsederken, *"Allah'a O'nu görüyormuşçasına ibâdet etmelidir, her ne kadar sen O'nu görmesen de O seni görmektedir."* der. Bir başka rivâyette ise, *"Allah'tan O'nu görüyormuşçasına korkmandır."* şeklindedir. Dolayısıyla ihsân, kulu Mevlâ'sının huzurunda olduğu bilincine götüren, O'na kurbiyyetten başka, onu her şeyden uzaklaştıran mânevî bir hâldir. Zâhirde İslâm, bâtında da iman ilkesi olmadan ihsân gerçekleşmez. Bunun mânâsı şudur: Tasavvuf, İslâm ve iman rükünleri olmaksızın elde edilemez. Binâenaleyh şerîatın herhangi bir hükmünü yahut da imanın herhangi bir hakikatini göz ardı ederek tasavvuf yolunda olduğunu söyleyen kimse zındıktır.

Özetle İslâm makamı fıkıhın, iman makamı akâid'in, ihsân makamı da tasavvufun konusu olmuştur. İhsân makamı dinin rûhudur. Kulun Allah katında yükselebileceği en yüksek makamı ifade eder.

Dipnot

* Prof. Dr. Kadir ÖZKÖSE, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Yazının geniş dipnotlarını web sitemizin makaleler bölümünde bulabilirsiniz.

Kalır

Fırtınalar geçer de kıldığı dallar kalır
Hazandan bu dünyaya sarılar, allar kalır

Her bahar çiçekleri dolaşır nice arı
Ömürleri tez biter geride ballar kalır

Nice cân toprakları besler ara vermeden
Taşınan bedenlerden ibretlik sallar kalır

Yiğitler atlarıyla seferlere çıkar da
Gazâ meydanlarında ezilmiş nallar kalır

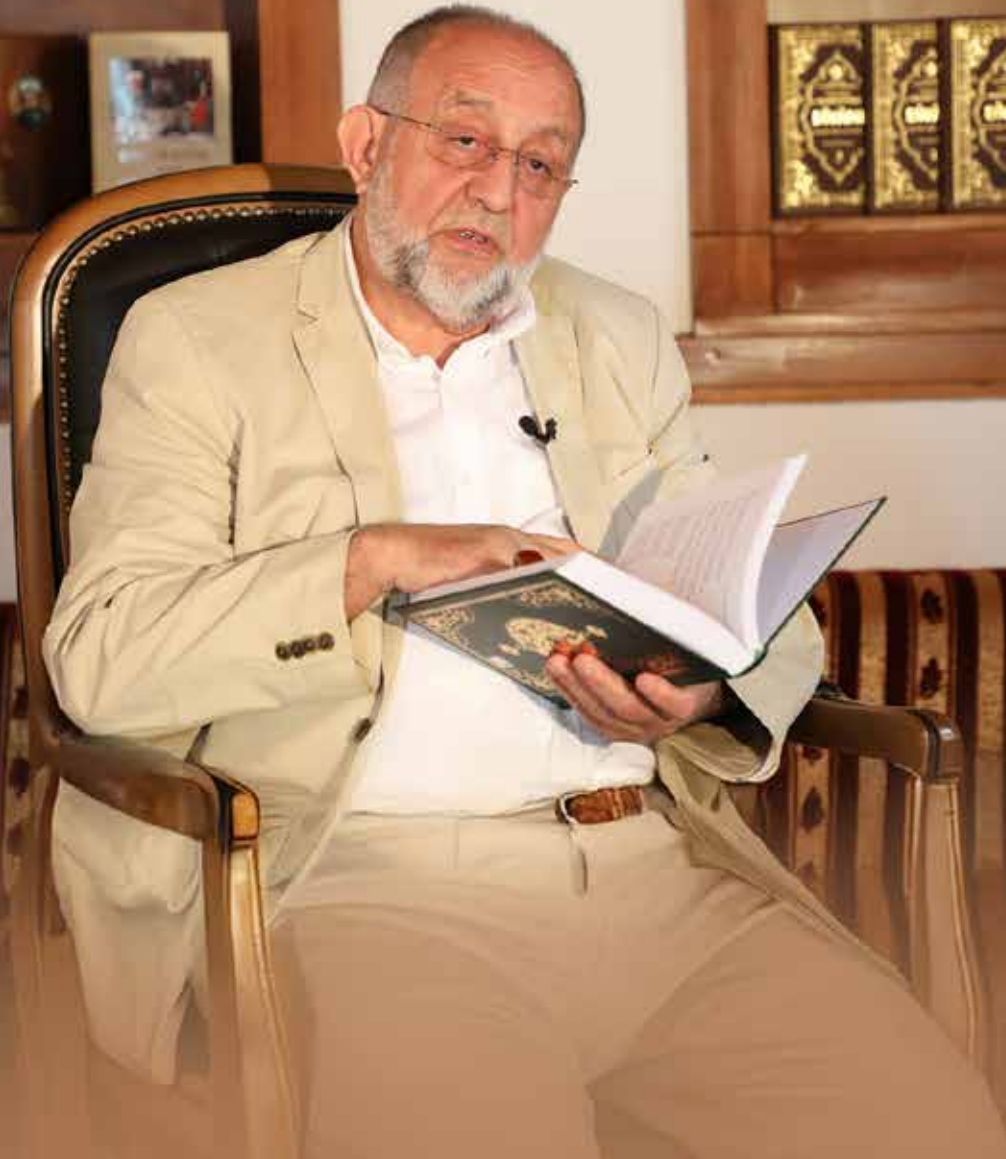
Terk eder gün gelince çobanlar sürüsünü
Çaldığı türkülerle kuru kavallar kalır

Büyür elbet çocuklar var ise ömürleri
Belki akıllarında eski masallar kalır

Sen de gidersin Kâfi adın kalmaz âlemde
Şiirine sığmayan nice hayaller kalır

Ekrem KAFTAN

Emekli Bürokrat Bekir Ulubaş:
“Hulûsi Efendi (k.s.) Hayata Bakış Açımı
Değiştirdi, Ülkeye Hizmet Aşkımı Artırdı”

“Hulûsi Efendi hizmetleriyle, hayır öğütleriyle Darende, Gürün, Sivas, Maraş ve Türkiye'nin değişik yerlerinde çok sevilen sayılan bir şahsiyettir. Onun kıymetini benim anlatmam mümkün değil, değerini benim dile getirmem mümkün değil.”

Darende dostu Gürünlü hemşehrimiz emekli Et Balık Kurumu Genel Müdürü Bekir Ulubaş Bey'le beraberiz. Darende ve Hulûsi Efendi Hazretleri üzerine bir sohbet yapıp hatıralarını dinleyeceğiz.

- Öncelikle Bekir Bey kısa özgeçmişinizden tahsilinizden ve memuriyet hayatınızdan kısaca bahsedebilir misiniz?

- 1952 Gürün doğumluyum. İlkokulu Gürün'de okudum. Daha sonra Ziraat Ortaokulu ve Ziraat Lisesini Ulaş Üretme Çiftliği'nde yatılı olarak tahsil ettim. Ardından Ziraat Fakültesi'ni bitirdim. Yurdun değişik yerlerinde teknik eleman ve idareci olarak görev yaptım.

25 sene sonra Ankara'ya geldim. Bürokrat olarak göreve başladım. Et Balık Kurumu'nda 12 yıl, Allah nasip etti, ülkeme genel müdür, genel müdür yardımcısı olarak hizmet ettim. İnşallah Cenâb-ı Allah'ın yardımıyla bundan sonraki hayatımızda ölünceye kadar bu ülkemize hizmet etmeye çalışacağız.

- Yakın bir muhitin evlâdısınız. Bu açıdan Hulûsi Efendi Hazretleri'yle ilgili ailenizde, çevrenizde neler anlatılırdı ya da ilk tanışmanız veya karşılaşmanızı da dinlemiş olalım.

- Hulûsi Efendi hizmetleriyle, hayır öğütleriyle Darende, Gürün, Sivas, Maraş ve Türkiye'nin değişik yerlerinde çok sevilen sayılan bir şahsiyettir. Onun kıymetini benim anlatmam mümkün değil, değerini benim dile getirmem mümkün değil. Ben çocukken aile ortamında onunla ilgili çok güzel sözler söylenir, öğütleri nakledilirdi. Daha önce yaptığı hizmetler anlatılırdı. Ayrıca mevlitlerde, düğünlerde konuşulurdu ve benim Hulûsi Efendi'yi ilk bu şekilde tanımam 12-13 yaşlarında oldu. Ona karşı o zamanlarda bir sevgi oluştu içimde.

Okul döneminde de sürekli Hulûsi Efendi ile ilgili o çevrenin çocuklarıyla, gençleriyle

“Öyle ortamlarda bulunmaya hep gayret gösterdim. “Hayatıma hani yön verdi.” dedim ya, dedim ki ya bu ortamlar hakikaten insana huzur veren bir ortamlar. Hep öyle ortamları arzu ettim, arzuladım hayatım boyunca.”

okuduğumuz için konuşulur, anlatılırdı. Evet, daha sonra tahsil hayatım bitip mesleğe başladığımda, 20'li yaşlar civarında Gürün'de bulunduğum zamanlarda Aşçı Hoca diye anılan Mehmet Semiz hoca vardı onunla, Mustafa Karataş hoca vardı onunla, Suçatı'dan eski ismiyle Telin'den Şerafeddin Takçı hoca vardı, Allah rahmet eylesin onlarla zaman zaman da ziyarete gitmeye başladım. Onlarla beraber Darende'ye gidip geliyordum. Bu arada her gittiğimde Hulûsi Efendi ile ilgili bende çok

iz bırakan hâtıralar oluştu. Bunlardan biri, çocukluğumda duyduğum bir menkıbeyi anlatmak istiyorum. O ziyaretlerimde gördüğüm güzelliklerden de bahsetmek istiyorum.

Ondan o kadar güzellikler gördüm ki, onlar bizim hayata bakış açımızı değiştirdi, benim hayata bakış açımı değiştirdi, ülkeye hizmet aşkıma artırdı.

Bir gün bir mecliste oturuyordum. Hulûsi Efendi'yi de duyuyorum ama daha görmemiştim. Birisi dedi ki, Gürün'den birisi, bizim köyden bir zata Hulûsi Efendi'yi çok anlatmışlar, hizmetlerini söylemişler, sözlerini söylemişler. demiş ki, gideyim bu Hulûsi Efendi'yi bir de ben ziyaret edeyim. O zaman araba yok, yol yok. At ile dağdan dağa Gürün'den Hulûsi Efendi'yi ziyarete gitmiş. Fakat bu şahıs hanımına çok kaba ve çok sert davranmış, haklarını çiğnermiş. Giderken demiş ki: "Ya Hulûsi Efendi'ye evliâ diyorlar, acaba benim hanıma kaba davrandığımı bilir mi, yüzüme gelir mi?"

Darende'ye yaklaşınca, "Yâ Hulûsi Efendi mi yaşça büyük, ben mi büyüğüm?" Biraz daha yaklaşınca "Her varana gül kokusu ikram ediyor." diyorlar, "Bana da gül kokusu verir mi?" demiş.

Darende'ye varıyor, atını bir yere çekiyor, Efendi'nin ziyaretine girince o kimse, Hulûsi Efendi'nin eline varıyor. Hazret diyor ki: "Oğul, ben yaşça senden büyüğüm. Buyur otur, şüphen olmasın." buyuruyor. Hulûsi Efendi hiç o kimsenin yüzüne bakmıyor, ortaya cemâate bir şeyler anlatıyor. Diyor ki: "Hanımlar size emânettir, hanımlarınıza kaba davranmayın." Ama yine o zat utanır diye hiç yüzüne de bakmıyor. O kimse demiş ki: "Ya Hulûsi Efendi hakikaten büyük zatmış. Benim yolda düşündüğümü daha kapıdan girer girmez 'Ben yaşça senden büyüğüm.' dedi. E bu sefer de yüzüme bakmadan, 'Hanımlara kaba davranmayın, haklarını gözetin.' dedi." ve yüzüm kızardı evdeki kabalığımdan dolayı.

Kalktım sohbet bittikten sonra çıkıyordum. Dedi ki: "Oğul, ben yaşça senden büyüğüm, dur sana bir de gül yağı esansı ikram edeyim." dedi. "Bir de gül yağı verdi. Ondan sonra hayatım değişti." dediğini anlatmışlardı.

Onu duyunca da Hulûsi Efendi zaten her ortamda duyduğum için gönlüm daha çok Hulûsi Efendi'ye ısındı. Ziyaretlerde de demin de söyledim tekrar olmasın, gördüklerimle hayatıma yön verdim. Bir gün Aşçı Hoca, Şerafeddin Hoca ile beraber ziyaretine gittik. Akşamüstü Ramazanın birinci günü. Çok misafir var. Sofra kuruldu. 3-4 sofraya kuruldu devlethânedede. İçlerinde de en genci benim. Bana doğru baktı: "Delikanlı yanıma gel." dedi. "Yanıma otur." dedi. Tabî ben gönülden çok seviyorum. Böyle bir şeye teklifte bulununca sevindim. Vardım yanına oturdum.

İftar olduktan sonra bana ikramda bulundu: "Buyur." dedi. Ama o ortamda böyle sanki bir manyetik alana tutulmuş gibi oldum. Dizim dizine değdi. Önümüze konan yemeklerin içerisinde pekmez var. Ben o heyecanla pekmezi tanıyamadım. Halbuki Gürün yöresinde, çocukluğumuzda pekmezle büyüdük. Pekmezi tanıyamam mümkün değil. Annemle beraber pekmezin, tut pekmezinin yapılışında bulunur, ona, anama yardım ederdim. Pekmezi tanıyamadım. "Bu nedir, bu yemek nedir?" diye içimden geçirdim. Ama dizim de Hulûsi Efendi'nin dizine değiyor. Öyle bir ortam içerisinde yemek bitti. Kalktık aşağıya indik, beraber Gürün'e gideceğiz. Dedim ki ya o sofradaki bilemediğim yemek pekmezdi. O manyetik alandan çıkınca, o güzel ortamdan çıktıktan sonra etkilenmişim. Bunu hiç unutamadım.

- Ziyaretlerin, mânevî ortamların insan rûhuna fevkalâde etkisi vardır. Kalbi olgunlaştırmak adına büyüklerin yanında bulunanın öneminden bahsedebilir misiniz?

- Öyle ortamlarda bulunmaya hep gayret gösterdim. "Hayatıma hani yön verdi." dedim ya, dedim ki ya bu ortamlar hakikaten insana huzur veren bir ortamlar. Hep öyle ortamları arzu ettim, arzuladım hayatım boyunca.

Yıllarca ülkenin değişik yerlerinde görev yaptığımı söyledim. Maraş'ta çalıştım, Afyon'da çalıştım, Tokat'ta çalıştım ve daha değişik yerlerde görev yaptım. Zaman içerisinde de ailem, büyüklerim Gürün'de olduğu için Gürün'e giderdim.

Bir defasında Gürün'de bulunduğum zaman dediler ki Hulûsi Efendi Gürün'e geliyor.

Gürün'de Hulûsi Efendi'nin tarikat arkadaşlarından dayı vardı, Hüsnü Dayı. Hüsnü Dayı'nın evine gelecek, bana da haber verdiler. Ben de Hüsnü Dayı'nın evine gittim, vardım ki Hulûsi Efendi oturuyor odada. Arkadaşlar, kendisiyle beraber olanlar etrafında oturuyorlar, bağdaş kurmuşlar. Kapının kenarında bir boş yer var, oraya oturdum. Şöyle bir baktım, hep yüzü nurlu, pırıl pırıl insanlar. Bana huzur veren, baktığım zaman bakmaya doyamadığım insanlar. Bir yerde bir yazı okuydum ben;

ziraat mühendisiyim, dinî bir eğitim almadım ama dinimi öğrenmek için çok kitap okudum. Bir yerde bir yazı okudum; Kara Davut diye bir kitapta olsa gerek:

"Bir kişi bir zatı Allah dostu olarak kabul eder, toplumda saygın bir insan olarak kabul eder, o insanla yan yana olduğu zaman devamlı onun kalbini nur kabul eder, ondan kendi kalbine aktarmaya çalışır." diye bir şey okudum. Doğru mu, eksik mi, fazla mı bilmiyorum.

Hulûsi Efendi gözünü yummuş, nurlu... Bakmaya doyamıyorsun, öyle de bir yapısı var. Şimdi o okuduğumdan da etkilendim. Hulûsi Efendi'den kalbinden kendi kalbime sanki nur aktarıyormuş gibi sürekli böyle kafamla kendi kendime fikir aktarmada bulunuyorum.

Öyle ki, ben de ne kadar olduğunu hatırlamıyorum; belki bir dakika, belki beş dakika oldu. Hulûsi Efendi'ye devamlı bakıyorum. Birdenbire gözünü açtı ve mübârek bana doğru şöyle baktı. Bakınca utandım, ben de yere baktım sohbet bitince dışarı çıktım, bir rahatlamışım ki anlatamam. İki üniversite mezunuyum, neyin insanlar üzerinde etkili olduğunu bilecek kadar

dünyevî eğitim aldım. Fakat böyle uhrevî bir şeyi hazzı o hareketimle yaşadım. Onu hiç unutamıyorum. Üzerimde çok büyük iz bıraktı.

Her gittiğim ortamda toplum liderlerine, toplum önderlerine, kanaat önderlerine, topluma hizmet etmişlere hep saygı duyma ihtiyacı hissettim. Hayatımda etkili oldu dedim ya... Yine bir gün -bu arada onu unuttum söylemeye- 20 küsur yaşlarımda intisap ettim, ders aldım. Ders aldıktan sonra bütün hareketlerimi kontrol altında tutmaya çalıştım.

Sebebi şuydu: "Ben böyle bir güzel ortamdan ders aldım. Yanlışım oraya mal edilir. Bu ihvan grubunda yanlış olmamalı. Ben hep dürüst olmalıyım. Ben hep güzel hareket etmeliyim. Hareketlerimin bir sınırı olmalı." diye düşündüm. Bu hayatıma bir yön verdi, beni bir çerçeve içerisinde tuttu.

- "Kişi sevdiğiyle beraberdir."

- Yine bir gün, Gürün'de bulunduğum bir zamanda Darende'ye ziyarete gidenler benim Gürün'de olduğumu görünce, "Bekir Bey beraber gidelim." dediler. Beraber gittik. Hulûsi Efendi her zamanki güler yüzlülüğüyle karşıladı, bize izzet ikramda bulundu.

Yine gidenlerin içerisinde diğerleri 60 yaşının üzerinde, ben ise 30 yaş civarında bir gencim, en gençleriyim. Birkaç sefer de dikkatimi çektiği için olsa gerek ki dedi ki:

"Delikanlı, seni hep bu gönül ehli insanlarla, hocalarla görüyorum, geliyor sun. Kişi sevdiğiyle beraberdir oğul."

"Kişi sevdiğiyle beraberdir." kelâmının sonraları hadis-i şerif olduğunu öğrendim. Bu hitap hiç kulağımdan gitmedi benim. "Öyleyse ben güzel ortamlarda bulunmalıyım. Öyleyse ben benden daha iyi, hayatı topluma adanmış insanlarla beraber olmalıyım. Bu topluma eğer faydalı olacaksam bu toplumun hizmetinde

bulunanlarla beraber olmalıyım." diye düşündüm. Ve hayatıma bu söz yön verdi. Demin başta da söylediğimiz gibi, hayatımı buraya göre dizayn ettim.

- Vakıf hizmetlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Elhamdulillah görüyorum ki bugün Türkiye'de çok vakıflar var, çok hizmet etmeye çalışan toplum önderleri var, ama Darende'nin şu andaki ortamı Türkiye'de hiçbir yerde yok. Her gelen memnun ayrılıyor.

Ben bürokratlardan emekli olmadan önce bürokrat arkadaşlarla beraber Darende'ye ziyarete gittim. Darende'yi ziyarete giden bu arkadaşların içerisinde dünyanın değişik yerlerinde ülkemizi temsil etme imkânı yakalamış arkadaşlarımız vardı. Darende'deki o temizliği, dizaynı, güzelliği görünce hepsi şu şeyi söylediler:

"Bu vakıf ne güzel hizmet ediyor. Bu Vakıf Başkanı ne güzel insan."

Bu sözü söylediler. Ben de bu sözden çok memnun oldum. Hakikaten o kadar güzel ki... Gelen insanlar o kadar memnun ki. Değişik yerlerde, hiç ummadığımız değişik fikirlerdeki insanlar burayla ilgili çok olumlu şeyler söylüyorlar, çok güzel şeyler söylüyorlar. Tabii İslâm 'ın bütün güzelliği buraya yansımış, hizmet edenlerin güzelliği de buraya yansımış. Oradaki müzeyi gezdik, kitaplığı gezdik. Oradaki o müzenin, kitaplığın, o insanların üzerinde bıraktığı izi gördüm. Bir milyona yakın insanın ziyaret ettiği söylendi Darende'yi. Büyükşehirlere yakın bir yer değil. En yakın olduğu şehir 100 kilometreden, 150 kilometreden aşağı değil. Ama bir milyon insan Darende'yi, bu güzellikleri, orada yatan zatların mânevî havasını görmek için geliyorlar, ziyaret ediyorlar.

Darende'deki bu hastaneyi gördüğümüz

zaman, "Bu hastane ne güzel hastane, bunu yaptıran insan ne güzel insan." demeden o grubun içerisinde insanlar geçemediler. Suyu başka, bülbülü başka, gülü başka.

Şimdi H. Hamideddin Ateş Efendi, Vakıf Başkanı olarak hizmet ediyor. Hulûsi Efendi vefat ettikten sonra evlatlarıyla diyalogumu kesmedim. Hamideddin Efendi'yi zaman zaman ziyaret ediyorum.

Ben, rahmetli Erbakan Hoca'nın döneminde, Musa Demirci'nin Tarım Bakanı olduğunda, bürokrat olarak Ankara'ya gelmiştim. Daha sonra müşâvir olarak bir müddet hizmet ettim. Ak Parti hükümeti kurulduğu zaman da müşâvirdim. Ama o ara aktif bir görevde değildim.

Bir gün bir arkadaşım dedi ki: "Hulûsi Efendi'nin oğlu Hamideddin Efendi, Darende Vakfı Başkanı, Bolu'ya sahraya gelmiş. Beraber Bolu'ya gidelim Bekir Bey." dedi. Beraber Bolu'ya gittik.

Gerede'de bir yaylada gönüldaşları, Hulûsi Efendi'yi seven insanlar, Hamideddin Efendi'nin etrafında bir yaylada oturuyorlar. Biz de vardık, o sohbeğe iştirak ettik.

Tabîî sohbet bittikten sonra Hamideddin Efendi orada bulunan cemâatten değişik şekilde hatır gönül ediyor, "Hoş geldiniz." diyor, konuşuyor, soru sormak isteyenlerin sorularına cevap veriyor. Bizi de gördü orada.

Dedi ki: "Bekir Bey hoş geldin."

"Hoş bulduk efendim." dedim ben de.

"Bekir Bey, bir atama oldu mu sizinle ilgili?" dedi.

"Olur inşaallah efendim, himmetinizle." dedim ben de.

"Olacak inşaallah." buyurdu.

Ziyaret bitti, biz Ankara'ya geri geldik. Ben

müşâvir olarak görev yapıyorum. Duası ile inşaallah bir gün sonra beni çağırdılar. Duanın gücünü orada gördüm, gönül gücünü orada gördüm, gönül güzelliğini orada gördüm.

"Bekir Bey, seni genel müdür olarak tekrardan atamak istiyoruz." dediler. "Takdir sizin." dedim. Ondan sonra 12 sene değişik yerlerde genel müdür olarak hizmet ettim. Allah'ın takdiri ile duanın gücünü orada gördüm. Güzel insanlar, hizmetleriyle güzelliklerini ortaya koyuyorlar.

Ben; Vakfı Başkanı Hamideddin Efendi'nin, Hulûsi Efendi'den sonraki hizmetlerini; babasının bırakmış olduğu bayrağı daha ileriye taşıyışını gördüm. Hakikaten sadece Darende'nin değil, Türkiye'nin göz bebeği haline gelen bir yer oldu. Allah hizmetlerini daim etsin inşaallah.

- **Geniş bir çevreniz var. Onlara beraber Darende ziyaretlerinizde arkadaşlarınızın görüşleri ve hâtıralarından bahsederseniz memnun oluruz.**

- Şimdi tabîî Ankara'daki çevremiz, bürokrat çevresi... Bu arkadaşlardan Darende'yi duyan, Darende'deki o güzelliği işiten arkadaşlardan, "Bizi Darende'ye götürür müsün? Beraber ziyaret etsek olmaz mı? Sen yakın bir ilçedensin." diyen arkadaşlarım var. Bunların içerisinde Çalışma Bakanlığı Müsteşarlığı yapmış olan Namık Ata Bey ve birkaç kişi daha ısrar ettiler ki, "Bizi götür." diye. Ben de "Olur." dedim.

Beraber buradan Darende'ye gittik. Onlar ailelerini aldılar, ayrı ayrı arabayla; biz de aldık. Gittik Darende'de Tiryandafil Otel'de misafir olduk. Sabahleyin Somuncu Baba'da sabah namazını kıldık. Geri sabah erken otele döndük: "Biraz istirahat edelim, sonra vakfa gidelim, Hulûsi Efendi Vakfı'nı ziyaret edelim." dedim.

Fakat elimde olmayarak istirahatten önce hanıma dedim ki: "Hanım, inşaallah Hamideddin Efendi'ye malum olur, inşaallah bugün

Hamideddin Efendi'yi ziyaret edebiliriz." dedim. O da "İnşallah." dedi. Bir saat daha istirahat ettik. Otelden diğer bürokrat arkadaşlarla çıktık. Doğru vakfın önüne vardık. Arabaları bıraktık. Biraz sonra Hamideddin Efendi'nin evi de vakıftan görünüyor; o tarafa doğru oradaki insanların baktığını fark ettim. Bir baktım ki Hamideddin Efendi de çıkmış, evden geliyor. Geldi, bizim yanımıza gelince beni tanıyor, fakat diğer misafirleri tanımıyor. Bize doğru döndü:

"Bekir Bey, hoş geldiniz. Mevlâ bizi evde bırakmadı. Gönülleriniz görüşmeyi arzu etmiş ki, çıktık vakfa geldik" dedi. O zaman utandım. Dedim ki: "Gönülden, efendi bugün görürüz diye dua ettim, rahatsız ettik." dedim. Geri döndü baktı. Ben de yeni rahatsızlıktan kalktıydım. "Bekir Bey, Hulûsi Efendi derdi ki: 'Hasta olan değil, vâdesi yeten ölür.' Maşallah, toparlanmışsın, geçmiş olsun." dedi. Öbür misafirimizi, Çalışma Bakanlığı Müsteşarı Namık Ata Bey'e buyur etti. Daha önce hiç görüşmemişlerdi. Ben rahatsız olduğum için "Sen yavaş gel." dedi. "Ben zaten pek zor yürüyordum." Yukarı çıktık. Yanımdaki misafirlerle ilgilendiler, ilgi gösterdiler, bizi misafir ettiler. O ortamı hiç unutmuyorum. O arkadaşların oranın güzelliğiyle ilgili söyledikleri sözleri de hâlâ unutmuyorum. Darende bu ülkenin bir değeri halinde. Darende bu ülkenin mânevî sahibi halinde. Oradaki insanlarla görüştüm, konuştum. O arada her gelenin benim gibi düşündüğünü gördüm. Demek ki bir ben değil... Hizmet olursa her gelen gönül aynı düşünüyor. Allah devamını sağlasın. Allah razı olsun.

- **Bir de seçimden önce, bir seçim neticesi hakkında işaret almışsınız Bekir Bey. Anlatabilir misiniz?**

- Hamideddin Efendi Hazretleri'nden bir adaylık sürecimde... "Efendim, ben Sivas'tan AK Parti'den milletvekili olmak için mürâcaat ettim" demiştim. Yıl 2009 muydu, 2008 mi... O

dönemdi. Sıraya da kondum, şu anda sırasını hatırlamıyorum; 4 veya 5. sıraydı. Zaten 5 milletvekili vardı Sivas'ın AK Parti'den, yani seçilebilecek bir sıraydı.

Sivas'ta gezmem gereken köydür, ilçedir, beldedir geziyorum. Kurbanda geziyorum. Aziz Mum diye, Hulûsi Efendi'nin de hizmetinde bulunmuş, vakıf üyeleri tarafından çok sevilen, Gürün'de bir şahsiyet var, çok güzel gönüllü bir insan. Onunla da hukukum belli bir düzeyde. O, vakıf başkanımız Hamideddin Efendi'yi ziyarete gittiğinde demiş ki: "Bekir Bey nerelerde?" Gürünlü olmamız vasıtasıyla ona sormuş Hamideddin Efendi. Aziz Mum bana dedi ki telefonda: "Hamideddin Efendi sizi sordu." deyince, ben anladım. İçimde bir şey oluştu.

Dedim ki: "Bir Darende'yi ziyaret edeyim." Suşehri tarafında seçim çalışmaları yapıyordum. Yanımdaki arkadaşlarla çalışmayı bitirdik, geri döndüm Gürün'e. Gürün'den Darende'ye gittim. Öğlen namazında Hamideddin Efendi'nin arkasında namaz kıldım. Cemâatle beraber çıktık. O arada bizi görmüş demek ki: "Bekir Bey!" dedi. "Buyrun efendim." dedim. "Muhsin Bey olmasaydı seçilirdin." Buyurdu. Daha sandık konmadı, daha seçime epey zaman var. Arabaya bindi. Dedim ki: "Biz seçilemeyeceğiz." Hakikaten seçilemedik. Çok az bir oyla, 374 oyla; Muhsin Yazıcıoğlu Bey seçildi. Kader işte...

Böyle de bir anımız oldu. Ben Vakıf Başkanımıza, Darende'ye, ülkeye hizmetinden dolayı saygılarımı sunuyorum, hürmet ediyorum. Allah hizmetini daim etsin. İnşâallah biz de ilminden faydalanalım. İnşâallah neslimiz de ilminden faydalansın Allah'ın izniyle.

- **Bekir Bey biz de sizlere afiyet diliyoruz, Allah razı olsun. Vakit ayırdınız, teşekkür ederiz.**

Gülün Hatırı

Sırça saray sizin olsun,
Çulun bende hatırı var.
Hiçbir canı incitmeyen
Kulun bende hatırı var.

Solup gitse gazel demem,
Gayrısına güzel demem,
Bin dikene âh edemem
Gülün bende hatırı var.

Sılada tüten ocağın,
Rûhu ısıtan sığağın,
Doğduğum köyün, bucağın
İlin bende hatırı var.

Yüce dağa darılmam ben,
Geçit yoksa kırılmam ben,
Vuslata dek yorulmam ben
Yolun bende hatırı var.

Her hecesi derya deniz
Arı nehirlerden temiz.
Cennet vatan gibi aziz
Dilin bende hatırı var.

Hudutlarda hür yaşayan,
"Ay"la, yıldızla ışılan,
Şehitlerden iz taşıyan
"Al"ın bende hatırı var.

Hicran yelinin estiği,
Kays'ın cihana küstüğü,
Kutlu Nebî'nin bastığı
Çölün bende hatırı var.

Ahmet Sami BENLİ

Bir Yaprağın Anlattıkları

“Ülfet perdesini aralayıp dünyaya ‘mânâ-yı harfî’ ile bakabilenler için her nakış gerçek Nakkaş’ı gösterir ve bir yaprağın kımıldayışı dahi Allah’ın varlığına şâhitlik eden bir dile dönüşür.”

Allah'ı tanıtan önemli öğretmenlerden biri de büyük bir kitap olarak insanların önüne serilen kâinat kitabı veya başka bir isimlendirme ile tabiattır. İnsanların kimi zaman ülfet ya da gafletle her şeyi isnat ettiği tabiat, Allah'ın kanunlarından biri oysa. Kendi başına bir kudrete, bir irâdeye sahip olmayan mahlûkât bütünü... İbret ve ders için gözler önünde açılan muhteşem sergi ya da kitap... Her varlık kendini var edene hamd ve senâsını sunan bir şiir, bir kasîde olarak "Beni oku, güzelliğimin arkasındaki esmayı gör." diye terennüm eder.

O'nun izni olmadan bir yaprağın kımıldamayaacağını bazen unuttur, "bahar oldu", "çiçekler açtı", "yağmur yağdı" deriz de bunların mecaz olduğunu, aslında bir kudret eliyle var edildiklerini akla getirmeyiz. Oysa bütün olanların arkasında, bir kast ve irâde vardır; biz unutsak, ihmal etsek bile. Eşyaya yaratıcısı adına bakmak, eserin arkasında eseri yaratana, nakışta nakkaşı görmek ve bilmek. Bu yazıda Yûnus'tan başlayarak şairlerimizin bu kavramı nasıl içselleştirdiklerini görmeye çalışacağız. Türk şiirinde etkisi çağları aşmış gelen Yûnus Emre baktığı her şeyde Allah'ı gördüğünü, bu yüzden her sözünde onu anlattığını dile getirirken mânâ-yı harfinin güzel bir örneğini sunar. Yûnus, ülfet perdesini sıyrarak eserden müessire urûc eder, yükselirken bir kul olarak en büyük "av"ının bu tefekkür sonucu ulaştığı marifet bilinci olduğunu ifade eder:

Baksam seni görür gözüm söylersem sensin sözüm

Seni gözetmekden dahı yigrek şikârum yok durur

Mânâ-yı harfiyle bakınca her bir çiçeğin O'nu senâ ettiği, övdüğü, her kuşun aslında güzel ötüşüyle O'nu andığını görür koca Yûnus;

*Her bir çiçek bin nâzıla öger Hakk'ı niyâzıla
Her murgı hoş âvâzıla ol pâdişâhı zikreder*

İnsan, gaflete düşmeden tabiata bakarsa sıradan âdeti nâfile ibâdetten hayırlı olan tefek-

"Tabiattaki her varlık, Yaratan'ın isimlerini ve gücünü yansıtan birer mısra; her taze yaprak ise uyanık kalpler için varlık sırlarını anlatan ilâhî bir ders kitabıdır."

küre yükselir, bütün dakikaları ibâdet olur. Bu iddiamı teyit eden bir beyti Mihrî Hâtun söylemiş, arz edeyim. Sadece ağacın ya da çiçeğin yaprağında nakşedilen güzelliklere bakan şaire Kadîm Nakkaş'ın kudret elini görür;

*Nice nakş itdi gülistândaki her bir varaka
Yed-i kudretle bugün gör yine Nakkâs-ı Kadîm*

(Bugün Kadîm Nakkaş'ın (Allah) kudret eliyle gül bahçesindeki her bir yaprakta yine nasıl nakışlar işlediğini gör.)

Tefekkürüne devam eden Mihrî Hâtun âfâktan enfüse, genelden özele bakışlarını çevirerek yapraklardaki incecik damarlara dikkat çeker. "Yeşil yapraklara kudret eliyle bu reyhânî yazıyı yazan yüce Allah'tır." der. Bilindiği gibi reyhânî yazı, kıl

kalemle yazılan ince yazıdır. Mihrî mânâ-yı harfiyle bakınca yaprakların Allah'tan kullarına birer mesaj olduğunu düşünüp mısralara döküyor:

*Kudret eliyle gör yine reyhânî hatları
Yazdı yeşil varaklara k'ol Kird-gâr'dur*

(Yine kudret eliyle Allah'ın yeşil yapraklara yazdığı reyhânî yazıları gör.)

Gözlerimizin önüne serilen bütün güzellikler Cemîl-i zülcelâl'in esmâsının tecellîleridir. Bütün güzellikler O'ndandır. Hacı Bayram-ı Velî'nin mürîdi Şeyhî, cihanın O'nun hüsnünden, güzelliğinden bir yaprak olduğunu söylerken yaprakta ki inceliklerin, nakışların birer harf olarak insanlar için ibret alınması gereken dersler olduğunu hatırlatır.

*Cihân hüsnü yüzünden bir varakdur
Ki her bir harfî bin cana sebakdür*

(Cihan, her bir harfi bin cana ders olan (Allah'ın) hüsnünün tecellîsinden bir yapraktır.)

Gelibolulu tarihçi ve şair Mustafa Âlî, her yaprağın Allah'tan insanlara zamanın şiddetini, âlemin fânîliğini, geçiciliğini öğreten bir armağan olduğunu şöyle söylemiştir:

*Rûzgârın şiddetün dehrün fenâsın bilmeğe
Her varak bir nüshadur geldi Hudâdan
armağân*

(Her yaprak (kitap nüshası olarak), zamanın şiddetini, dünyanın geçiciliğini anlamak için Allah'tan insanlara bir armağan olarak geldi.)

Yaprak, görünüşü itibarıyla kitabı hatırlattığı için şairler için zengin çağrışımlara vesîle olmuştur. Bâkî, dinî makamların en yükseği olan kazaskerlik makamına gelen bir âlim, bir bilgidir. Mısralarındaki bilgi birikimini yansıtan tefekkür bir o kadar derindir. Bahar, Allah'ın güzel isimlerini yaprak yaprak yazar, bülbül de Gül Mushafı'ndan bu âyetleri ders ders okur. Manzara çarpıcı: Bahar güzelliklerini yansıtan âyetler bütünü. Bülbül de Gül Mushafı'ndan bu dersleri okuyup şakımadır. Kâinât, kudret eliyle "kün/

ol" emriyle var olan bir kitap. İnsan bilsin bilmesin her varlık kendi diliyle bu muhteşem evreni yaratana zikreder:

*Yazdı bahâr âyet-i hüsnün varak varak
Gül mushafından okudu bülbül sebak sebak*

(Bahar, senin güzellik âyetlerini yaprak yaprak yazdı. Bülbül Gül Mushaf'ından (bu âyetleri) ders ders okudu.)

Ârif için, Allah'ı Esmâ-i Hüsnâ'sıyla tanıyan, bilen için her taze yaprak varlık sırrını anlatır, açıklar, şerh eder. İnsan yaprağa bakınca esmâ tecellîlerini tefekkür eder, imanı inkişâf eder. Durum böyle olunca gaflet perdesini aralayabilen insan için bir yaprak yeterlidir:

*Nükte-i sırr-ı vücûdî şerh ider her berg-i ter
Ârif-i âgâha bu gül-şende besdür bir varak
(Bâkî)*

(Her taze yaprak varlık sırrının nüktelerini şerh eder. (Kalbi) uyanık ârif için bu gül bahçesinde bir yaprak yeterlidir.)

Belâ vâdisinin başı dönmüş mecnûnu gibi görünen ilâhî aşkla sermest olan şair Fuzûlî bir meydan okuma edâsıyla her çiçeğin Hakk'ın mazharı olduğunu söyler ve ilave eder: "Ey ressam, bunda bir şüphen varsa bir karaağaç resmi çiz de ona hayat ver, canlandır." der:

*Hak mazhârıdır her çiçek ger tutsan ey nakkâş
şek
Bir nârven şeklini çek vergil ana neşv ü nemâ
(Fuzûlî)*

(Ey ressam! Eğer her yaprağın Hakk'ın mazharı olduğunda bir şüphen varsa bir karaağaç resmi çiz ve onun yeşermesini sağla!)

Üsküplü İshak da, baktığı yaprakla inkişâf eden tefekkürünü dile getirirken suhuf benzetmesi yapar. Malûm Dört mukaddes kitap dışındaki bazı peygamberlere Allah tarafından emir ve yasaklarını belirten "suhuf"lar gönderilmiştir. Şair bu veriden hareketle yaprakları gökten inen suhuflara teşbih eder. Bitki ve ağaç yaprakları

da kendilerini yaratanın varlığını insanlara ders veren birer suhufur:

*Gökden inen suhuf gibi gûyâ ki her varak
Tevfik-ı Hak şehâdeti hakkında bir zebân
(İshâk-ı
Üskübî)*

(Gûyâ her yaprak, gökten inen suhuf gibi Allah'ın yardımı hakkında şehâdet eden birer dildir.)

İlâhî aşkla gönülleri mest olan ârifler için her yaprak bir kitaptır, bir derstir. Âşık yapraklara bakar, Allah'ın bu her biri bir sanat eseri olan varlıklarıyla verdiği mesajı alır, muhabbetullah vâdisinden nasîbini alır, gönül sarayı hakîkî sahibini ağırlamaya hazır olur. Nakşî İbrahim'in mısralarına kulak verelim:

*Ehl-i 'ışka nüshadur her bir varak
Dil gül-istânından okurlar sebak
Ol safâdan mest ola 'uşşâk-ı Hak
Bir haber vir bize ey bâd-ı sabâ*

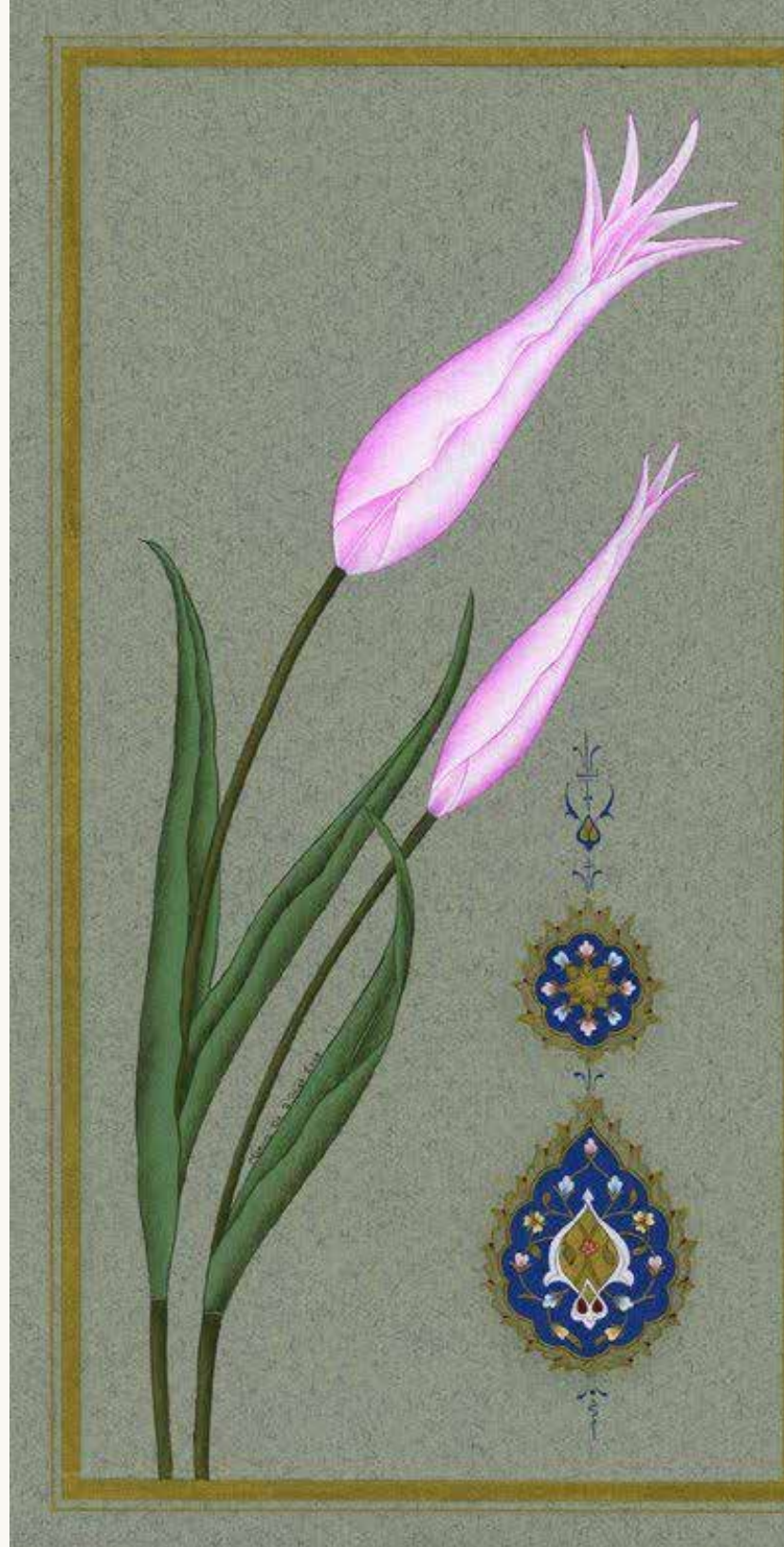
(Her yaprak âşıklar için bir (kitap) nüshadır. (Onlar) gönül gül bahçesinden ders okurlar. Ey sabâ yeli! Bize o safâdan mest olan Hak âşıklarından bir haber ver.)

Şeyhülislâm Yahyâ, basîret gözü açık olanlar için her yaprağın bir ders olduğunu hatırlatır:

*Anun kim açıkdur basîret gözi
Odur her varakdan olan ders-hân*

(Kimin basiret gözü açıktır; her yapraktan ders okuyan işte odur.)

Yaprak örneğinden yola çıkarak mânâ-yı harfînin insan için ne kadar önemli olduğunu gösteren örnekler sunmaya çalıştık. Varlığın ve varlığının farkında olan kişi, gördüğü her varlıkta, yaşadığı her olayda ülfet perdesini aralayarak asıl kudret ve sanat sahibini görür. Akli, kalbi ve vicdanı ortak bir mecrâda yürüyerek mârifet basamaklarını tırmanır insan olmanın anlamını idrak eder.

Dipnot

* Prof. Dr. Mahmut KAPLAN, İstanbul Beykent Üniversitesi

Hicret

“Hicret, şairin diliyle İslâm’ın yayılması için “kuveden file” bir hareketin adıdır.”

Yaşadığı dönemde “Asrımızın Dede Korkutu” diye vasıflandırılmıştı Niyazi Yıldırım. Gerçekten de tefekkürü ve bu tefekkürü dile getirişinde Dede Korkut’un ruh hâlini buluyoruz onda. Şiirlerinde destansı bir hava vardır. Osmanlı şairlerinin bile bîgâne kaldığı mehter marşlarının sesini, gümbürdeyişini Gençosmanoğlu’nun şiirlerinde duyarız:

*Sonsuzdan, derinden yüceden...
Şafaktan, gündüzden, geceden...
Ses gelir, üç bin yıl önceden,
Tanrı Tek... Tanrı Tek... Tanrı Tek...
Dokuz kat tiz vurur, pes vurur.
Dokuz kat davlumbaz, kös vurur...
Yürekten yüreğe ses vurur,
Tanrı Tek... Tanrı Tek... Tanrı Tek...*

Şiirlerinde kendine has bir üslup duyulur. İç kafiye bütün mısralarına hâkimdir diyebiliriz. Kelimeler konuya uygun bir ritim gösterir.

Hicret, İslâm tarihinin en mühim hâdiselerinden biridir. Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu Hicret I ve Hicret II’de Mekke ve Medine halkının Peygamber Efendimiz’e karşı değişik bakış açıları ile sergilenmektedir. Mekke müşrikleri, İslâm’ı yayma kararlılığından, bütün olumsuz şartlara rağmen, vazgeçmeyen Hz. Muhammed (s.a.v.)’e karşı derin bir kin ve düşmanlık duygusuna kapılırlar. Nihâyet bir gece Mekke’nin ileri gelen müşrikleri Hz. Muhammed (s.a.v.)’i öldürme kararı alırlar.

Gizlice aldıkları bu karar Cebrail tarafından Hz. Muhammed (s.a.v.)’e bildirilir: “*Ve hatırla ey Muhammed; hakîkati inkâra şartlanmış olanlar (kâfirler) seni tebliğden alıkoyup durdurmak, öldürmek, yahut sürgün etmek için sana karşı nasıl ince tuzaklar kuruyorlardı. Onlar hep böyle tertipler peşinde koşarken Allah onların*

*Bir korku, bir telâş, bir zifîr gam
Kureyş beldesine indiği akşam
Küfrün en kudurgan, en bed vaktidir.*

*Delirir korkunun uykusuzluğu,
Kavurur geceyi kan susuzluğu...
Şirkin nübüvete savlet vaktidir.*

*Mukaddes yataktan Murtaza kükrer!
Ağızlar bir karış, el-ayak titrer...
Bir an, yomsuzluğun hayret vaktidir.*

*Mekke sayıklarken bâtil uykuda
En yüce dağların göbeği suda
Risâlet deryasının med vaktidir.*

*Kaç gün doğup battı, kaç ay dolundu...
Zaman gelip çattı ve emrolundu;
Kuvveden fiile hicret vaktidir...*

*Has güller açarken çağın bağrında
İlâhi tecellî dağın bağrında
Yâr’la Yâr-ı Gâr’ın sohbet vaktidir.*

*Bir hadsiz sevincin Medine’sinden
Yükselen Allahüekber sesinden
Belli ki tevhidin kudret vaktidir.*

*Binlerce göz yolda gün, gece, şafak...
Bayraklar... bayraklar... yeşil, kızıl, ak...
Belli ki İslâm’ın devlet vaktidir.*

*Buyurdu sahibi göklerin, yerin!
Size gönderdiğim son Peygamber’in
Bugün âlemlere rahmet vaktidir.*

Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu

bu tertiplerini boşa çıkarttı. Çünkü Allah bütün bu tuzak kuranların üstündedir.” Cebrail (a.s.), Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’e: “Ey Allah’ın Resûlü, bu gece yatağında yatma.” diyerek,

diğer tedbirleri de bildirdi. O gece yatağına Hz. Ali yatacak, üzerine de Peygamber Efendimiz'in yeşil cübbesini örtecekti. Sonra Peygamberimiz "Yâsîn-i Şerif" in ilk âyetlerini okuyarak, avcuna aldığı bir miktar toprağı kendisini öldürmek için bekleyenlerin üzerine doğru savuracak ve evinden çıkacaktı.

Hz. Muhammed (s.a.v.), Hz. Ali'ye durumu izah etti ve "Sana onlardan herhangi bir zarar erişmeyecektir." diyerek endişelenmemesini söyledi. Hz. Ali ise "Başım gözüm üstüne!" dedi. Böylece Hz. Ali Bakara Sûresi, 207. âyetteki "İnsanlar arasında öylesi vardır ki, Allah'ın rızasını kazanmak için kendisini feda eder." sözlerine muhatap oluyordu.

Müşriklerce alınan karar şairin dilinde durumun hususiyetine uygun kelimelerle anlatılır. Korku, telâş, zifirî gam, küfür, akşam, kudurgan kelimeleri Kureyşli müşriklerin yapmayı tasarladıkları çirkin suikastı en iyi özetleyen sıfatlardır.

Kurulan plan zaman zaman soyut kavramlara somut sıfatlar yüklenmek suretiyle ifade ediliyor. "Korkunun delirmesi", " geceyi kan susuzluğunun kavurması"... gibi.

Geceyi bekleme ve bunun verdiği uykusuzluk ve bu uykusuzluğun insan ruhuna verdiği sıkıntı "Delirir korkunun uykusuzluğu" gibi nâdir güzellikte bir söyleyişle ifade edilirken, müşriklerin duyduğu kana susamışlık hissi onlarla aynı sıfatı paylaşan "gece"ye yüklenmiş.

Şiirde av ile avcılar arasındaki birbirlerinden habersiz mücadele anlatılırken, avın değil, avcılarının telâşından, korkusundan bahsediliyor olması ayrıca dikkate değer bir anlatım olarak kabul edilebilir.

Ve müşriklerin harekete geçtiği anda karşılarında Hz. Muhammed yerine Hz. Ali'yi görmeleri; bu durumdan korkup ürkmeleri

anlatılır üçüncü bentte. Müşrikler Hz. Ali'yi görmeleri ile büyük bir korkuya kapılırlar. Çünkü karşılarında Allah'ın arslanı Hz. Ali vardır. Aynı zamanda hayrettedirler. Çünkü Hz. Muhammed (s.a.v.)'i öldürme kararını kendilerinden başka hiç kimse duymamıştır. Bu karar av'a nasıl ulaşmış ve av nasıl bir tedbir almış da mukaddes yatağını Allah'ın arslanına bırakmıştır...

Mekke Hz. Muhammed'in kıymetini bilememiş; kendilerini İslâm nûru ile aydınlatmak için çırpınan bir Peygamberi bağrından uzaklaştırmak için elinden geleni yapmıştır. Mekkeliler çıkarlarına ters düşen Allah'ın âyetlerini reddetmişler, onun yerine sapık fikirleri ile icraatlarına devam etmişlerdi. Bunun üzerine Hz. Muhammed de hicret kararı ile Medine'ye doğru yol alıyordu.

Hicret, sıradan bir göç, bir kaçış değildir. Hicreti iyi anlamak için şu âyeti bilmek gerekir: "Melekler, kendilerine zulmeden kimselere canlarını alırken soracaklar: Neyiniz vardı sizin (yaşadığınız ülkede hangi durumdaydınız?) Onlar 'Biz yeryüzünde çok güçsüzdük. (Peki) Allah'ın arzı sizin kötülük diyarını terk etmenize yetecek kadar geniş değil miydi? diyecekler. Böylelerinin varış yeri cehennemdir. Ne kötü bir yer."

Hicret, şairin diliyle İslâm'ın yayılması için "kuvveden file" bir hareketin adıdır.

Şiirde Hz. Muhammed ve onun sâdik yoldaşı Hz. Ebubekir'in Sevr Mağarası'na gizlenmeleri, burada onların kamufle edilmesine yardımcı olan örümceğin ağ örmesi ve güvercinin mağaranın gözüken yerine yumurta bırakması hâdiseleri hatırlatılır. Sevr mağarası kişileştirilir. Burada hayret edilecek bir durum yoktur. Bu, ancak bir ibrettir. Çünkü zafer ancak Allah'a inananların olacaktır. Allah, kendisine inananları koruyacak, yolunda mücadele edeceklerine yol gösterecektir. Allah, kendisine

inanan ve güvenenleri çeşitli varlıkları da vesile ederek muhafaza edecektir.

İşte ilâhi tecelli vuku bulmuş; dağın bağrında has güller açmıştır. Burada mağara arkadaşları -üçüncüleri ve tek duyucuları Allahu Teâlâ'nın olduğu- ilâhi bir sohbeta dalarlar. Bu sohbet İslâm hâkimiyetinin hüküm süreceği; zayıfın güçlülerce ezilmeyeceği bir devletin ilk temellerinin atıldığı kutlu bir söyleşidir.

Sevr Mağarasındaki bu bekleyiş sona erer ve mağara arkadaşları Medine'ye doğru yol alırlar. Medine'de coşku ve heyecan vardır. Allahüekber sesleri -şairin ifadesiyle- tevhidin kudret vaktini gösterir niteliktedir. Hz. Muhammed (s.a.v.)'in gelişini binlerce insan bekler günlerce... Medinelilerin ellerinde İslâm'ı temsil eden, devlet olmayı temsil eden bayraklar vardır. Artık İslâm, devlet olma olgunluğuna ermiştir.

Buyurdu sahibi göklerin, yerin!

Size gönderdiğim son Peygamber'in

Bugün âlemlere rahmet vaktidir.

Hicret I bu mısralarla sona eriyor. Yani Hz. Muhammed (s.a.v.), âlemlere rahmet olarak gönderilmiş bir Peygamberdir...

Hicret II, şiiri Mekkelilerin süflî arzularının peşinde koşmalarının, gaflet ve dalâlet içinde bulunmaları sebebiyle ellerinde bulunan büyük bir kıymetten yoksun kalmalarının tasvir edildiği

Bir oymak meyledip zillate, züle

Bülbül olamadı açılan güle...

Gül, etek toplayıp süzüldü çöle

Ve gitti Şuûr.

mısralarıyla başlıyor. Bilindiği gibi "gül" Peygamber Efendimiz'in remzidir.

Gülün gitmesi şuurun da yok olmasına

sebeptir. Gül ve çöl birbirine zıt kavramlardır aslında. Şiirde bu tezat özellikle vurgulanıyor.

Hicretten sonra Mekke sokakları kendisine düşman olanların bile "El-Emin" dedikleri Muhammedsiz kalmıştır. Bir zamanlar nûruyla aydınlanan Mekke sokakları artık dar ve karanlıktır. Buralara haset ve anlamsız bir gurur hâkim olmuştur. Mekkelilerin bakışlarında ve yüzlerinde imanı terk etmiş olmanın izleri vardır. Hz. Muhammed (s.a.v.) gitmiştir; ama hâlâ kinleri bitmemiştir.

Mekke, ye's içinde kıvranırken, Medine ilâhi sesin zevkiyle mesut bir haldedir. İslâm'ın güzellikleri yaşanır Medine'de. Yeryüzü Fâtiha, gökyüzü Yâ-Sîn, Ay Sûre-i Nûr'dur.

Şiirin son bölümünde şair yine Mekke ile Medine şehri insanların buldukları durumları şu çarpıcı mısralarla mukayese eder.

Bir ufku kaplarken koyu melâmet

Bir ufukta her an, hayra alâmet;

Bu ne ki daha bu küçük kıyamet...

Bu birinci sûr!

Mekke koyu bir melamete bürünmüştür. Çünkü Allah'ın Resûlü'ne karşı yapmadıkları kötülük kalmadığı için kötülükler müstahak olmuşlardır. Bu, onlar için küçük kıyamettir, birinci sûrun üflendiği vakittir.

Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu son dönem şiirinin en güzel örneklerini vermiş; şiirlerinde millî veznimiz olan hecenin çeşitli ölçülerini ustalıkla kullanmış bir şairimizdir. Şiirlerinde daha çok eski Türk hayatı, yaşayışları ve savaşları destansı bir tarzda arz edilir. Bu arada şair, dînî konulara da ilgisiz kalmamış; eski Türk hayatındaki "Alp-Eren" karakterini tanıtmaya ve yaşatmaya çalışmıştır.

Törenlerle Topkapı Sarayı

“Yaklaşık 400 yıl boyunca cihan imparatorluğunun idare merkezi olan Topkapı Sarayı; ihtişamlı cülûs törenlerinden şatafatlı sünnet düğünlerine kadar devletin gücünü ve teşkilat yapısını yansıtan pek çok tarihi ana ev sahipliği yapmıştır.”

Devlet-i ebed müddet” olarak vasıflandırılan Osmanlı Devleti’nin yönetim merkezlerinin başında hiç şüphesiz Topkapı Sarayı gelmektedir. Tarihî Yarımada üzerinde inşâ edilen bu devasa saray, yüzyıllarca (400 yıl) dünyaya hükmetmiştir. Gelmiş geçmiş birçok padişahın evi ve ofisi olan bu yapılar topluluğu tabir câizse Osmanlı’nın kalbi mesâbesindeydi. 400 yıl boyunca kullanılan bu muhteşem saray nice tarihî karara tanıklık etmiştir. Burası zamanın durduğu, tarihin konuştuğu müstesna yerdir.

Muhteşem bir yer olan Topkapı Sarayı, Bâb-ı Hümâyûn, Bâbü’s-Selâm ve Bâbü’s-Saâde adı verilen üç ana kapı ile dört avlu, Harem ve Hasbahçelerden oluşmaktadır. Sarayın etrafı, Sûr-ı Sultanî denilen bin dört yüz metrelik uzunluğunda yüksek bir duvarla çevrilmiştir. Bizanslılar zamanında Topkapı Sarayı’nın bulunduğu yerde yıkıntı hâlindeki Akropolis Tapınağı ile Ayasofya Kilisesi’nin papazlarına ait evler vardı. Gülhane Parkı’nda ise kışla ve cephane ambarları bulunmaktaydı. Sarayburnu’nda Hagia Barbara Kapısı ve Gotların sütunu vardı. İşte Topkapı Sarayı bu binaların bulunduğu alanda inşâ edildi.

İstanbul’un Fâtih’i II. Mehmed, 13 yılda tamamlanan bu saraya Saray-ı Cedit (Yeni Saray) ismini vermiştir. İnşaat tamamlanır tamamlanmaz Bayezid’deki Eski Saray’dan buraya taşınmıştır. Söz konusu saray “Saray-ı Âmire”, “Südde-i Saâdet” ve “Der-i Devlet” gibi isimlerle de anılmaktadır. Buraya Topkapı Sarayı adının verilmesi XIX. asırda gerçekleşmiştir.

Osmanlı’nın idare merkezi olan Topkapı Sarayı, İstanbul’da Haliç, Boğaziçi ve Marmara’ya hâkim olan Sarayburnu’nda yer alan binalardan meydana gelmektedir. 1465-1478 yılları arasında Fâtih Sultan Mehmed tarafından inşâ ettirilmiştir. XIX. yüzyılın ortalarına kadar gelişerek bugünkü şeklini almıştır. Hânedan üyeleri, XIX. yüzyılın ikinci yarısında Sultan Abdülmecid’in Batı mimarisi tarzında inşâ ettirdiği Dolmabahçe Sarayı’na taşınmış, fakat Topkapı Sarayı kıymetini hiçbir zaman yitirmemiştir. Saltanatın

“Mukaddes Emânetler’i büyük bir ihtimamla koruyan ve beş asırdır kesintisiz Kur’ân nidalarıyla yankılanan bu müstesna yapı, hem ilâhî bir nöbetin sembolü hem de “Cuma Selâmlığı” gibi geleneklerle padişah ile halkın bütünleştiği sarsılmaz bir köprüdür.”

son yıllarına kadar cülûs ve cenaze törenleri burada yapılmıştır. Yine Ramazan ayının on beşinci günü gerçekleştirilen Hırka-i Saâdet ziyaretleri için padişahlar Topkapı Sarayı’na gelmişlerdir.

Dünyanın Paha Biçilemeyen En Kıymetli Eşyaları: Kutsal Emânetler

700 dönüm arazi üzerinde kurulmuş olan Topkapı Sarayı’nın en önemli ve ilgi çekici kısmı Mukaddes Emânetlerin bulunduğu ve sergilendiği bölümdür. Burada dünyanın en kıymetli eşyaları bulunmaktadır. 1517 yılındaki Mısır Seferi’nin ardından İstanbul’a getirilen kutsal emânetler, 508 yıldır Topkapı Sarayı’nda büyük bir ihtimamla korunuyor. Emânetler arasında, Hazreti Muhammed (s.a.v.)’e ait Hırka-i Saâdet (Destimal), Peygamber Efendimiz’in mektupları, kılıcı, Uhud Savaşı’nda kırılan dişi, sakal-ı şerif ve ayak izi bulunuyor. Bunun yanında Kâbe kilitleri, Hz. Davud’un kılıcı, Hz. Musa’nın asası, Hz.

Yahya'nın kolu ve kafatası parçası, Hz. İbrahim'in taş tenceresi, El yazması Kur'ân-ı Kerim, Hz. Fatıma'nın kaftanı, dört halifeye, Hâlid bin Velîd gibi sahabelere ait kılıçlar, tarîkat başlıkları bulunmaktadır.

Kutsal Emânetler Dairesi'ndeki eşyaların mânevî kıymetinden dolayı Osmanlı Padişahı Yavuz Sultan Selim Han döneminde Topkapı Sarayı'nda başlatılan Kur'ân-ı Kerim okunma geleneği tam beş asırdır sürüyor. Mukaddes Emânetler Dairesi'nde her gün bir hatim tamamlanıyor. 28 hafız tarafından dönüşümlü olarak okunan Kur'ân-ı Kerim, asırlardır süren mânevî bir nöbetin sembolü olarak günün her saatinde saraya âdetâ hayat veriyor.

Topkapı Sarayı Birçok Törene ve Etkinliğe Sahne Olmuştur

Devletlerin sosyo-kültürel hayatlarında törenler olmazsa olmaz kabilindedir. Teşkilâtlanmada çok ileri düzeyde olan Osmanlı Devleti de törenlerin çokluğu açısından dikkat

çeken bir devlettir. Çünkü bu törenler devletin daha organize hareket etmesini beraberinde getirmiştir. Hiçbir şey rastlantıların insafına bırakılmamıştır.

Osmanlı padişahlarının daimî ikametgâhı olan Topkapı Sarayı birçok törene ve etkinliğe sahne olmuştur. Bunlardan biri de padişahların çocukları için düzenlenen sünnet düğünleridir. Sarayda gerçekleştirilen bu törenler çok şatafatlı olurdu. Düğünden üç dört ay önce bütün eyaletlere ve komşu ülkelere haber gönderilir ve düğün hazırlıklarına başlanırdı. Sünnet düğünleri günlerce (15 gün, hatta bir ay bile) sürebilirdi. Sultan III. Murad'ın oğlu şehzade Mehmed'in 1582 yılında yapılan sünnet düğünü 52 gün, Sultan III. Ahmed'in şehzadelerinin 1720 yılında yapılan sünnet düğünü ise 15 gün devam etmişti. Padişahların çocuklarıyla birlikte fakir ve kimsesiz çocuklar da sünnet ettirilirdi. Bu şenliklerde İstanbul'da At Meydanı, Haliç, Okmeydanı gibi yerlerde çadırlar kurulurdu.

Bizde sünnet, erkeklığe girişin en önemli

alâmet-i fârikalarından biridir. Yüce İslâm dininin de bir gereğidir sünnet. Hele de sünnet edilecek kişi bir padişahın çocuğuyorsa bunun anlam ve önemi tarif edilemez. Osmanlı zamanında sünnet düğününden önce çocuklara sünnet kıyafetleri giydirilip isteğe göre çocuklar araba, at veya faytonlarla gezintiye çıkarılırlardı. Bu gezintiler sırasında çocuklar Eyüp'e götürülür, Eyüp Sultan Hazretleri'nin türbesinde dualar edilirdi. Akraba, eş, dost ziyaretleri yapılarak büyüklerin eli öpülürdü.

Topkapı Sarayı'nda Bayramlaşma Törenleri Önemli ve Kadim Bir Gelenektir

Osmanlılarda bizzat kutlanan ve kayıtlarda adı geçen üç önemli bayram vardır. Bunlar Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı ve Nevruz Bayramı'dır. Nevruz isim olarak geçer, daha çok hediyeleşmek için bir vesîle kabul edilirdi. Osmanlı'nın teşrifat (protokol) kayıtlarında geçen Nevruz Bayramı'nda büyük bir devlet töreni yapılmazdı. Bu bayramda takvim hazırlanır, nevruziyeler verilir. Özellikle Ramazan ve Kurban Bayramları (ekseriyetle de Kurban Bayramı) çok görkemli bir şekilde kutlanırdı. Resmî devlet törenleri içine girerdi.

Topkapı Sarayı'nda Recep, Şaban ve Ramazan ayları ihyâ edilirdi. Surre-i Hümayûn yola çıkardı. Kandiller olurdu. Hırka-i Saâdet ziyaret edilirdi, baklava ikramları olurdu. Ramazan Bayramı merasimleri bu ayın 26'sında başlardı. Ramazan'ın 26'sında sadrazamlar şeyhülislâma bir iftar ziyaretine giderler, bayramını kutlarlardı. Bu hem bir iftar davetidir hem de bir çeşit bayram tebrikidir. Bunlar saray merasimleri değil devlet törenleriydi. 27'sinde de şeyhülislâm kendisini ziyaret eden sadrazamlara iade-i ziyarette bulunurdu. Daha sonra da devlet adamları arasında ziyaretler ve bayram tebrikleşmeleri gerçekleşirdi.

Osmanlı'nın yönetim merkezi olan Topkapı Sarayı'nda, bayramlaşma törenleri Osmanlı İmparatorluğu'nun önemli bir geleneğiydi. Bu törenler "Hünkâr Sofası" adı verilen salonda

gerçekleştirilirdi. Hünkâr Sofası, sarayın en büyük ve en ihtişamlı salonlarından biridir. Bayramlaşma töreni, genellikle Ramazan ve Kurban Bayramlarında yapılırdı. Törende, Osmanlı padişahı tahtında otururdu. Devlet erkânı, vezirler, şeyhülislâm ve diğer yüksek rütbeli görevliler padişahın huzuruna gelir, sırayla ellerini öper ve bayramlarını tebrik ederdi. Bu tören, devletin düzenini ve padişahın otoritesini simgeleyen önemli bir ritüeldi. Aynı zamanda, saraydaki hiyerarşiyi ve protokol düzenini de ortaya koyardı. Bayramlaşma sonrası padişah, törene katılanlara hediyeler dağıtabilir veya ikramlar sunabilirdi. Bu anlar, Osmanlı ihtişamının ve büyüklüğünün bir göstergesi olarak kayıtlara geçmiştir.

Topkapı Sarayı'nda Cülûs Merasimleri

Osmanlı Devleti'nde padişahın tahta çıkış törenlerine cülûs merasimi (töreni) denilirdi. Osmanlı'da cülûs töreni Topkapı Sarayı Babü's-Saâde önünde yapılan en önemli ve en ihtişamlı törendi. Biat ve cülûs törenlerinin ne zaman, nerede ve nasıl yapılacağı belli kurallara bağlanmıştı. Bu tören, şâyet önceki padişah hayatını kaybetmişse, önceki padişahın cenaze merasiminden önce gerçekleştirilirdi. Çünkü geç kalınırsa devlet yönetiminde otorite boşluğundan kaynaklanan aksamalar oluşabilirdi. Tahta çıkacak olan şehzadeye padişahın öldüğü bildirilir, kendisinin tahta çıkma sırasının geldiği söylenirdi. Tören esnasında valide sultan veya haseki sultanlar Adâlet Kulesi'nden töreni izlerlerdi.

Yeni padişahın cülûsu İstanbul'da dellâllar ve top atışlarıyla ilân edilirdi. Böylelikle herkes haberdâr edilirdi. Bu sırada önceki padişahın ölümünden kaynaklanan hüznü ve şehzadenin padişah olup tahta çıkmasından kaynaklanan sevinç bir arada yaşanırdı. Törende eski şehzade, yeni padişah bir kolunda Darü's-Saâde ağası, diğer kolunda ise silahdar ağa olmak üzere Enderun Avlusu'ndaki Has Oda'da Hırka-i Saâdet'in bulunduğu odaya getirilirdi. İlk olarak sadrazam ve şeyhülislâm kendisine biat eder, padişah da

onların tebriklerini kabul ederdi. Yeni padişah Babü's-Saâde önüne konulan altın tahta oturur, diğer devlet ve saray erkânının (sadrazam, şeyhülislâm, vezirler, kazaskerler, defterdarlar, nişancılar, divan üyeleri, beylerbeyleri, kaptan-ı derya) tebriklerini kabul ederdi. Yeni padişaha biat merasimi yapılmadan şehzade kendini padişah olarak ilân edemezdi. Bu törenlere yabancılar katılamazdı. Padişah, törene katılan devlet büyüklerini selâmladıktan sonra ölen padişahın cenaze namazını kılar, sonra da Enderun Avlusuna dönerdi. Cülûstan birkaç gün sonra yeni padişah Eyüp Sultan'a giderek beline kılıç kuşanırdı. Ardından yeni padişah, önceki padişahların türbelerini ziyaret eder, ziyaretini Fâtih Sultan Mehmet Türbesi'yle tamamlardı.

Cülûs hükümdarlığın resmen başladığını belirten resmî bir törendir. Cülûstan sonra padişahların sakal bırakması, devlet ve saray erkânına, ulemaya ve yeniçerilere cülûs bahşişi dağıtması kadim bir gelenektir. Cülûstan sonraki ilk cumada padişah adına hutbe okutulurdu.

Cülûs merasimleri İstanbul'un fethinden

önce Bursa ve Edirne'de yapılırdı. Fetih sonrasında İstanbul'un payitaht merkezi olmasıyla ilk cülûs merasimi II. Bâyezîd'in tahta çıkmasıyla (22 Mayıs 1482'de) Topkapı Sarayı'nda gerçekleştirildi. Bundan sonra cülûs törenleri birkaç istisna dışında 20. yüzyılın başına kadar hep burada yapıldı.

Padişahla Halk Arasında Kurulan Muhkem Bir Köprü: Cuma Selâmlığı

Sarayla halkı kaynaştıran Cuma selâmlığı, Osmanlı padişahlarının İstanbul'un fethinden 1924'e kadar düzenli olarak sürdürdükleri kadim bir gelenektir. Sultan, halka açık bir camide Cuma namazını halkla birlikte edâ eder, namaza gidiş ve geliş merasimine de Cuma alayı veya Cuma selâmlığı adı verilir. Cuma selâmlığına gidiş ve dönüşte yol emniyetini ve ihtiyaçların karşılanması vazifesini yeniçeri ağası ve emrindeki yeniçeriler ifa ederdi. Bütün tedbirlere rağmen yine de istenmeyen hadiseler olurdu. Bu minvalde 18 Ekim 1791 tarihinde III. Selim'e Ayasofya'da, 21 Temmuz 1905'te de II. Abdülhamid'e Hamidiye Camii'nde Cuma

selâmlığı sırasında başarısız suikast girişimlerinde bulunulmuştu. Cuma selâmlığı sayesinde padişahlar saray dışında gözlem yapma imkânı bulurlardı. Camiye giderken geçtikleri güzergâhlarda halkla bütünleşirlerdi. Padişahlar, başta Ayasofya olmak üzere Beyazıt, Süleymaniye, Sultan Ahmed, Eyüp Sultan gibi selâtin camilerinde cuma namazını kılarlardı. 18. yüzyıl sonlarından itibaren padişahların cuma namazlarını kıldıkları bu camilere Tophane, Kılıç Ali Paşa, Nusretiye, Fındıklı Molla Çelebi, Dolmabahçe, Beşiktaş Sinan Paşa, Mecidiye ve Ortaköy, Mihrimah Sultan, Atik Valide, İskele Valide Sultan, Ayazma ve Selimiye Camileri eklenmiştir.

Böylelikle hükümdarla halk bütünleşmesi sağlanırdı. Yani cuma selâmlıkları dinî yönünün dışında siyasî, hukukî, sosyal ve kültürel boyutlarıyla da büyük önem arz ederdi. Sıkıntısı olan halk, dertlerini birinci elden padişaha anlatma imkânı bulurdu. Öte yandan cuma namazında hükümdarlar adına hutbe okutulurdu. Osmanlı döneminde sarayla halkın bir araya geldiği ve kenetlendiği son cuma selâmlığı, Halîfe Abdülmecid Efendi'nin 29 Şubat 1924'te kıldığı namaz sırasında gerçekleşmiştir.

Osmanlı, insanî ve vicdanî özellikleri yeterince inkişaf etmiş bir devlettir. Görüldüğü üzere bir cihan imparatorluğu olan Osmanlı Devleti'nde şehzadelerin sünnet düğünleri, padişah kızlarının evlenmeleri, padişahların tahta çıkışları, yabancı elçilerin karşılanması, padişahların vefatları, padişah çocuklarının doğumları, padişahların sefere çıkmaları, kılıç kuşanmaları, sarayda bayramlaşmalar gibi çeşitli vesilelerle törenler gerçekleştiriliyordu. Bu da Osmanlı'nın ne denli güçlü bir teşkilâta sahip olduğunu gösteriyordu.

Kardeşlerimizle İlişkilerimiz

“Mü’min, enerjisini başkalarının hatalarını araştırmaya değil kendi nefsini düzeltmeye harcamalı; İslâm adına gayret gösteren her kardeşinin başarısıyla iftihar ederek haset ve dedikodudan uzak bir ümmet bilinci sergilemelidir.”

nsan hayatın ne çabuk geçip gittiğini gerçekten anlayamıyor. Çocukken büyüklerimizden, ömürlerinin tükenişini fark edemediklerini dinlerdik; “Bir şey anlamadım, sanki her şey bir anda oldu bitti, kendimi bir rüyadan bahsediyormuş gibi hissediyorum.” derlerdi. Biz de çocuk hâlimizle onlara bakar, “Koca adam altmış yıl yaşamış, bir de hayattan bir şey anlamadım, diyor. Bu nasıl bir şey ki.” diyerek garipseirdik. Şimdi bizler ortalama insan ömrünün yarısını çoktan devirmiş olarak aynı şeyi söylüyoruz. Gerçekten ama gerçekten de geride bıraktığımız hayatımızdan bir şey anlamadık. Ne zaman geçti, ne vakit o günleri yaşadık, sanki hepsi beş dakika içine sığacak kadar azmış gibi geliyor.

Mâzî geride kaldı. Ne kadar yaşayacaksak geleceğin de aynı olacağı kesin. “Bütün bunlardan artan ne olacak?” diye sorulacak olursa, “İnşallah âhiret sermayemiz.” diyoruz. Rabb'imizin mağfiretine sığınarak, günahlarımızı bağışlamasını ve az buçuk yapmaya gayret ettiğimiz ameller sebebiyle bizleri ebedî yurdunda cennetle ödüllendirmesini ümit ediyoruz. Şimdilerde onun bir âyetinin hikmet boyutunu bu vesîleyle çok daha iyi anlıyoruz; “Bu dünya hayatı sadece bir eğlence ve oyundan ibarettir. Asıl yaşam âhiret yurdundaki hayattır. Keşfe bilseler!”

Hayat böyleyse, insana düşen nedir? Kendi kusurlarını düzeltmeye gayret etmek, ibâdet ve tâatini çoğaltmak, başkalarının hatalarıyla uğraşmamak, birlikten kuvvet doğacağı ve imanım güçleneceği düşüncesiyle mü'min kardeşleriyle bir araya gelip Allah'ın dininin güçlenmesi için çaba sarf etmek. Dolayısıyla mü'min, bakışını kendi nefesine yönelten, etrafındakilerin kusurlarının peşinde gezinmeyen insandır.

Bunun yanında İslâm bir cemâat dinidir. İnsan imanını güçlendirmek ve dünyanın olumsuzluklarından daha az etkilenmek için bir mü'minler topluluğunda bulunmalıdır. Bu onun istikâmet üzere durmasını ve sadece

“Farklı meşrelerde hizmet edenleri dışlamadan ve “cennetin anahtarını elinde tutuyormuş” gibi davranmadan; kardeşlik hukukunu, merhameti ve yapıcı eleştiriyi hayatın merkezine koyarak gönül kopukluklarına engel olunmalıdır.”

kendisiyle meşgul olup imanını kemâlâta doğru taşımaya yardımcı olur. Lâkin bu birliktelikleri gerçekleştirirken bazı hususlara dikkat etmek gerekmektedir. Ülkemizde son zamanlarda, aşağıda bahsedeceğimiz meselelerdeki hassasiyetlerin zayıfladığını görmekteyiz.

Kendi Yerini Üstün Tutmak

Kişiler buldukları yolun, imanını muhâfaza etmek ve Allah'ın dinine hizmet etmek için en uygun yer olduğunu düşünebilirler. Bu düşünce esasında onların orada bulunmalarının tabî bir sonucudur. Bu kabulleri onların daha şevkli çalışmasını da sağlar ve orası vasıtasıyla bir şeyler yapmaya gayret ederler. Çünkü dine hizmet için en güzel ortam buldukları yerdir ve orayı yüceltip başarılı kılmak bir kulluk borcudur. Ayrıca çabanın sonucu âhiret sermayesi olarak geri dönecektir.

Bununla birlikte, İslâm'a hizmet için farklı yerlerde bir araya gelmiş mü'minleri küçümsememek, tahkir etmemek gerekir. Asıl olan kulların Allah katındaki niyetleri ve bu uğurdaki bireysel çabaları olduğundan, mukayese etmeye girişmek bile hatalıdır. Hz. Peygamber (s.a.v.), en son ve en büyük peygamber olmasına rağmen kendisinin diğer peygamberlerle yarıştırılmasını aslâ tasvip etmezdi. Bir hadislerinde şöyle buyurmuşlardır: “Peygamberlerin birini diğerinden üstün görmeyin.” Bize düşen de, bu ahlâka sahip olmak, mü'minleri ve buldukları yerleri birbiriyle yarıştırmamaktır.

Cennetin Anahtarını Eline Almak

Kişi İslâm'a hizmet ettiği yeri en güzel yol olarak görüyorsa, başka yerlerde olanlar da kendileri için aynı şeyi düşünmektedirler. Bu durumda, cennetin anahtarı beri tarafındakilerin elindeymiş gibi, karınca kararınca dinimize hizmet eden diğer mü'minleri birtakım sıfatlarla yaftalayıp cehennemlik yapmak son derece yanlıştır. Açıktan küfre düşmeleri söz konusu değilse, farklı meşrepler veya yorumlar sebebiyle cenneti daraltmaya çalışmak yanlıştır. Müslümanların bir kısmını dışarıda bırakma yetkisi hiç kimseye verilmemiştir. Zira âhirette kimin nerede konumlanacağını kimse bilemez. Kaldı ki, her mü'min için cennette yer vardır. Yeter ki insanlar orası için çalışsın. Rabb'imiz bizi uyararak şöyle buyurmaktadır: *"Ey mü'minler! Bir topluluk diğer bir topluluğu alaya almasın. Belki de onlar, kendilerinden daha iyidirler."* *"Şüphesiz, Allah katında en değerliniz, takvâsı en fazla olanınızdır."*

Sapkınlar

İslâm adına ortaya çıkan ve bir şeylere çağıran herkes etrafında az veya çok bir kitle oluşturur. Söylemi ne kadar muvâzenesiz olursa olsun, kesinlikle bir cemâati olur. Bu durum, ülkemiz Müslümanlarının acınası hâlini ve ortadaki büyük boşluğu göstermesi açısından mânidârdır. Bununla birlikte, dinî birikimi olmayan sapkın, haram-helâl tanımayan insanların peşinden gidilmemesi hususunda halkımızın her yolla uyarılması gerekir. Çünkü bu, nehy-i ani'l-münker görevidir. Hz. Peygamber (s.a.v.)'in buyurduğu üzere, körükçünün yanında durana en azından is bulaşır. Yine o bir hadislerinde şöyle buyurmuşlardır: *"Kişi dostunun dini üzeredir. O hâlde herkes kiminle arkadaşlık ettiğine dikkat etsin."*

Bunun yanında, istikâmet üzere bulunmaya gayret eden ve temel dinî bilgiler hususunda alt yapısı sağlam olan insanların da etraflarında bir istişâre heyeti bulundurmaları ve her konuda

onlara danışmaları güzel olur. Bu iki hususa dikkat edilmediğinde, belli bir kitlenin önünde bulunan bir üstat, kendisini her konuda konuşma zorunluluğunda ve belki de yeterliliğinde görebilmektedir. Sahip olduğu düşünceleri ve ulaştığı sonuçları, sözlerine itimat edilecek insanlarla istişâre etmediği için de bağışlanamaz hatalara düşebilmektedir. Her iki durumda da sonuçlar İslâm'a olumsuz olarak dönmektedir. Oysa Allahu Teâlâ şöyle buyurmuştur: *"İş hakkında onlara danış."* *"Onların işleri aralarında danışma iledir."*

İthamlardan Kaçınmak

Ülkemizdeki dindarların en büyük yanlışlarından birisi de, İslâm'a hizmet etmeye gayret edenleri, kendilerince bir yanlışlarını veya farklı tutumlarını görünce yaftalama hastalığıdır. Hâlbuki suçlayanlar ne kadar içten iseler, suçladıkları da aynı şekilde samîmîdirler. Beri taraftakinin düşündüğü gibi gerçekten hata işliyor olabilirler. Lâkin bu onların niyetlerini sorgulamayı, samîmiyetlerinden şüphe etmeyi ve din için yapıp ettiklerini inkâr etmeyi gerektirmez. Rabb'imiz şöyle buyurmuşlardır: *"Size Müslüman olduğunu bildirene, dünya hayatının geçici menfaatine göz dikerek: 'Sen mü'min değilsin.' demeyin."* Hz. Peygamber (s.a.v.) de şöyle ferman etmişlerdir: *"Mü'mine lânet etmek onu öldürmek gibidir. Mü'mini küfür ile itham eden onu öldürmüş gibi olur."*

Şunu unutmamak gerekir: Bir iş yapmak üzere bir araya gelen üç kişi, kararlar alırken oldukça sert ve disiplinli maddelerde anlaşabilirler. Lâkin sayı arttıkça ve dışarıdakilerle temas çoğaldıkça aynı üslubu devam ettirmek zorlaşır, hatta imkânsız hâle gelir. Bir şeyler başarabilmek için hem üslûbu yumuşatmak hem de içinizde olmayanlarla dirsek temasında bulunmanız zorunlu hâle gelir. Aksi takdirde başlangıçtaki üç kişi olarak baş başa kalmak zorunda kalırsınız veya marjinalleşir, büyüyemezsiniz. Her zaman hedef tahtasında kalarak, ürkülmesi gereken bir grup olarak tanıtılırsınız. Hayatın bu gerçeği açılımı gerekli kılar. Bu yapıldığında

ise sayısal olarak büyüyememiş ve sınırlı sayıdaki ahbablarıyla kalakalmış olanlar tarafından eleştiri ve suçlama yağmuruna tutulursunuz. Çağı okuyamamanın ve hikmet boyutunu yakalayamamanın, kısır bakış açısıyla mü'minlerin önünü açamamanın bunda büyük etkisi vardır.

Hataya Takılıp Kalmamak

Biri bir iş yapıyorsa, orada birtakım hataların olması kaçınılmazdır. Hiçbir iş yapmazsanız hatanız da olmaz. Ama böylesi bir durumda işten bahsetmek, büyümekten söz etmek mümkün değildir. Bu sebeple, bir gayret içerisinde olanı her halükârda takdir etmek gerekir. Bu arada dikkat çekilmesi gereken mesele şudur:

Bir işin hacmi ne kadar büyürse, oradaki yanlışlar işin büyüklüğü sebebiyle göze büyük gelebilir. Ama devâsâ yapıya bakılarak yanlışla takılmak doğru değildir. Biz kendimize bakacak olursak: Küçücüküz, İslâm adınayaptığımız şeyler sınırlı. Amelimiz az olduğundan hatalarımız da bu aza göre minik kalıyor ve kimsenin gözüne gelmiyor. Yani amel küçük, bu amele nisbetle hata da ufak ve bireysel kaldığından kimse farkında bile olmayabiliyor. Oysa büyük organizasyonlarla halkın gözü önünde bir şeyler yapmaya çalışanlar milyonlarca gözün tarassutu altındadırlar. Bu yüzden de bizim gözle görülmeyen hatalarımızın benzerleri böylesi dev çalışma gruplarında hemen dikkat çeker. Böyle olunca da, yapılan iyilikleri ve hayırları göremeyen, devamlı suçlamaya ve hata aramaya endeksli bir hayat sürenler nazarında ortaya konulan iyi işlerin bir değeri kalmaz. Bir veya birkaç hataya bakılarak, hata-savab terazisi kurulmadan, hemen mahkûm etmeye bakılır. Oysa bu durum kardeşlik hukukunun gerektirdiği bir sonuç değildir. Nitekim Allah Rasûlü şöyle buyurmuşlardır: *"Bir kul, bu dünyada başka bir kulun ayıbını örterse, kıyamet gününde Allah da onun ayıbını örter."*

Kardeşlere Merhamet Göstermek

Günümüz Müslümanlarında en fazla eksik

olan hususlardan birisi de, kardeşlerine karşı merhamet eksikliğidir. Bizler sahâbîlerin veya İslâm büyüklerinin hayatlarını okuduğumuzda, onlara karşı büyük bir muhabbetle doluyor, bir kısmının bazı kusurlarını sevgimiz ağır bastığından önemsiz buluyor ve büyütüyoruz. Doğrusu da budur. Ancak bu bakış açısını aynı dönemde yaşadığımız kardeşlerimize karşı nedense esirgiyoruz. Yani illâ da ashâbın topraktan kalkıp bizim aramıza mı karışması gerekiyor? Bu mümkün olmayacağına göre, Allah Rasûlü'nün günümüzdeki ashâbı, ne kadar kusurlu görsek de, İslâm adına bir şeyler yapmaya çabalayan etrafımızdaki kardeşlerimizdir, yani hepimiziz. Onlara da aynı müsâmahe ile yaklaşabilmeli ve kusurlarını affedebilmeliyiz. Aynı anne baba kardeşlerimize gösterdiğimiz toleransı mü'min kardeşlerimize gösterdiğimiz anda sorun bitecektir. Kendi öz kardeşlerimiz bize karşı ne kadar yanlış yaparlarsa yapsınlar, hatta hakkımızı yeseler bile, bir minik muhabbet ortamında her şeyi unutup kardeşimize sarılabiliyoruz. Mü'minleri Rabb'imiz bizim kardeşimiz yapmıştır. Aynı tavır onlara karşı da gösterebilirsek kardeşlik hukukunu gerçek anlamda inşâ etmiş oluruz. Yüce sahibimiz, Hz. Peygamber (s.a.v.)'e hitâben bizlere şöyle buyurmuştur: *"Mü'minlere şefkat ve tevâzu kanadını indir."* *"Affedici ol, iyiliği emret ve câhillerden yüz çevir."* Allah Rasûlü de, mü'minlerin birbirlerine olan dayanışması ve sevgilerini bir binanın birbirine geçmiş taşlarına benzetmiştir.

Hedefe Müslümanları Koymak

Allah'ın arzı bir şeyler yapmak isteyenler için son derece geniştir. Kim ne yapmak istiyorsa, kendisi için bir faaliyet alanı bulabilir. Burası olmazsa ülke dışı da olur. Amaç İslâm'a hizmet etmekse, bu hizmet sınırlarla kısıtlanamaz. Çünkü son din bütün insanlığa gönderilmiştir. Şan şöhret peşinde koşulmuyorsa, amaç eğitim ve benzeri yollarla cihad ise, ha Türkiye ha Madagaskar, aralarında fark yoktur. Bu gerçek bizim enerjimizi nerelerde harcamamız

gerektiğinin de işaretidir. Mü'min öncelikle kendisini iyi bir mü'min yapmaya adayacağına, kezâ Allah'ın dini için çabalayacağına göre, Allah yolunda olduktan sonra enerjisini her yerde sarf edebilir. Lâkin bunu bırakıp zaten bir şeyler yapmaya gayret edenlerle uğraşmak İslâm'ın rûhuna aykırı olduğu gibi, kendi zamanını boşa harcamaktır. Bu yolla yapılan işlere engel olmak gibi büyük bir günah da işlenmiş olur. Allah Rasûlü insanın kendisine yönelmesiyle ilgili olarak şöyle buyurmuşlardır: *"Hakîkî mücâhid, nefisine karşı cihad açan kimsedir."* Yüce Rabb'imiz de peygamberine hitâben enerjimizi nereye harcayacağımızı bize göstermiştir: *"Sen, rabbinin yoluna hikmet ve güzel öğütlerle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücâdele et! Rabbin, kendi yolundan sapanları en iyi bilendir ve o, hidâyete erenleri de çok iyi bilir."*

Mü'minin Takınması Gereken Tavr

Farklı meşreplerdeki mü'minlerle elbirliği edip birlikte çalışmak en güzelidir. Ancak şartların zorluğundan dolayı bunu her zaman başarabilmek imkânsızdır ve hatta gereksizdir de. Bu yüzden kendi işimize odaklanmak durumundayız. Kardeşlerimizin aleyhinde de konuşmayı onların çalışmalarından mutlu olmalıyız. Ümmette gönül kopukluğuna sebep olacak tavır ve konuşmalardan kaçınmalıyız. Bunu başarabilirsek, daha başka bir şey yapmaya gerek kalmayacaktır. Ümmet o zaman tekrardan gerçek anlamda ümmet olacak, kardeşlik hukuku tesis edilmiş olacaktır. Bu gerçekleştiğinde, kardeşliğin tadına doyulmayacaktır.

Hiç endişeye gerek yok, Allah'ın arzında çalışmak isteyen herkese yer var.

Dipnot

* Prof. Dr. Enbiya YILDIRIM, Ankara Üniversitesi

Yazının geniş dipnotlarını web sitemizin makaleler bölümünde bulabilirsiniz.

Gardaş

Sen de iste etme haset
Veren vermiş kula gardaş
Rızkı Hüda verir elbet
Olma nefse köle gardaş

Kurdu kuşu besleyen var
Bin bir çeşit süsleyen var
Bizi daim gözleyen var
Cümle alem bile gardaş

Sahip ol dizgine game
At düşer arpaya yeme
Yetmeden ben oldum deme
Kem söyletme dile gardaş

Zengin fakir hepsi kuldur
Allah'ın ihsanı boldur
Sabreyle nefsini öldür
Çok güvenme mala gardaş

Dünya bu başında ağrı
Toprak bekler açık bağı
Müslüman gider mi eğri
Dikkat eyle yola gardaş

Kardeşiz Âdem' den beri
Bülbül güle eder zarı
Dert çekenler eder kârı
Şükret gelir belâ gardaş

Hilkatıyım gam çekerim
Takdire boyun bükerim
Mevlâ büyük Allah kerim
Günah cürüm sile gardaş

Ramazan PAMUK

Kuruluştan Kurtuluşa Topkapı Sarayı

“Topkapı Sarayı, Osmanlı'nın cihan hâkimiyetini simgeleyen bir yönetim merkezi olmanın ötesinde, Hırka-i Saâdet önünde asırlardır kesintisiz yankılanan Kur'ân nidalarıyla devletin manevî temellerini ayakta tutan kutsal bir mekândır.”

Osmanlı medeniyetinin efsunkâr güzelliklerinin odağında medeniyetimizin incisi, Doğu ile Batı'nın altın köprüsü olarak payitaht İstanbul bulunuyordu. Dünya hayatındaki büyük hünerlerden birinin de şehir ve medeniyet kurmak olduğunu söyleyen Fâtilh Sultan Mehmed ve yükselme dönemi padişahları, Kutlu Fethin akabinde Bizans'ın köhnemiş başşehrini yeniden ihyâ edip şenlendirmişler; Mimar Sinan gibi mimarların hünerli ellerinden çıkan Selâtin Camileri/Külliyeleri ve Topkapı Sarayı gibi pek çok muhteşem eseri şehrin yedi tepesine büyük bir ihtişam ve estetikle kondurarak Konstantinapolis'i İslâmbol'a çevirmeyi başarmışlardır.

Topkapı Merkezli Medeniyet Hamlesi

Fethin yorgunluğunu daha üzerinden atamadan kolları sıvayan Fâtilh Sultan Mehmed, kazanılan zaferin hakikî mânâda bir fetih olduğunu ispatlamak için harekete geçmiştir. Zira İstanbul, 40-50 binlik nüfusuyla ıssızlığa gömülmüş ve harap düşmüş bir şehir görünümündeydi. Şehirden ayrılmış yerli halkı geri dönmeye ve Anadolu'daki Müslüman Yörükleri cazip şartlar, plânlı bir iskân politikası çerçevesinde şehre yerleşmeye teşvik etmiştir. Bu gayretlerin sonucunda İstanbul, kısa sürede canlanmış ve nüfusu 100 bine ulaşmıştır. Alman tarihçi, yazar ve seyyah Friedrich-Karl Kienitz da aynı kanâati taşımaktadır: "Türklerin fethine kadar surların içinde en fazla 50 bin kişi barındıran İstanbul, nüfusu 100 binlerle ölçülebilen bir şehir oldu."

Fâtilh, yeni İstanbul'u, payitaht olmaya yaraşır bir şehir hâline getirmek için, ilk Osmanlı mahalleleri olan Suriçi, Üsküdar, Eyüp mahallelerini kurmuş; inşâ edilen cami ve külliyelerin etrafına 13 nahiye tesis etmiştir. Fetihten sonra ibâdete açılan Eyüp Sultan Camii ve türbesi, Topkapı merkezli Osmanlı medeniyet hamlesinin önemli basamaklarından olmuştur. Kısa sürede bu mekân, yeni gelen Müslüman nüfusun şehri mânevî olarak sahiplenmesini kolaylaştırmıştır.

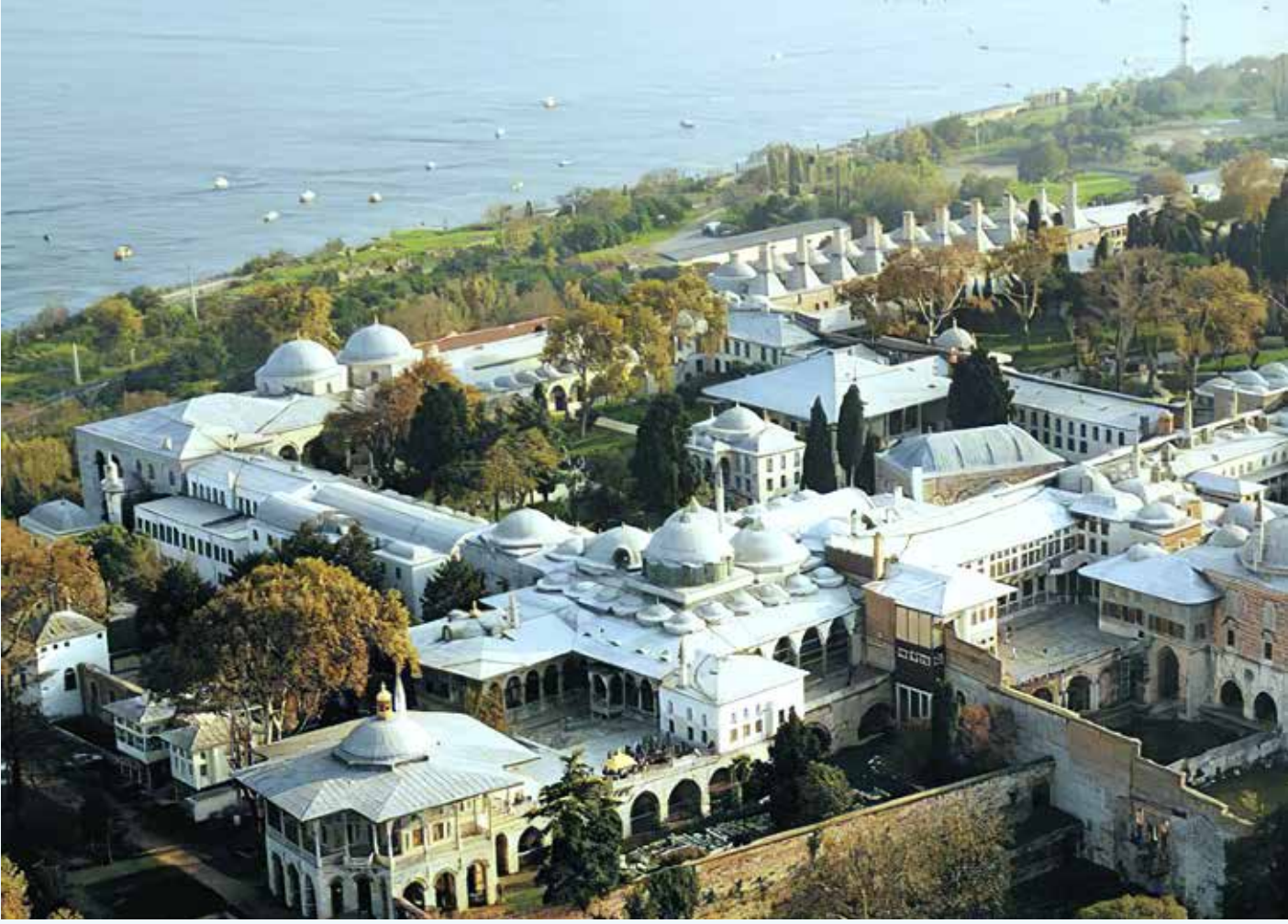
1474-1478 arasında yaptırdığı Topkapı Sarayı ile devletin yönetim merkezini Beyazıt'taki eski saraydan bu yeni saraya taşımıştır. Tamamlan-

"İstanbul'un fethiyle yükselen bu "şehrin tacı", Birinci Dünya Savaşı'nın zorlu yıllarında dahi Mukaddes Emânetleri ve tarihi dokusunu korumak için alınan olağanüstü tedbirlerle, Osmanlı mirasının sarsılmaz bir kalesi olduğunu ispatlamıştır."

ması neredeyse dört asrı bulan; Marmara Denizi, İstanbul Boğazı ve Haliç'e bakan ve yaklaşık 600 bin metrekarelik sahaya yayılan Topkapı Sarayı, hemen her padişahın eklediği bölümlerle zaman içerisinde dev bir simge yapıya dönüşmüştür.

1573'te İstanbul'a gelen Du Fresne-Canaye, âdetâ korular arasında kurulan, İstanbul'un silüetini dokuyan ve Osmanlı-İslâm sanatının güzellikleriyle tezyin edilen bu muhteşem yapıları, "şehrin taçları" olarak vasıflandırmıştır. Topkapı Sarayı,

İstanbul'a yeni devletin damgasını vuran merkezî eser niteliği kazanmıştır. Topkapı Sarayı'nın karakteristik bir özelliği de, beş yüz yıl boyunca uç uca eklenerek büyüyen, ama asla bozulmayan bir kompleks olmasıdır.

Topkapı'nın Kalbi: Hırka-i Saâdet Dairesi

Yavuz Sultan Selim, Mısır Seferi dönüşünde Mukaddes Emânetleri Topkapı Sarayı'na getirip, Hırka-i Saâdet Dairesi'ne koymakla bizi şereflerin en yücesiyle onurlandırmıştır. Yavuz'un şahsında ecdadımız, Mukaddes Emânetlere verdiği emsalsiz değeri, onları dünyadaki hiçbir eşyaya nasip olmayacak ölçüde tonlarca ağırlıktaki birbirinden kıymetli mücevheratla süsleyip mahfaza altına almakla mutlak surette göstermiştir.

Mukaddes Emânetlerin Osmanlı nezdindeki mualla mevkiini anlatmak için, klasik eserlerde

zikredilen, Sultan Üçüncü Mehmed zamanındaki şu anekdot dikkat çekicidir: Üçüncü Mehmed, Eğri Seferi'ne giderken, Hırka-i Saâdet'i de yanına almış ve bir an bozgun durumu baş gösterince, Vakânüvis Hoca Saâdeddin Efendi'nin; "Padişahım, sizin gibi Âl-i Osman Sultanı, Peygamber Efendimiz yolunda halife olduktan geru, Hırka-i Saâdet'i böyle anda giymek, Hak Teâlâ'ya duâlar eylemek elbet münasıptır." sözleri üzerine, tekbirlerle Hırka-i Saâdet'i giyerek, askerlerine aşladığı yeni bir heyecan ve hamle rûhuyla muzafferiyete ulaşmasını bilmişti.

Yavuz'dan itibaren tatbik edilen güzel bir âdet de Hırka-i Saâdet Dairesi önünde, asırlar boyunca kırk hâfıza, 24 saat nöbetleşe okutulan Kur'ân tilavetidir. Bu uygulama, 1517'den 3 Mart 1924 Halîfeliğin ilgâsına kadar sürmüştü; ancak 67 yıl aradan sonra 15 Mart 1991'de yeniden başlatılmıştır.

Ramazan Ayında Hırka-i Şerif Ziyareti

Osmanlı'nın asırlar boyunca uyguladığı mânevî adetlerden biri de, her Ramazan ayının on beşinci gününde bir alay eşliğinde Hırka-i Saâdet Dairesi'ni ziyaret etmeleriydi. İlk defa Yavuz Sultan Selim tarafından başlatılan bu kutsal ziyarete, başta padişah olmak üzere devlet erkânı, şehzadeler, hanım sultanlar, kadın efendiler, ikballer ve ustalar en güzel elbiselerini giyerek iştirak etmişlerdir. Harem, 1854'te Topkapı Sarayı'ndan Dolmabahçe'ye taşınınca bu merasim daha çok önem kazanmıştır.

Sultan II. Abdülhamid'in kızı Ayşe Osmanoğlu'nun ve diğer Saraylıların hatıralarında naklettiklerine göre merasim sırasında arabalarla Topkapı'ya gelen harem halkını burada Harem Ağası karşıladı. Hırka-i Saâdet'in kapısı açılınca, kadınlar rütbe sırasına göre dizilerek Hırka-i Saâdet'e doğru ilerlerdi. Her tarafta buhurda yanan buhurun kokusu hissedilir, perdelerin arkasından çok güzel sesli bir müezzinin okuduğu Kur'ân-ı Kerim duyulurdu. Daha sonra, büyük gümüş sandık içinde saklı bulunan altın anahtarla, hırkanın içinde saklı bulunduğu altın sandık, padişah tarafından açılır ve içerisinden büyük bir tazimle çıkarılan Hırka-i Şerif, önceden hazırlanan hususî bir masa üzerine konurdu. Hırka-i Şerif'e yüz sürüldükten ve padişah selâmlandıktan sonra tekrar Harem'e dönülürdü.

Bu bilgileri; III. Selim, IV. Mustafa, II. Mahmud ve Abdülmecid dönemlerini görmüş, çeşitli devlet kademelerinde görev almış ve Osmanlılarda töre ve törenlerle ilgili Teşrifât-ı Kadîme ismiyle eser kaleme almış olan Esad Efendi (1790-1848) şöyle teyit etmiştir:

"Ziyaret günü, sözü edilen devlet adamları, öğle namazını kıldıktan sonra Bâbü's-Saâde önüne, yani Kubbe-i Hümayûn tarafına gelip, sağ tarafa vezirler ve ulema, sol tarafa ocak ağaları ile diğer devlet adamları oturup, sadrazamın gelmesini beklerler. Reisülküttabın, şeyhülislâm ı evinden alıp Ayasofya Camii'ne götürdüğü haberi geldiğinde, sadrazam maiyetiyle birlikte camiye gider ve burada öğle namazını kılar. Bu sırada haberci

Halit Ziya Uşaklıgil, bu güzel uygulamanın, Osmanlı insanı üzerindeki derin tesir ve yansımaları hakkında şu ilginç müşâhedeleri nakletmektedir: "Uzaktan, yakından gelmiş vezir, vüzerâ, avamdan insanların, minareden duyulan ezan, huzurda okunan Kur'ân-ı Kerim tilâvetleri, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in hırkasını uzaktan gören, bir imkânını bulup yüzünü hırkaya sürebilen gözü yaşlı, gönül huzur ve huşu dolan insanların mânevî heyecanını gördüm. Kendimde, fena duygulardan arındığımı, rûhanî bir zevkle dolduğumu hissettim."

Yahya Kemal Beyatlı'nın, "Aziz İstanbul" isimli eserinde ortaya koyduğu şu hüküm, tüm rûhumuz ve benliğimizle tasdik edeceğimiz ebedî bir hakîkattir: "Gezintilerimde bir hakîkati keşfettim. Bu devletin iki mânevî temeli vardır: Fâtih'in, Ayasofya minaresinden okuttuğu ezan ki hâlâ okunuyor! Selim'in, Hırka-i Saâdet önünde okuttuğu Kur'ân ki hâlâ okunuyor!"

çavuş, davetlilerin Bâb-ı Hümâyûn denilen kapıdan girmeye başladıklarını bildirir. Bunun üzerine sadrazam, maiyetini ve şeyhülislâm ı alarak Topkapı Sarayı'na gelir. Hep birlikte Bâbü's-Saâde'ye doğru yürürler... Hepsi birden Bâbü's-Saâde'den girerek Hırka-i Şerif Odası'na gelirler. Birinci ve İkinci İmam Efendiler, Hırka-i Şerif'in konduğu sandığın önünde oturur ve bir miktar Kur'ân okurlar. Kur'ân okunduktan sonra Padişah'ın kendisi sandığı açar ve Hırka-i Şerif'e yüz sürülmesine izin verir. İlk kez sadrazam yüzünü sürer. Yüz sürme işlemi, devlet adamlarının rütbelere göre sırayı izler...

Bu işlem bittikten sonra şeyhlerin her biri sandığın önüne gelir, önce dua eder, yüz sürer ve yerlerine dönerler. Sonra Padişah dönüş için izin verir. Herkes dışarı çıkar... Ziyaret gününde yeniçeri ve diğer ocak erlerine baklava vermek gelenek olmuştur... Hırka-i Şerif'e yüz sürüldükçe, sadrazam ve silahdar, tülbent ile silip, yüz sürene bu tülbendi verirler. Yüz sürme işi bittikten sonra bu kısım altın maşrapa içinde yıkanır. Yıkanan yer nemli olduğundan öd ve amber yakılarak kurutulur."

Ali Seydi Bey'in, Teşrifat ve Teşkilât-ı Kadîmemizden öğrendiğimize göre, Padişahların, bayramın birinci günü sabah namazını Hırka-i Saâdet Dairesinde kılmaları ve bayramlaşma merasimini burada yapmaları da âdetti. Padişahların tahta çıkışlarının 15. günü burayı ziyaret etmeleri de adet olmuştu. Padişahın tahta çıkış merasimi tamamlandıktan sonra, ölen padişahın na'sının, tekfin işlerinin tamamlanmasını müteakip aynı daire önünde bekletilmesi de adettendi.

I. Dünya Savaşı Yıllarında Topkapı Sarayı

Devlet-i Âl-i Osman'ın asırlarca payitahtlığını üstlenen Dersaâdet'in saâdet dolu yılları maa-lesef I. Dünya Savaşı yılları ve akabinde yaşanan işgal dönemi ile kesintiye uğradı. Önce Osmanlı'yı fiilen akamete uğratabilecek olan Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması; ardından 13 Kasım 1918'de İstanbul'un İtilaf Devletlerince fiilen işgal edilmesi Dersaâdet ufuklarına âdetâ karabasan gibi çöktü. Birinci Dünya Savaşı öncesinde, uçakların savaşlarda etkili bir şekilde kullanılmaya başlanması; başta İstanbul olmak üzere Osmanlı

sınırları dâhilindeki birçok stratejik yerin, askerîye ve hükümet binalarının, sarayların, cephaneliklerin, köprüler, fabrikalar, su ve yiyecek depolarının hava saldırılarından korunması meselesini gündeme getirmişti. Bilhassa da devletin birçok yönetim kademesini, üst düzey idarecileri, Mukaddes Emânetleri ve hanedan üyelerini bünyesinde barındıran Topkapı Sarayı'nın ve padişahların aile fertleriyle beraber ikamet ettikleri Harem Dairesi'nin, Beylerbeyi, Yıldız, Çırağan gibi sarayların güvenliğinin sağlanması icap ediyordu. Cihan Harbi yıllarında Topkapı Sarayı'nın Gülhane tarafına da cephanelikler kurulmuştu. Cephaneliklerin, Hazine-i Hümayûn eşyalarının korunduğu dairenin altında bulunması, bir kazaya yol açabileceği endişesini doğurmuştu. Üstelik ara sıra İstanbul semalarında beliren, İtilaf Devletleri (özellikle İngiltere) hava kuvvetleri uçaklarının, bu cephaneliklerin civarına bomba atmaları, endişeleri bir kat daha artırdı. Saldırıların birinde, Hazine-i Hümayûn'un üçüncü hanesinin çatısı ve tavanını delerek düşen bir mermi, şans eseri patlamamıştı.

Konuyla alâkalı Sultan Vahdeddin'in damadı ve yaveri İsmail Hakkı (Okday) Bey, hatıralarına şu enteresan müşahedesini kaydetmiştir: "Güzel İstanbul, hava hücumunun ilk acılarını kayınpederimin tahta çıkmasından yirmi gün sonra tatmıştır. İlk olarak 23 Temmuz Salı günü altı uçaktan kurulu bir düşman uçak filosu, şehrin göklerinde görüldü ise de hiçbir bomba atmadan uzaklaştılar."

Beliren endişeler ve süregelen savaş sebebiyle ortaya çıkabilecek muhtemel tehlikelerden Topkapı Sarayı'nı ve Harem'i, Hırka-i Saâdet Dairesi'ni ve Hazine-i Hümayun'u korumak maksadıyla 30 Temmuz 1918'de bir tezkire hazırlandı. Hazine-i Hümayun Kethüdalığı tarafından yazılan tezkire, Harbiye Nezâreti'ne iletildi ve gerekli tedbirin alınması istendi. Bunun üzerine Esliha Müfettiş-i Umumiliği, bir heyet teşkil etti. Heyet, 3 Eylül 1918 tarihinde bir koruma talimatnâmesinin hazırlanmasına karar verdi ve aynı gün kaleme alınan lâyihayı Harbiye Nezâreti'ne gönderdi. Raporda, Topkapı Sarayı ve bahis konusu binaların korunmasına yönelik tedbirlere ilişkin şu teklifler dile getirildi:

"Topkapı Sarayı civarında bulunan projektörler ile Gülhane'deki mühimmat ambarları ve barakalar, uçakların saldırısı için bir sebep teşkil ettiğinden bunların adı geçen çevreden uzaklaştırılması gereklidir. Dördüncü hanede bulunan, kıymetli eşyaların olduğu sandıklar, bir, iki ve üçüncü hanelerin mahzenlerine nakledilmelidir. Mecidiye Köşkü, Mustafa Paşa Köşkü ve Bağdat Kasrı'nda bulunan kıymetli eşyalar buralardan uzaklaştırılmalı ve daha korunmuş sağlam bir binaya veya mahzene konmalıdır. Nakli mümkün olmayanlar kum torbalarıyla korunmalıdır.

İçinde kıymetli eşya, bayrak ve elbise ve diğerleri bulunan Hırka-i Saâdet Dairesi de bomba saldırılarına karşı emniyette değildir. Ortadaki tahta kubbenin usulüne göre yapılmış demir inşaat ile korunması ve üzerine bir tel örgü konması lâzımdır. Emânet Hazinesi'nde bulunan eşya da yanındaki sağlam binaya nakledilmelidir. Kütüphane ile kıymetli lambalar, kütüphane binasında bulunan mahzene nakledilmelidir. Harem Dairesi'nin büyük kısmı ahşap olduğundan, yangın tehlikesiyle karşı karşıyadır. Geniş bir surette yangın söndürme tedbirleri alınmalıdır.

Topkapı Sarayı'ndaki bütün yangın söndürme vasıtaları yetersizdir. Yeteri kadar kadro ve araç-gereçten oluşan bir itfaiye heyeti daima adı geçen yerde bulundurulmalıdır. Binanın tarihî kıymeti göz önüne alındığında, su tertibatının da yetersiz olduğu anlaşılır. Deniz suyunu sevk edecek bir tulumba ile doldurulmak üzere ayrıca bir su kulesinin inşası teklif edilir. Bu suretle, boru tertibatıyla kuruma su dağıtılması da mümkün olabilir. Tarafımızdan atılan mermilere karşı sarayın korunması için Tayyare (Hava) Kumandanlığı ile işbirliği yapılması; mermilerin Topkapı Sarayı'na düşmemesine özen gösterilmesi gereklidir."

Kaynakça:

Yazının geniş dipnotlarını web sitemizin makaleler bölümünde bulabilirsiniz.

Türk Şiirinde Ağaçlar

“Türk kültüründe ağaç sadece somut bir bitki değil; destanlardan şiirlere uzanan, kökleri derin bir maziye, dalları ise gökyüzüne uzanan sarsılmaz bir varoluş ve dik duruş sembolüdür.”

Kültür bir toplumun atalarından gelen ve zamanla değişerek günümüze uyum sağlayan duyguları, düşünceleri, dolayısıyla toplumsal karakteristik bir yaşam tarzını ifade eder. Kültürü oluşturan pek çok unsurdan biri motiflerdir. Bu motifler, tek başlarına ya da diğer kültürel motiflerle etkileşim içinde belirli anlamlara sahiptir. Türk kültüründe derin anlamlar içeren motiflerden biri de ağaç motifi olarak karşımıza çıkar. İslâmiyet öncesi Türklerin yaşam biçimi göz önüne alındığında, ağaçlar, akarsular, dağlar, çeşitli hayvanlar gibi doğal unsurların günlük yaşamda ve yaşamın anlamlandırılmasında önemli rol oynadığı görülür. Her toplumun, semavî dinler dışında, varoluşuyla yaşamın anlamını açıklamak için kozmogonik bir hikâye ya da evrenin doğuşunu anlatan bir mitolojisi vardır. Bu anlatılar genellikle toplumun yaşadığı çevre tarafından belirlenir. Bozkırda yaşayan Türk toplulukları için varoluş ile zamanın anlamlandırılmasında doğal etkenlerin büyük bir önemi vardır. Bu bağlamda; ağaçlar, su, ışık ve çeşitli hayvanlar hemen hemen her destanda ve birçok şiirde yer alır. Ancak bu unsurlar içinde ağaçlar ve ağaç motifinin, Türk destanları ile şiir külliyyatının temel ögesi olduğu öne çıkarılabilir.

Türk kültüründe ağaç, sadece somut bir bitki olarak değil, aynı zamanda erkeklik ve diklik gibi soyut anlamları da içerir. Örneğin, Dîvânü'l-Lügati't-Türk'te "yığaç" olarak yer alan ağaç terimi, erkeklik ile diklik anlamına gelir. Benzer şekilde, "Tengri" terimi, tanrı anlamının yanı sıra, göze görünen büyük bir dağ veya ağaç gibi her şeyi ifade eder. Bu terimlerin kavramsal bağlamda anlam karşılıklarına bakıldığında, ağacın ululuk, üstünlük, azâmet gibi anlamlarla ilişkilendirildiği görülür. Türk kültüründe ağaç, kökleri yeraltında olan, gövdesi yer üstünde olan ve dallarıyla gökyüzüne uzanan üç âlemde bir bütün olarak görülür. Bu tasavvur, ağaca metafiziksel değerler atfedilmesine ne-

"Dede Korkut'tan tasavvuf geleneğine kadar Türk edebiyatının her evresinde karşımıza çıkan ağaç motifi; hayatın sürekliliğini, manevi yükselişi ve insan ile tabiat arasındaki sarsılmaz bağı temsil eden kutsal bir imgedir."

den olur. Özellikle ölüm sonrası yaşam inancının olduğu topluluklarda, ağaç yer altından yeryüzüne açılan bir kapı olarak kabul edilir. Ataların insanlara ve tanrıya ruhsal olarak ulaşmasında önemli bir rol oynar. Ağaç yapraklarının rüzgâr vurduğunda çıkardığı sesler, ataların veya tanrının iletişim aracı olarak kabul edilir. Türk kültüründe ağacın yeri ve önemi, destansı yaratılış öykülerinde de belirginleşir. Örneğin, Türk destanlarında Tanrı, dokuz dallı bir ağacın dallarının altına dokuz insanı indirerek onların büyüüp gelişmesini sağladığından bahsedilir. Türk kültüründe, hatta evrenin oluşumundan bu yana, ağaçlar önemli bir unsur olarak dünyanın

merkezinde yer alırlar. Medeniyetin beşiği olarak kabul edilen ağaçlar ve ağaç sevgisi, eski Türkler tarafından da büyük önem taşımaktadır. Kutsal kabul edilen ağaçlar arasında kayın, çam, kavak, ardiç, çınar, servi, dut ve söğüt gibi birçok tür bulunmaktadır.

Türk mitolojisine göre doğa, çeşitli ruhların bulunduğu canlı bir varlık olarak kabul edilir. Ağaçlar, ormanlar, göller ve akarsular gibi doğal unsurlar kutsal sayılır. Türklerde Tanrı tasavvuru genellikle Gök-Yer/Su-Atalar formülüyle ifade edilir. Yer-su kültü içinde değerlendirilen ağaçlar belli özelliklere sahip olmalıdır. Örneğin, meyve vermeyen, yaşlı, geniş gölgeli, yaprak dökmeyen veya az döken ağaçlar kutsal kabul edilir. Bu özellikler Gök Tanrı'nın vasıflarını yansıtır. Türk mitolojisinde, dünya ağacı veya hayat ağacıyla ilgili mitler önemlidir. Bu

mitlerde genellikle ağacın dibinde şifalı bir su olduğundan bahsedilir ki bu su güç verici veya ölümsüzlük sağlayıcıdır. Hayat ağacı, döngüsellik, ölüm ve yeniden doğumu sembolize eder. Ağaç, göksel ve yersel unsurları birleştirerek evrensel bir döngüyü temsil eder. Ağaçların fizikî özellikleri, hükümdarlık ile hükümdar soyunu temsil etme konusunda önemlidir. Gövde, dallar, kökler, yapraklar gibi ağacın parçaları hükümdarın soyundan kişileri sembolize eder. Ağaç, bir soy ağacı niteliği kazanmış kabul edildiğinden hükümdar soyunun temsili kabul edilir. Tasavvuf inancında ise ağaç, İslâm dini temsil eder. Yapraklar mahlûkatı, meyveler peygamberleri, ağacın tamamı ise Hz. Muhammed (s.a.v.)'i simgeler. Ağaç, bir başlangıç yani köken olarak görülür. En yüksek mertebede ve en kadim olana eşitlenir. Ağaç, insanın büyümesinin, olgunlaşmasının tecessümü olarak

görülür. Türk mitolojisinde ağaçlarla insanın rûhî, fizikî büyümesi arasında benzerlikler vurgulanır. İnsanoğlunun hayatında barınmanın, ısınmanın kaynağı olarak ve çeşitli araç gereç yapımında ihtiyaç duyduğu, yaygın olarak kullandığı madde ağaç olmuştur. Ağaçlar, yaşamın her safhasında önemli bir rol oynamıştır. İklimlere göre türlerinin farklı olması ve mevsimlere göre görünümünün değişmesi, ağacı hayatın sembolü hâline getirmiştir. Ağaçlar, ölümden sonra yeniden hayata dönüşün sembolü olarak da görülmüştür. Ayrıca, ağaçların rûha sahip olması dolayısıyla bünyesinde bir güç ve kudretin bulunduğu inanılmış, ona aşırı saygı gösterilmiştir. Bu nedenle, bütün dinlerde ağaca önem verilmiştir.

Türk milleti için ağaç her zaman mübarek, mukaddes bir varlık olmuştur. Köklerinden dallarına, yapraklarından meyvelerine kadar her kısmına anlamlar yüklenmiş, insanlar için vazgeçilmez bir öneme sahip olmuştur. Türkler, sanatta, edebiyatta, inançta hatta yaşamlarının her alanında her zaman ağaca hürmetle yaklaşmışlardır. Kayın, ardıç, meşe gibi ağaçlar Türkler için ana ve ata ağaçlarıdır; kökleri yer yüzünün derinliklerine, dalları ise gökyüzüne uzanan hayat ağaçlarıdır. Soy, ağaçlarla birlikte devam eder. Destanlarda, ağaç kovuğunda doğma, Oğuz Kağan'ın eşlerinden birini ağaç kovuğunda bulması gibi ağaçla ilişkili motiflere sıkça rastlanır. Dede Korkut Hikâyelerinde ağaçlar, peygamberlerden başlayarak övülür.

Türkler, İslâmiyet'i kabul ettikten sonra da hayat ağacı inancı devam etmiştir. Ağaç, yeşil kaldığı sürece Allah'ın "el-hayat" (hayat veren) sıfatının bir yansıması olarak kabul edilmiştir. Günümüzde Anadolu'daki pek çok tarihî yapıda hayat ağacı motiflerine rastlamak mümkündür. Soy ağacı, soy kütüğü gibi kavramlar, insanla hayat ağacı arasındaki bağın sembolik ifadesidir. Oğuz boyunun gelenek ve göreneklerine hâkim olan Dede Korkut, ağaç sevgisini anlat-

mak amacıyla şu dizeleri söylemiştir:

Ağaç ağaç dersem sana, arlanma ağaç!

Mekke ile Medine'nin kapısı ağaç!

Musa Kelîm'in asası ağaç;

Büyük büyük suların köprüsü ağaç;

Kara kara denizlerin gemisi ağaç;

Şah-ı merdân Ali'nin Düldülü'nün eyeri ağaç;

Zülfekâr'ın kını ile kabzası ağaç;

Er olsun, avrat olsun, korkusu ağaç;

Başını alıp bakacak olsam, başsız ağaç;

Dibini alıp bakacak olsam, dipsiz ağaç;

Beni sana asarlar, taşıma ağaç!

Eğer taşıyacak olursan, gençliğim seni tutsun ağaç!

Bizim ilde olmalıydın, ağaç!

Kara hintli kullarıma buyuraydım,

Seni bölük bölük doğraya idiler, ağaç!

Dini literatürde Cennet'teki Tûba ağacından, tasavvuf erbabının ağaçtan yapılmış kılıç kuşanma geleneğine kadar çeşitli örneklerde ağaç, önemli bir yer tutar.

Ağaçlar canlı ve hareketli bir yaşamı simgelerler çünkü kökleri toprağın derinliklerine uzanırken dalları gökyüzüne yükselir. Bu nedenle, ağaçlar sürekli olarak yeraltı ile gökyüzü arasında bir köprü görevi görürler. İnsanlar da bu iletişim kanalını kullanmak için çeşitli ritüellerde ağaçları kullanmışlardır. Ahmed Yesevî'nin Hacı Bektaş-ı Velî'yi Anadolu'ya gönderirken ona tahta kılıç başlaması gibi, ağaçların simgesel güçlerle yüklenmesinin örneklerinden bahsedilir. Bu bağlamda, Fuad Köprülü'nün Hâcîm Sultan Velâyetnâmesi'ne atıfla verdiği bilgide, Ahmed Yesevî'nin tahta kılıcıyla Sultan Hacı Bektaş-ı Velî'nin beline kuşatması anlatılır. Bu ritüel, ağacın kutsal gücüyle simgesel önemini vurgular.

Topkapı Sarayı'ndaki Mukaddes Emânetler

“Birinci Dünya Savaşı'nın zorlu şartlarında Medine'den İstanbul'a uzanan bir sadâkat yolculuğuyla getirilen Mukaddes Emânetler, asırlardır Topkapı Sarayı'nın kalbinde nebevî bir hâtıra ve manevî bir kalkan olarak muhafaza edilmektedir.”

. Dünya Savaşı sırasında Medine'nin boşaltılmasına karar verilince, Mukaddes Emânetlerin Topkapı Sarayı'na gönderilmesi uygun görüldü. Zira zâyî olma tehlikesi mevcuttu. Hicaz Kuvve-i Seferiye Kumandanı Fahreddin Paşa, Şeyhü'l-Harem Ziver Bey ile görüşerek nakillerinde dinî açıdan bir sakınca olmadığını öğrenince emânetleri emniyetli bir şekilde İstanbul'a göndererek Topkapı Sarayı'nda muhafaza edilmesini sağlamıştır.

Paha biçilmesi mümkün olmayan bu eserler günümüzde Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Bölümü'nde muhafaza edilmektedir. Her biri birer hazine kıymetindeki bu eserleri özetle ifade etmeye çalışalım.

Seyf-i Nebevî: Rasûlullah (s.a.v.)'ın Kılıcı

99 cm uzunluğundaki kılıcın kabzası altın kaplama olup sekizgen kesitlidir. Parmak dayama yerinden hafifçe kıvrıktır. Kendinden kabartma çiçekli kabza ve balçak üzerine altın yuvalar içine yakut ve firuzeler yerleştirilmiştir. Balçak, tabana doğru kavilidir. Ejderha başı uçlu balçak kollarına uygun bezenmiştir. Düz ve sivri uçlu tabanınin üzerinde oldukça silinmiş "Rasûlullah" yazısı okunabilmektedir. Tamamen altından 85 cm uzunluğundaki kınının bir yüzü kabzaya uygun olarak altın kaplamadır, diğer yüzü de çiçeksi motifler ve savat ile yapılmış selvilerle bezenmiştir. Kırmızı ipekten yuvarlak tokalı kayışı ve çiçek motifi nakışlı yeşil kumaştan kılıfı vardır.

Çiçek motifi nakışı, üzerinde Rasûlullah (s.a.v.)'a ait olduğu yazılı yeşil kumaştan mahfaza içinde korunmaktadır. Diğeri ise 100 cm uzunluğundaki olan kılıç siyah deri kabzalı olup, kabza, tepesi ve balçağı altından kabartma çiçeklidir. Tabanı bir ağızlı ve demirdendir. Üzerinde gümüş kakma olarak "Muhammedu'r-Rasûlullah Muhammed bin Abdullah bin Abdülmuttalib" yazısı okunabilmektedir. Deri kaplı kınının ağızlığı, çamurluğu ve süslemeli iki tokası altındandır. Kınısız 930 gram, kınıyla birlikte 1.684 gram ağırlığındadır.

"Hırka-i Saâdet'ten Sancak-ı Şerif'e kadar her bir emânet; Osmanlı Devleti'nin, devlet idaresinden toplumsal geleneğe kadar her alanı Peygamber sevgisiyle nasıl ilmek ilmek ördüğünün en müstesna şâhididir."

Gubâr-i Şerîf

Hazret-i Muhammed (s.a.v.)'in kabrinden tamir sırasında dökülen topraklara Gubâr-ı Şerif denmektedir. İstanbul'da Topkapı Sarayı Müzesi Hırka-i Saâdet Dairesi'nde 17cm yüksekliğindeki beyaz cam sürahi içerisinde bulunmaktadır.

Bundan başka Mukaddes Emânetler arasında müteaddit defalarda getirilmiş Kabr-i Şerif'e ait pek çok tozlar vardır ki, Cevher-i Saâdet ismiyle anılırlar. Cevher-i Saâdet'ler Peygamber Efendimiz'in kabrini çevreleyen odanın dışına asılı perdenin değiştirilmesi sırasında toplanırdı. Çoğu zaman otuz-kırk yılda bir değiştirilen perdelerin yenilenmesi sırasında Harem-i Şerif hademelerinden en yaşlı ve sâlih olanlar görev alırdı. Perde ile duvar arasında biriken ve yıllarca Hazret-i Rasûlullah (s.a.v.)'a komşuluk yapan

tozlar, Peygamber âşıkları nazarında çok kıymetliydi. Hizmetkârları tarafından muayyen zamanlarda Hücre-i Saâdet'e girilerek süpürülen tozlar da yine toplanır, hürmetle biriktirilirdi.

Hırka-i Saâdet

Osmanlı Padişahları gittikleri yerlere Hırka-i Saâdet'i de beraber götürürlerdi ki bunun için Edirne Sarayı'nda özel bir mekân bulunuyordu. Şimdiki Beylerbeyi Sarayı'nın bulunduğu yerde yer alan İstavroz Sarayı'nda da I. Ahmet (1603-1617) tarafından bir Hırka-i Saâdet Dairesi inşâ ettirilmişti. Yazları burada ikamet eden padişahla birlikte Hırka-i Saâdet de taşınır, bu daireye yerleştirilirdi. İstavroz Sarayı yıkıldıktan sonra I. Abdülhamid (1774-1789), Hırka-i Saâdet Dairesi'nin bulunduğu yere teberrüken Beylerbeyi Camii'ni yaptırdı. Hırka-i Saâdet, en son Sultan Abdülaziz (1861-1876)'in Bursa seyahatinde mevkib-i hümayunla götürülmüştü.

Hırka-i Saâdet'in padişahla birlikte harple-re de gittiği vakidir. Sultan III. Mehmed (1595-1603) Eğri Seferi'ne giderken Sancak-ı Şerif

ve Hırka-i Saâdet'i de yanına almıştı. Seferde bozgun durumu baş gösterince Hoca Sadeddin Efendi'nin "Padişahım! Siz gibi Âl-i Osman'a Sultan olduktan, Peygamber Efendimiz (s.a.v.) yolunda halîfe olduktan geru, Hırka-i Saâdet'i böyle anda giymek, Hak Teâlâ'ya duâlar eylemek elbet münasiptir..." sözleri üzerine tekbirlerle Hırka-i Saâdet'i giyerek askerlerini büyük bir heyecanla muzafferiyete ulaştırdığı bilinmektedir. Haçova Meydan Savaşı Batı'da kazanılan son büyük meydan savaşıdır.

Kâbe ve Kabr-i Saâdet Örtüleri

Hz. Peygamber (s.a.v.)'in Medine'deki kabri etrafında perdeler vardır. Hz. Peygamber Efendimiz 632 yılında dünyasını değiştirdiğinde Mescid-i Nebevî'nin yanında hanımı Hz. Aişe Validemize ait olan, içinde vefat ettiği odaya defnedildi. Daha sonra Hz. Ebû Bekir (r.a.) ve Hz. Ömer (r.a.) de aynı odaya defnedildiler. Arkasındaki odada ise Hz. Fatma Validemiz'in medfûn olduğu rivâyet edilmektedir. Bu odalar ileriki yıllarda mescidin genişletilmesi neticesinde içe-

ride kaldı. Rasûlullah'ın ve ilk iki halîfesinin kabirlerini barındıran ve Hücre-i Saâdet adıyla anılan bölüm duvarla, bu duvarın dışında da perde ile çevrilidir. Perdenin dışında ise şebekeler vardır. Ziyaret ancak şebekelerin önünden gerçekleştirilebilmektedir. Kabr-i Saâdeti çevreleyen perdeler yeşil zemin üzerine beyaz yazılı olarak dokunur. Kisve-i Saâdet olarak adlandırılır. Yazıları genellikle Hz. Peygamber (s.a.v.)'e salât ü selâmlardan ve medhiyelerden oluşur.

Kâbe örtüleri her yıl yenilenmektedir. Osmanlılar zamanında, Kâbe'nin perdedârları tarafından dağıtılır, haccü'l-ekber olduğu, yani arefenin cumaya rastladığı yıllarda İstanbul'a gönderilirdi. Kâbe-i Muazzama'nın iç örtüleri ile Ravza-i Mutahhara'nın örtüleri de padişah cülûslarında yenilenir, evvelki kisveler Mekke Emiri tarafından İstanbul'a gönderilirdi. Üsküdar'a gelen örtüler, merasimle Eyüb'e naklolunarak Hz. Halid'in (Ebû Eyyub el-Ensârî) türbesinde halkın ziyaretine bırakılırdı; daha sonra da ulemâ, meşâyih, sâdât-ı kiram ve devlet ricâli tarafından tahlil ve tekbirlerle Edirnekapı yoluyla Saray'a getirilip Hırka-i Saâdet Dairesi'nde muhafaza edilirdi.

Âsâ-yı Nebevî

Hazret-i Peygamber (s.a.v.) bazı zamanlarda âsâyâ dayanır ve bunun peygamber ahlâkından olduğunu ifade ederdi. Kaynaklarda bir arşın ya da daha uzun ucu eğri bir değneği olduğu, bu değneği deveye bindiği zaman önüne astığı, Veda Hacci'nda Hacerü'l-Esved'i uzaktan onunla selâmladığı rivâyetleri bulunmaktadır. Urcun denilen bir başka değneğini ise Bâkî Kabristanı'na giderken yanında bulundururdu.

Bursa Mısırî Dergâhı Şeyhi Şemseddin Efendi ise Bursa dergâhlarını anlattığı "Yâdigâr-ı Şemsî" isimli eserinde Medine'de bulunan Âsâyı Nebevî'nin mânevî işaret üzerine Baba Yusuf isimli bir zat tarafından alınarak üçe bölündüğünü, bir parçasını Emir Sultan Hazretleri'ne, bir parçasını Hacı Bayram-ı Velî'ye, bir parçasını da emredilen bir başka yere götürdüğünü, Emir Sultan'ın getirilen emâneti kendi âsâsının orta-

sına yerleştirdiğini ve türbesinde muhafaza edilen bu âsânın Bursa'da Âsâ Suyu ismiyle bilinen suyun ortaya çıkışında kerametinin görüldüğünü rivâyet etmektedir. Yani Hazret-i Peygamber (s.a.v.)'in âsâsı intikal yolu ile gelerek Allah'ın velî kulları tarafından muhafaza edilmiştir. Tasavvuf-ta âsânın kıymeti fazladır. Rasûlullah (s.a.v.)'dan gelen bu emânet ve kullanım mürşid-i kâmiller tarafından devam ettirilmiştir. Hatta bununla ilgili olarak çok güzel beyitler vardır. Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri âsâ ile ilgili şu güzel beyitleri kaleme almıştır ki anlamının derin bir şekilde tefekkür edilmesi gerekir:

Makbûl-i dergâh-ı Hakk olmağa istersen rızâ

Bir mürşid-i kâmilin elindeki asâyı tut

Var ehl-i Hakk'a hizmet et bî-taleb ü bî-garaz

"Seyyidü'l-kavmi hâdimuhum" emr-i Habîb-i Kibriyâ'yı tut

Eyüp Sabri Paşa, Mir'atü'l Haremeyn'in Medine-i Münevvere ile alâkalı kısmında Medinelilerin bayram namazlarını kılmak için namazgâha çıkarken Asr-ı Saâdetteki gibi Hazret-i Fahr-i Âlem (s.a.v.)'in âsâsını taşıdıklarını anlatmaktadır. Hâlen Topkapı Sarayı'nda emânetler arasında bir de âsâ muhafaza edilmektedir. Yeşil çuha kılıf içerisinde bulunan âsâ, 148 santimetre uzunluğunda, altı köşeli ceviz ya da ona benzer bir ağaçtan mamul olup ucunda gümüşten başlığı vardır.

Bugün Topkapı Sarayı Mukaddes Emânetler Dairesi'nde gümüş bir sandık içinde muhafaza edilen Sancak-ı Şerif, bizzat Hz. Peygamber (s.a.v.)'in zât-ı risâlet-penâhîlerine mahsus olan Ukab'dır. Ukab zamanla yıpranarak dağılmaya yüz tutunca Osmanlılar tarafından yeşil atlastan üç adet yeni sancak yaptırıldı. Bu sancakların içine Rasûlullah'ın (s.a.v.) yadigarı olan Ukab'dan parçalar dikildi.

Sütlüce'de Münevver Bir Gönül Mimarı:
Elif Efendi ve Dîvân'ında
Aşkın Seyri

“Âlim, mürşid, hattat ve mimar kimliklerini şahsında birleştiren Elif Efendi, ‘Dîvân’ ı aracılığıyla günümüz insanına, ilâhî rızaya ulaşmanın ve basîret nuruyla hakîkati görmenin ancak Hz. Peygamber (s.a.v.)’e duyulan aşkla mümkün olabileceğini hatırlatmaktadır.”

Elif Efendi, her bir köşesi ilim ve irfân ehli ile aydınlanmış şehir İstanbul'un Sötlüce semtindeki Hasîrîzâde Dergâhı olarak bilinen kültür ve mânevîyât merkezinden sessiz bir çığlıkla ile gönüllere seslenip insanları hakikate davet eden bir isimdir. Bu çalışmada Elif Efendi'nin maddî ve mânevî şahsiyeti, ile topluma olan tesiri ve bu tesirinde merkezinde başlık olan yer alan aşk konusuna bakışanlayışı ana hatlarıyla ele alınacaktır.

Elif Efendi ve Misyonu

Elif Efendi, Arapça ve Farsça dilleri başta olmak üzere tefsir, hadis, fıkıh, İslâm tarihi ve tasavvuf gibi İslâmî ilimlerin birçok dalında ilmî birikimiyle temâyüz etmiş velûd bir âlimdir. Eyüp Defterdâr'da bulunan Şah Sultan Mektebi'ni bitiren, Nakşbendiyye şeyhlerinden Hoca Hüsâmeddîn Efendi'nin (ö. 1280/1864) derslerine devam eden, vilâyet kapı kethüdalarından Hoca Faik Efendi'de Arapça eğitim-öğretim sürecini tamamlayan, Hafız Şakir Efendi ve Meclis-i Kebîr-i Maarif reisi Büyük Ali Haydar Efendilerden istifade eden Elif Efendi, el-Kelimâtü'l-mücmelle fî şerhi't-Tuhfeti'l-mürsele, Tenşîtu'l-muhibbîn der menâkıb-ı Hâce Hüsâmeddîn, Semerâtü'l-hads fî ma'rifeti'n-nefs, ed-Dürrü'l-mensûr fî hızâneti esrârî'n-nûr, et-Tenbîh, en-Nehcu'l-kavîm li-men erâde en-yestekîm, Def'ul-vecel bi-cünneti'l-ecel, en-Nûru'l-Furkân fî şerhi lugati'l-Kur'ân, Muhtâru'l-enbâ' fi'l-hurûfi ve'z-zurûfi ve ba'di'l-esmâ, el-Mebde', Tasrîhu'l-ümme bi-tavzîhi hükmi's-salât bi't-terceme, İrşâdu'l-ğâvîn bi-reddi Nazariyyeti Darvîn, Dîvân ve el-Bârikât adlı toplam on dört eseriyle ilim ve kültür hayatımıza dokunmuştur.

Elif Efendi, aynı zamanda Hakk'a vuslata rehberlik eden gönül erlerindedir. O, 1870'te Hasîrîzâde dergâhına gelen Sa'dî şeyhlerinden Şeyh Yunus eş-Şeybânî'den Sa'diyye icazeti, İbrahim el-Berrade'den Şâzilî-Medenî icazeti, babasından Sa'diyye hilâfeti, Yeni-kapı Mevlevîhânesi Şeyhi Osman Selahaddin Dede'nin derslerine devam ederek ondan mesnevîhân icazeti almış, onun Mevlevî şeyh-

“Sötlüce'nin gönül mimarı Elif Efendi'ye göre, kâinatın yaratılışından Hz. Âdem'in serüvenine ve peygamberlerin mucizelerine kadar her şeyin temelinde “aşk” vardır; zira kâinat, Hakk'ın bilinmeyi murâd etmesiyle başlayan bu kutlu sevginin bir tecellisidir.”

liği, Konya Mevlânâ Asitanesi'nde çelebilik makamında bulunan Abdülvâhid Çelebi tarafından kendisine gönderilen meşîhatnâme ile tasdik edilmiştir. 1907 yılında Meclis-i Meşâyih başkanlığı görevine getirilen Elif Efendi, bir süre bu görevi de devam ettirmiştiürdürmüştür.

Elif Efendi, hat sanatına gönül vermiş mâhir bir hattattır. O, BSursalı Zeki Dede'den ta'lik hattı meşk etmiştir. Elif Efendi, aynı zamanda birikimli bir mimardır. II. Abdülhamid'in iradesiyle 1887'de yeniden inşâ edilen ve inşaat giderleri tekke mensuplarından Tophane müşiri Mehmed Seyyid Paşa tarafından karşılanan Hasîrîzâde Ttekkesinin mimarlığını da yapmıştır.

Bu aktarılan veriler, Elif Efendi'nin ilim ehli, mürşid-i kâmil, hattat ve mimar gibi çok yönlü bir kişiliğe sahip olduğunu, hayatın zâhir ve bâtın bütün yönlerini kucaklayan bir bakış açısı ile hayata anlam katan misyonunu net bir şekilde gözler önüne sermektedir. Anlaşıldığı kadarıyla Elif Efendi, döneminin şartlarını Kur'ân-ı Kerîm ve hadîs-i şerîfler çerçevesinde okuyabilen ve Hakk'ın nuru ile hayatını vahyin rengine boyamayı başarmış bir gönül eridir.

Elif Efendi Dîvân'ında Aşkın Seyri

Elif Efendi'nin fikir dünyasını ve mânevî şahsiyetini en kapsamlı ve derinlikli şekliyle biçimde yansıtan eseri Dîvân'ıdır. Dîvân'ı üç bölüm halinde şekillendiren Elif Efendi, her bir bölüme sifr adını vermiş ve eserinde Arapça, Farsça ve Türkçe şiirler nakletmiştir. Elif Efendi'nin Dîvân'ının ana konusu yaratılış gayesini fark et-

mek, Hak ile varlık âleminin münasebetini anlamak, Hakk'a kulluk ve rızâ-yı ilâhîyi elde etmek konuları üzere inşa edilmiştir. Elif Efendi, bu konuları aşk merkezli bir anlatım ve Hakk'a vuslat arzusu gayesiyle kaleme almıştır. Bu verilerden hareketle Elif Efendi'nin Dîvân'ında asıl konu aşk ve aşkın seyridir, denilebilir. Elif Efendi'ye göre aşk, Hakk'ın ilk tecellî mertebesi olan nûr-i Muhammedî'nin yaratılması ve meleklerin o nura muhabbetleri ile neşet etmiştir. "Bir zaman hüsnini âyîne-i âdemde görüb/Âteş-i aşkına yakmışdı melâik-i hâledi" beytinde bu hususa işaret eden Elif Efendi, gönlünün Hakk'ın aşkı ile dolu oluşunu ve ciğerinin O'nun muhabbetiyle yanışını ise şu şekilde dile getirmiştir: "Bir nefes itmedi hak gönlümü hubbundan dûr/Hamdülillah şerer-i aşkına yakdım kebedi." Elif Efendi, Hakk'ın aşkına bende olmanın yolunun Hz. Peygamber (s.a.v.)'e âşık olmaktan geçtiğini savunmuştur: "Aşkî anun tâlibâ çeşm-i dile tûtiyâ/Renc-i kulûba şifâ sallî ilâhî aleyh." Elif Efendi'ye göre tefekkür ve ibret nazarıyla bakıp aşkın rehberliğine ulaşan kişi, mânevî sarhoşluk makamında basiret nuru ile ilâhî tecellîleri müşahede edecek hâle gelir:

*Fakat nûr-ı basîret sâhibine/Tecelliyât-ı Hak-
kın şâhidine*

*Rahîk-i vahdetin teşne diline/Şarâb ender
şarâb ender şarâbdır.*

Elif Efendi, gerçek manada akıllı olan kişinin bu dünyada aşkı kendisine rehber edininip Hakk'a vâsıl olan kimse olduğunu söyler ve neticede Hakk'ın lütfuna mazhar olmanın aşk ile O'na yönelmekten geçtiğini savunur: "Âkil isen turma hemân aşk yoluna ol ki revân/Bu seferi bunda kılan anda mükerrem didiler." Ona göre aşka mübtelâ olan kişi Hakk'ın cemâline duyduğu özlemle gözlerinden boşanan yaşlarla yaratılışının sırrını çözdüğü için hiçbir zaman halinden şikâyetçi olmaz: "Âşık-ı üftâdeye gamdan şikâyet nâ-revâ/Çeşm-i hicrân-dîdeye nemden şikâyet nâ-revâ." Aşk derdine müptela olan kimselerin hâlini âşık olmayanların anlamayacaklarını ve onları ıstırap içinde göreceklarını belirten Elif Efendi, aşk derdine derman bulabilmek için mâhir yol göstericilere ihtiyaç olduğunu da söylemiştir:

*Aşkî envâ-ı cünûndan add iden bilmez tabîb
Çünkü görmüş âşık-ı gam-hâre kâr itmez ilâc
Tıbb-ı rûhânî gerek emrâz-ı rûhâniyeye
Derd-i rûhânî ile bîmâre kâr itmez ilâc.*

Âşığın Hakk'a vâsıl olamamak endişesi dola-

yısıyla aşkın kendisinde meydana getirdiği te-
sirden şikâyet etmeyi değil bunu düşünemeye-
ceğini dahi "Hicr-i cânân âşık-ı zâra ne müşkildir
Elîf/Kûy-ı vaslından hele tard u celâdan el-iyâz"
beytinde zikreden Elif Efendi, aşk ile yoğrulan
gönle mutlaka Hakk'ın lütuflarının olacağını bi-
lerek âşığının teselli bulacağını şöyle belirtmiştir:
"Şarâb-nâb-ı aşkın gulgulünde/Muhakkak sun'ı
bagbândan haber var." Âşığının aşk ateşinden
şikâyetçi olmamasının sebebini kişinin sevdi-
ğinden incinmemesi ve O'ndan hiçbir zaman
ayrılmak istememesi şeklinde dile getirmiştir:
"Sevdiginden incinen insân mıdır âyâ Elîf/Âşık-ı
sâdik diler mi aşk-ı cânândan halâs."

Elif Efendi'nin aşk ile varlık seyrini izah ettiği
şu şiiri ve değerlendirmesi ile söze son vermek
isabetli olacaktır:

*Aşkdır mâhiyet-i aşkı bilen gayrı değil/Aşkdır
gaybı şuhûda getiren gayrı değil*

*Aşkdır kevnî iden aşkla mest ü hayrân/Aşkdır
gulgüle-efzâ-yı cihân gayrı değil*

*Aşkdır aşkı iden kevn ü mekâna hâkim/Aşkdır
cengi iden sulhu veren gayrı değil*

*Aşkdır aşkı iden mâye-i mülk ü melekût/Aşkdır
hep görinen gizlü ayân gayrı değil*

*Aşkdır bâde-i aşk ile iden Âdemi mest/Aşkdır
cenneti buğdaya satan gayrı değil*

*Aşkdır bâdbân eyleyen aşkı fülke/Aşkdır Nuhî
bu tûfâna salan gayrı değil*

*Aşkdır Tura iden âteş-i aşkı îkâd/Aşkdır
Mûsâya âteş görinen gayrı değil*

*Aşkdır tılsım-ı aşkı iden İsâya atâ/Aşkdır mür-
deyi ihyâ buyuran gayrı değil*

*Aşkdır refref-i aşkı iden irsâl hele/Aşkdır
Ahmed'i ber-dûş kılan gayrı değil*

*Hakdır halvet-i mahsûsda sâki bizzât/Aşkdır
câm-ı mül-i fahr-ı cihân gayrı değil*

*Aşkdır silsile-i aşkı iden gerden-bend/Aşkdır
aklımı başımdan alan gayrı değil*

*Aşkdır nagme-i aşk ile viren cûş u hurûş/Aşk-
dır raks u sema a çıkararı gayrı değil*

*Aşkdır aşka iden cümleyi teshîr Elîf/Aşkdır
rûh-ı cihân kevn ü mekân gayrı değil.*

Kısa ama yoğun mesajlarla dolu bu şiirinde
Elif Efendi, ilk olarak aşkın mahiyetini âciz olan
kulun değil kâmil olan Hakk'ın kühü ile bile-
ceğini dile getirmiş ve varlık âleminin Hakk'ın
bilinmeyi murâd etmesi/sevmesi neticesinde
zuhûr ettiğini söyleyerek varlık seyrinin teme-
linin aşk olduğunu savunmuştur. İkinci beyitte
Elif Efendi, aşkın kişiyi kendisinden alan boyu-
tuna işaret etmiş ve varlık âlemindeki işleyişin
de aşk sebebiyle süreklilik arz ettiğini belirtmiş-
tir. Aşkın tesiri ile bütün eşyada Hakk'ın tecel-
lilerinin devam ettiğini üçüncü beyitte aktaran
Elif Efendi, cenk ve sulhun da aşk ile kaim ol-
duğunu sözlerine eklemiştir. Dördüncü beyitte
ise mülk ve melekût âlemlerinin aşk ile varlık
bulduğunu, görünen ve gizli olduğu düşünülen
her şeyin aşk ile varlıklarını sürdürdüklerini
ifade ederek sonraki beyte geçmiştir. Burada,
insanlık serüveninin atası olan Hz. Âdem'in de
aşk vesilesiyle mestane olup, cennetten buğday
yiyerek çıkmasına sebep olan etkenin de aşk ol-
duğunu vurgulayarak insanlık seyrindeki aşkın
tesirine dair görüşünü dile getirmiştir. Hz. Nuh
Tufanı'nın, Tur Dağı'nda Hak ile mükâleme eden
Hz. Musa'nın ateş şeklinde kendisine görüneni
de aşka işaret eden veriler olduğunu dile getire-
rek insanlığın hakikat öncüleri olan peygamber-
lerin de aşktan nasiplerini aktaran Elif Efendi,
Hz. İsa'nın babasız dünyaya gelişinin ve ölülerin
dirilmesine vesile olmasının hep aşk sayesinde
gerçekleştiği savunusunu da dillendirmiştir. Hz.
Peygamber (s.a.v.)'e Refref adlı binitin gönde-
rilmesinin ve O'nun mânevî sarhoşluk içerisinde
de Hakk'a vuslat yolunu katetmesinin de temel
sebebinin aşk olduğunu belirttiikten sonra Elif
Efendi, nesilden nesle akılları baştan alan aş-
kın aktarılmasının ana sebebinin de aşk olduğu
kubülünü de nakletmiştir. Ona göre aşk ile ha-
kikat arayıcısı cuşa gelir, raks ve deveran eder
ve her hakikat arayıcısının gönlü aşk ile büyü-

lenir. Netice-i kelâm, Elif Efendi'ye göre varlık âleminde olan her şeyin ruhu aşktır ve her şey aşkın vesilesiyle varlığını sürdürürebilmektedir.

Sonuç

İstanbul Sütlüce'deki Hasîrîzâde dergâhında uzun yıllar ilmî ve irfânî faaliyetler yürüten Elif Efendi, ilmî yetkinliği, mânevî sahadaki mahareti, hat konusundaki üstün kabiliyeti, mimarîdeki başarısı ve söz söylemedeki tesiri ile entelektüel boyutta tesirli olmuş bir şahsiyettir. Elif Efendi, Hakk'ın bilinmeyi murâd etmesi ve bunu sevmesi neticesinde nûr-i Muhammedî'yi yaratması ile aşkın seyrinin başladığını ve bu seyrin varlık âleminin tesisine zemin oluşturduğunu kabul eden bir gönül eridir. O, Hak ile âlem münasebetini, Hakk'a lâyıkiyla kulluk olmayı ve ilâhî rızayı elde etme gayretini aşk telakkisi çerçevesinde şekillendirmiştir. Elif Efendi, Hak aşkına ulaşmanın Hz. Peygamber (s.a.v.)'e âşik olmakla mümkün olacağı kanaatindedir ve tefekkür ile basîret nurunu elde edip ilâhî tecellîlere mazhar olmanın yine ancak aşk ile mümkün olacağı kanaatini paylaşmıştır. Aşkın seyrinde basîret nurundan sonra kişinin gönlünü yakan bir mânevî sarhoşluk aşamasından bahseden Elif Efendi, hakikat arayıcısının sevdiğinden şikâyet etmeyeceği için aşk ıstırabını sevinç vesilesi göreceğini

sıklıkla vurgulamıştır. Ona göre gerçek mânâda akıllı olan kimse aşk yolunu seçen ve Hakk'ın cemâlinden bir an gaflete düşmeyi ölümden beter kabul eden kimsedir. Aşkın seyrinde ilâhî sırlara mazhar olan rehberlerin yol gösterici olması gerektiğini de belirten Elif Efendi, bu kılavuzlar eşliğinde Hakk'ın mutlaka âşığın gönlünü lütuflarda bulunacağını savunarak aşkın seyrinde yeni bir aşamadan daha bahsetmiştir. Elif Efendi, insanlığın mânevî ataları olan peygamberlerin ve özellikle Hz. Peygamber (s.a.v.)'in aşk ile âleme ışık tutan durumlarını tasvir ederek onların kademleri üzere hakikat yolculuğunun aşk ile anlam kazanacağını belirtmiş ve böylece aşkın seyrindeki zirve hedefi dile getirmiştir. Netice olarak ifade etmek gerekirse Elif Efendi, yokluk (adem), varlık, marifet, vahdet ve tevhîd gibi varlık tasavvurunun temel başlıklarını aşkın seyri ile anlamlandıran bir sūfî profili çizmiştir. Yakın tarihimizin etkin ve meşhur gönül erlerinden Elif Efendi, gönül dünyamıza yön verecek diğer düşünceleri ile de tanıtılmalı ve onun rehberliğinde günümüz insanı hakikat arayışında aşkın tesirli konumunu tekrar hatırlamalıdır.

Dipnot

* Dr. FâtiH ÇINAR, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi. Yazının geniş dipnotlarını web sitemizin makaleler bölümünde bulabilirsiniz.

Göç

Ayrılmış elhamdülillah,
Nasibimiz sırdan bizim.
Ezelden bahşetmiş Allah,
Yüreğimiz kordan bizim.

Ateşler yakar ahımız,
Aydınlıktır sabahımız.
Kaynayıp taşar ruhumuz,
Ten denilen surdan bizim.

Öteleri duya duya,
Tabir olunmalı rüya.
Talip olmayız kolaya,
Talebimiz zordan bizim.

Âleme sevgiyle baktık,
Gönülden gönüle aktık.
Mısralardan kanat taktık,
Göçümüz var burdan bizim.

Satılmış ŞEN

Levlâke Tâcu

“Ravzî, na't-ı şerîfîn ilk beytinde levlâke /'Sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım' hadisini Hz. Peygamber (s.a.v.)'in başındaki taç şeklinde betimlemiştir. Padişahlar taç takıyorlarsa, bütün peygamberlerin şahı olan Peygamber Efendimiz'in başına da bir taç, en lâyük olanıdır.”

Yunus-zâde Ravzî olarak tanınan şair, 16. yüzyılın başlarında Balıkesir'in Bandırma ilçesine bağlı Edincik kasabasında dünyaya gelmiştir. Hayatı, ailesi ve eğitim serüvenine dair ayrıntılı bilgiler sınırlı olmakla birlikte, mevcut veriler şiirlerinde yer alan ipuçlarından edinilmiştir. Şiirlerinden anlaşılacağına göre iyi bir eğitim almış, ancak sanatında sade ve anlaşılır bir dil tercih etmiştir. Ravzî, Emir Sultan Dergâhı'nın sekizinci postnişîni Lutfullah-ı Sâni'nin (ö. 971/1563) dervişi olup, beyitlerinde ehl-i beyt sevgisine ve melamet düşüncesine atıflarda bulunmuştur. Arapçaya ve Farsçaya vukufiyeti olan şair, edebiyat geleceğinde kendisinden önce yaşamış şairleri de yakından tanımakta ve eserinde zikretmektedir. Ona ait olduğu bilinen tek eser Dîvân'dır.¹

Ravzî'nin Dîvânı'nda tevhid ve münacaat bölümlerinin hemen ardından bir na't-ı şerif yer almaktadır. Bu şiirde, Râşid Halifelerin yanı sıra Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in bilinen özelliklerine ve hayatlarındaki mühim hadiselerle telmihler vardır.

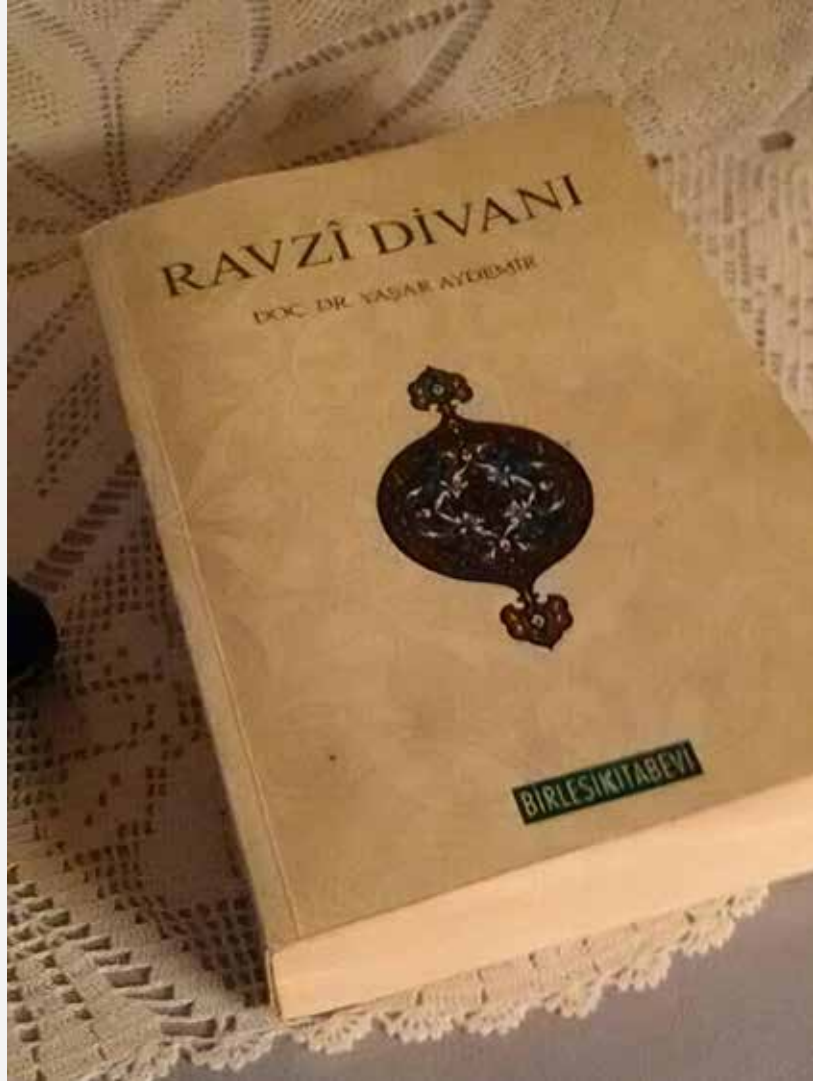
*Ol şeh-i cem'-i rûsul kim tâc ola levlâk ana
Yiridür olursa dâ'im hâk-i pây eflâk ana*

(O, bütün peygamberlerin sultanı olduğu için levlâk ona taç olmuştur. Gökler dahi onun ayağının tozu olsa yaraşır.)

Ravzî, na't-ı şerifin ilk beytinde levlâke/"Sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım"² hadisini Hz. Peygamber (s.a.v.)'in başındaki taç şeklinde betimlemiştir. Padişahlar taç takıyorlarsa, bütün peygamberlerin şahı olan Peygamber Efendimiz'in başına da bir taç, en layık olanıdır. Hatta O (s.a.v.), öylesine yücedir ki gökler yere inip ayağının toprağı olsalar yeridir.

Şair, Peygamber Efendimiz'i yüceltmek için şah ve taç arasındaki tenasüp ile eflâk ve hâk arasındaki tezadı ustaca harmanlamıştır.

"Ravzî'nin Dîvânı'nda tevhid ve münacaat bölümlerinin hemen ardından bir na't-ı şerif yer almaktadır. Bu şiirde, Râşid Halifelerin yanı sıra Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in (r.anhum) bilinen özelliklerine ve hayatlarındaki mühim hadiselerle telmihler vardır."

*Geldi îmâna Ebû-bekr ana oldı yâr-ı gâr
İstese mâlın degül virürdi cân-ı pâk ana*

(Ebû Bekir (r.a.) imana geldi ve Peygamber Efendimiz'in mağara arkadaşı oldu. İsteseydi, yalnız malını değil, o tertemiz canını da O'nun uğruna feda ederdi.)

Beytin ilk dizesinde, Hz. Ebû Bekir'in hicret sırasında Peygamber Efendimiz'in mağara arkadaşı oluşuna telmih vardır. Müşriklerin takibinden korunmak amacıyla Sevr Mağarası'na sığındıkları sırada Peygamber Efendimiz'in Hz. Ebû Bekir'i teselli etmek için söylediği "*Tasalanma! Allah bizimle beraberdir*"³ sözü, bir tür zikir telkini niteliğindedir. Âyette geçen "ikinin ikincisi" sıfatı ise Hz. Ebû Bekir'i işaret etmektedir. Beytin ikinci dizesi, bir seferberlik sırasında Hz. Ebû Bekir'in malının tamamını Allah yolunda tasadduk etmesini anlatır.⁴ Şaire göre Hz. Ebû

Bekir'in cömertliği yalnızca malıyla sınırlı kalmayıp, gerektiğinde canını da feda edebilecek seviyededir.

*Dînine girüp kabûl ider midi anı 'Ömer
Cânib-i Hak'dan eger virilmese idrâk ana*

(Hak katından bir anlayış verilmeseydi, Ömer (r.a) Peygamber Efendimiz'in dinine girip O'nu kabul eder miydi?)

Hz. Ömer'in iman etme hikâyesine atıf yapan şair, bu hidâyeti ilâhî tevfik ve idraka bağ-

lamaktadır. Peygamber Efendimiz'i öldürmek niyetiyle yola çıkan Hz. Ömer, bir başka ifadeyle O'na güçlük çıkarmaya giderken, kız kardeşinin evinde "Biz sana Kur'ân'ı güçlük çekesin diye indirmedik."⁵ âyetini işitmiş ve bu ilâhî hitap onu derin bir tefekküre sevk etmiştir.⁶ Kız kardeşinin evine yönelmesi takdirin bir cilvesi, âyeti işittikten sonra durup düşünmesi ise idrakın tecellisi- dir. Bu hadisenin ardından Hz. Ömer, öldürmeye gittiği Resûlullah'ta hakîkî hayatı bulmuş, İslâm uğruna can verecek bir mücahide dönüşmüştür.

*Câmi'-i Kur'ân olan 'Osmân'a kim cânlar fidâ
İftirâlar eylediler bir niçe effâk ana*

(Kur'ân'ı cemedden Hz. Osman'a canlar feda olsun. Nice yalancılar ona iftira ettiler.)

Mushafı bir araya toplamak gibi ulvî bir vazife kendisine nasip olan Hz. Osman, halifeliği dönemindeki bazı olaylardan dolayı eleştirilmiştir. Konunun tarihe taalluk eden yönü alan araştırmacılarına bırakılacak olmakla birlikte,⁷ şairimiz onun şahsında dile getirilen eleştirileri iftira olarak değerlendirmiş olmalıdır. Zira İslâm toplumunun hemen her kesimini etkileyen fitneler zuhur etmiş ve neticede Hz. Osman şehit edilmiştir. Beytin ilk dizisinin sonunda geçen can feda etmek vurgusu da Hz. Osman'ın şehadetini engelleyememenin hüznünün adeta şairin gönlüne yansımasıdır.

*Sâhib-i sır sâki-i Kevser 'Alî'dür kim müdâm
Cân ile dilden sevüp ol 'âşık-ı bî-bâk ana*

(Sır sahibi ve Kevser Havuzunun sakisi Hz. Ali'dir. Onu kaygısızca, can u gönülden sev; daima ona âşık ol.)

Bazı sûflilere göre Hz. Ali'ye birtakım özel bilgiler verilmiştir ve Hz. Ali cennette Kevser Havuzunun başında bulunacaktır. Adile Sultan'a; ait *Eger dest-i Ali'den kevseri nûş etmek istersen /Sakin meyhâne-i süflîde içme sûfiyâ hiç mey⁸* beytine göre âhirette Hz. Ali'nin kevser şarabı içmek isteyen kişinin bu süfli dünyanın insanı

sarhoş eden haram içkilerinden uzak durması gerekir.

*Râh-ı Hak'da târik-i dünyâ olup mesmûm olan
Ol Hasan kim sîne-i 'âşıklar olsun çâk ana*

(Hak yolunda zehirlenerek dünyayı terk eden Hz. Hasan... Âşıkların sineleri onun için parçalansın.)

*Ol şehîd-i Kerbelâ ya'nî Hüseyin-i bâ-safâ
Kim döküp kanını zulm itdi niçe seffâk ana*

(O Kerbelâ şehidi, pak Hüseyin (r.a)... Zulüm sahipleri ona ne kadar eziyet ettiler, kanını döktüler.)

*Cürm-i Ravzî'ye kalem çek cümlesinün 'ışkına
Yâ İlâhî dehr-i dîn irgürmedin ihlâk ana*

(Ey Allah'ım! Alçak dünyanın helakı ona ulaşmadan, cümlesinin aşkına Ravzî'nin günahlarını başışla.)

*Zehr-i 'isyân eyler ol bî-çâreyi âhir helâk
Hokka-i lutfundan irmezse eger tiryâk ana*

(Yâ Rasûlallah! Eğer lutuf hokkandan ona panzehir ulaşmazsa, isyanın zehri o çaresizi nihâyetinde helak eder.)

Dipnot

Dr. Hamit DEMİR, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

1.Hayatı ve edebi şahsiyetine dair detaylı bilgi için bk. Edincikli Ravzî, Ravzî Dîvânı, ed. Yaşar Aydemir (Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Yayınları, 2017), 4-34.

2.İsmail b. Muhammed Aclûnî, Keşfü'l-hafâ ve müzîlül-İlbâs ammâ iştehera mine'l-ehâdîs alâ elsineti'n-nâs, thk. Abdulhamîd b. Ahmed b. Yûsuf Hindâvî (Kahire: Mektebetü'l-Misriyye, 2000), 2/192.

3.et-Tevbe 9/40.

4.Muhammed b. İsa b. Sevre b. Musâ b. Dahhâk et-Tirmizî, Sünen-i Tirmizî (Beyrut: Dârü'l-Garbi'l-İslâmî, 1998), "Menâkıb", 16.

5.Tâhâ 20/2.

6.Bedreddin Çetiner, Esbâb-ı Nüzûl (İstanbul: Çağrı Yayınları, 2016), 2/598.

Bizim bu hususlarda akli karışan kardeşlerimize tavsiyemiz, şu kitabı okumalarıdır: Ömer Nasuhi Bilmen, Ashâb-ı Kirâm Hakkında Müslümanların Nezih İtikadları (İstanbul: Hisar Yayınevi, 2001).

Hikmet Özdemir, Âdile Sultan Divanı (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1996), 443.

Tarîkatnâme

“Kadiriyye tarîkatının tarihsel kökenlerini ve ‘usul-âdâp’ esaslarını akademik bir süzgeçten geçirerek ele alan bu eser, tasavvufu menkıbevî anlatımların ötesinde, yaşayan bir ahlâk sistemi olarak okuyucuya sunuyor.”

Prof. Dr. Selami Şimşek'in "Tarîkatname: Kadiriyye Usul ve Âdabı" adlı eseri, İslâm tasavvuf geleneğinin en köklü ve etkili yapılarından biri olan Kadiriyye Tarîkatı'nı ilmî ciddiyet, tarihsel derinlik ve tasavvufî hassasiyet çerçevesinde ele alan kapsamlı bir çalışmadır. Kitap, hem akademik dünyaya hem de tasavvuf kültürünü yakından tanımak isteyen genel okuyucuya hitap eden dengeli üslubuyla öne çıkmaktadır.

Eserde öncelikle Kadiriyye Tarîkatı'nın kurucusu olan Abdülkadir Geylânî Hazretleri'nin hayatı, ilmî kişiliği ve tasavvuf anlayışı ayrıntılı biçimde ele alınmaktadır. Prof. Dr. Selami Şimşek, klâsik kaynaklara dayalı olarak Geylânî'nin yaşadığı dönemin sosyal, siyasal ve dinî şartlarını da göz önünde bulundurarak onun tasavvufî düşüncesinin hangi zemin üzerinde şekillendiğini ortaya koyar. Bu yaklaşım, okuyucunun yalnızca bir tarîkatı değil, aynı zamanda bir dönemi ve zihniyeti anlamasına imkân tanır.

Kitabın temel omurgasını oluşturan "usul ve âdap" bölümleri, Kadiriyye Tarîkatı'nın iç işleyişini, eğitim metodunu ve manevî terbiyeye bakışını ayrıntılı bir şekilde açıklamaktadır. Tarîkate intisap şartları, müridin taşınması gereken ahlâkî vasıflar, mürşidin sorumlulukları, seyr ü sülûk süreci ve bu süreçte karşılaşılabilecek mânevî hâller, sade fakat ilmî bir dille ele alınmıştır. Bu yönüyle eser, tasavvufu sadece teorik bir alan olarak değil, yaşanan ve tecrübe edilen bir ahlâk sistemi olarak sunmaktadır.

Prof. Dr. Selami Şimşek'in çalışması, tasavvuf literatüründe sıkça rastlanan menkıbevî anlatımları ilmî süzgeçten geçirerek ele alması bakımından da dikkat çekicidir. Yazar, rivâyetleri tarihsel bağlarıyla birlikte değerlendirir; aşırı yorumlardan ve romantize edilmiş anlatımlardan uzak durur. Bu tutum, eserin akademik güvenilirliğini artırmakta ve onu araştırmacılar için sağlam bir başvuru kaynağı hâline getirmektedir.

Kitapta Kadiriyye Tarîkatı'nın İslâm dünyasındaki yayılışı, farklı coğrafyalarda kazandığı

"Abdülkadir Geylânî'nin manevî mirasını ve tarîkatın toplumsal hayattaki izlerini sahit kaynaklarla inceleyen çalışma, hem akademisyenler hem de tasavvuf kültürüyle tanışmak isteyenler için güvenilir bir başvuru kaynağı niteliği taşıyor."

yerel özellikler ve özellikle Osmanlı tasavvuf hayatındaki rolü de ayrıntılı biçimde ele alınmaktadır. Tarîkatın Anadolu, Balkanlar ve Orta Doğu'daki etkisi; toplumsal yapıya, ahlâk anlayışına ve dinî hayata katkıları üzerinden değerlendirilmektedir. Böylece eser, tasavvufun sadece bireysel mâneviyatla sınırlı olmadığını, aynı zamanda toplumsal düzen ve kültürel süreklilik açısından da önemli bir işlev gördüğünü ortaya koyar.

Dil ve üslup açısından bakıldığında eser, akademik bir çalışmanın ciddiyetini korurken okuyucuyu yormayan bir anlatıma sahiptir. Tasavvuf terimleri açıklanarak verilmiş, kavramlar tarihî ve düşünsel arka planlarıyla desteklenmiştir. Bu durum, ilâhiyat öğrencileri ve akademisyenler kadar tasavvufa ilgi duyan fakat uzman olmayan okuyucular için de kitabı erişilebilir kılmaktadır.

Sonuç olarak "Tarîkatname: Kadiriyye Usul ve Âdabı", Kadiriyye Tarîkatı'nı doğru kaynaklar, sağlam metodoloji ve dengeli bir bakış açısıyla tanımak isteyen herkes için önemli bir eserdir. Prof. Dr. Selami Şimşek, bu çalışmasıyla tasavvuf tarihine değerli bir katkı sunmakta; geleneği günümüz okuyucusuna ilmî ve sahit bir çerçevede aktarmaktadır. Eser, tasavvuf kültürünü derinlemesine anlamak isteyenler için kalıcı ve güvenilir bir başvuru kaynağı olma niteliğini fazlasıyla hak etmektedir.

Buhara Yayınları

Tel: 0212 512 33 90

Haciveyszâde'nin Gülleri

“Haciveyszade Mustafa Efendi ve onun izinden giden ‘güller’, hayatlarını ‘Yaratana itaat, yaratılana şefkat’ düsturuyla şekillendirerek, bir ihtiyaç sahibinin gönlünü hoş etmeyi her türlü maddi kazancın üzerinde tutmuşlardır.”

A li Ulvi Kurucu Bey anlatıyor:

“Bir gün amcam Haciveyszâde ile yakındaki bir sebze pazarına gittik. Meydanın orta yerinde, elinde şemsiyesiyle bir ihtiyar, bahçesinden topladığı patlıcanları küçük bir çuvala koymuş, çuvalın ağzını açmış müşteri bekliyor.

Amcam vardı, adamcağıza selam verdi.

“Kaça babam?” dedi.

“Şu kadara.”

“Peki!” dedi, pazarlık etmedi.

Adam patlıcanları bizim sepete döktü, çuvalını aldı. Sepeti eve götürdüm. Yengem şaştı:

“Allah’ın kulu! Kaç gün pişireceğiz bunları? Burada bir çuval patlıcan var!”

Sonra bunu yengem amcama da söyleyince, amcam şöyle demiş: “Koskoca insan... Hangi köyden geldi, bahçesi neredeydi kim bilir? Ekti, dikti, suladı, toparladı, pazara kadar yaya geldi. Hanım, pişireceğin kadarını pişir, pişiremeyeceğini komşulara dağıtiver. O anda o adamın malını satıp kurtulup, çuvalını silkeleyip, şemsiyesini alıp bir gidişi var evine... Onun oturduğu yerden kalkıp ferahlayıp, çuvalını katlayıp koltuğunun altına alıp evine gitmesinden aldığım zevk, pişireceğin patlıcandan kıymetli geldi bana. Komşulara veriver, komşular yesinler. O Müslümanın gönlünü aldık ya, patlıcan yemeğinden de kebabından da zevklidir.”

Efendim, Allah’ın güzel kulları, “Yaratana itaat, yaratılana da şefkat.” düsturu ile hareket ettikleri için onların gözleri fakiri fukarayı görmekte, kulakları dertlileri dinlemekte, elleri ise yardıma ihtiyacı olanlara uzanmaktadır. Merhamet, Rahman’ın bir güzel hediyesidir ki ancak güzel kullar merhamet sahibi olabilir.

İnsan, merhamet adlı o güzel duyguya sahip olduğunda Haciveyszâde gibi yaşlı bir pazarcının derdiyle hemhâl olur ve onu sevindirmek ister. Güzel insanların kafası hep böyle güzelliklere

çalışır. Nerede Rabb’imizi razı edecek bir iyilik varsa onu işlemek isterler.

İstanbul’un meşhur vaizlerinden Cemal Öğüt Hoca’nın kızı Hikmet Hanım’ın anlattığı bir hatırayı da sizlerle paylaşmak istiyorum. Bir kış günü dışarıda yoğurt satıcısının sesini duyan Cemal Hoca;

“Kızım, dışarıdan yoğurt alır mısın?” der.

“Babacığım, evde yoğurt var.” diye cevap verir kızı.

Babası aynısını bir kez daha tekrarlar, o da aynı cevabı tekrarlar. Bunun üzerine babası;

“Evladım, bu karda kıyamette bu adam sabitirse buradan bir daha geçer mi? Harcayacak yer bulursun, aliver, aliver.” der.

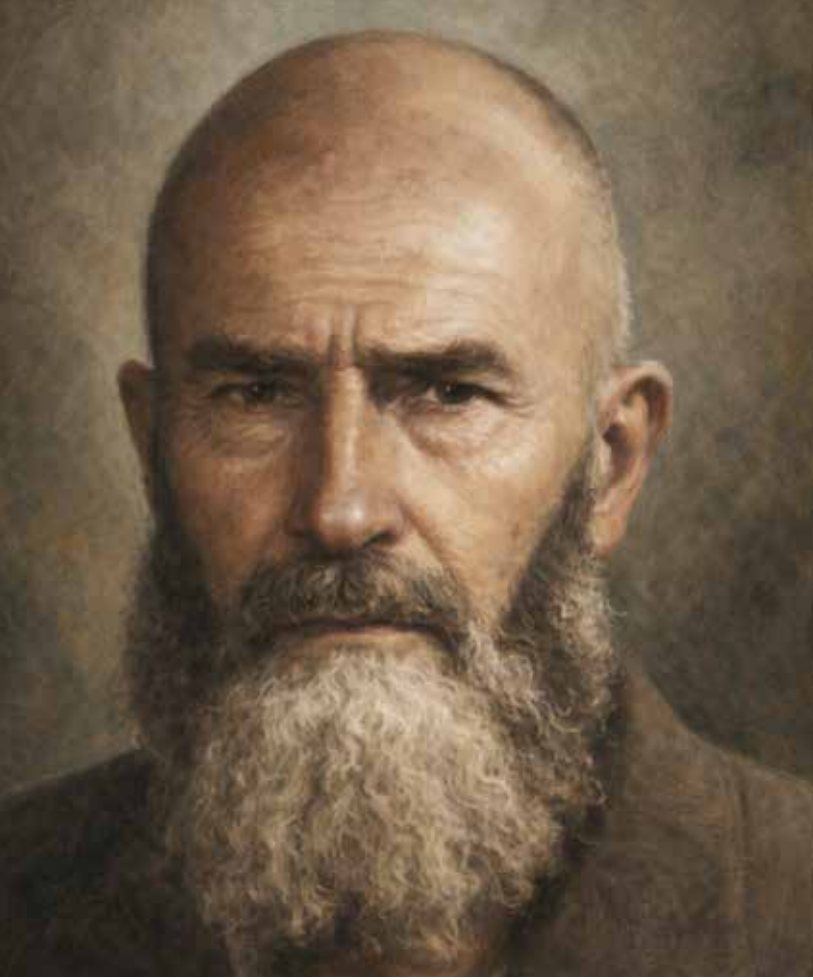
Güzel Rayihalar

Konya’nın güzel insanlarından Muzaffer Dereli Hocamızdan, Haciveyszâde’nin gölgesinde yetişen bazı mübarekleri de öğrenmiştim ki onlar için Haciveyszâde’nin gülleri dersek herhâlde yanlış olmaz. Onlar da hocalarının sohbetine katıla katıla güzelleşmişler ve güzel râyihalar yayar olmuşlar. Haciveyszâde’deki merhametin aynısını onlarda da görüyoruz.

Bu zâtlardan birisi, eski insanlardan rahmetli Yusuf Batı Amca’dır. Çok zengin olmamasına rağmen çarşı pazardan evine erzak alıp gelirken at arabacısına fazlasıyla ödeme yaparmış. Tabii ki, arabacı da sevinçle karşılar ve ona dua edermiş. Bazıları;

“Yusuf Amca, niçin fazla veriyorsun? Herkes pazarlık eder, sen ise bol bol veriyorsun.” derler. O da; “Olsun evladım! Allah onlardan razı olsun, atı var, arabası var, onlar bize hizmet ediyor. Fazlaca verelim ki gönülleri hoş olsun, duâlarını alalım.” der.

Ah Yusuf Amca’yı bir anlayabilsek! Merhametli olmasa, insanları sevmese bu davranışı yapabilir mi? Keşke biz de insanlar hakkında onun gibi böyle güzel düşünebilsek. Evet, merhum Yusuf

Amca bir hoca değildir ama hocalara pek düşkündür, onlara pek hürmetlidir. Patlıcan çuvalını satın alan hocası gibi o da çok merhametlidir.

Helvacı Amca

Muzaffer Dereli Hoca'mızdan öğrendiğime göre Haciveyiszâde'nin bir diğer gülü de Helvacı Musa Ortakara Amca'dır. Onun fotoğrafını görünce ürpermiş ve ne kadar güzel bir sîmâ diye gönlümden geçirmiştim. Muzaffer Hoca ondan bahsederken; "Edep, terbiye, nezaket, cömertlik ve ahlâkına hayran kalırdık. Gıybet ondan sâdir olmazdı. Ehl-i tarîk idi. Âlim ve sâlihleri, hocaları çok severdi. Disiplinli ve programlı idi." diyordu. O, çocukken Haciveyiszâde'nin vazife yaptığı Azizîye Camii civarında çırak olarak çalışmış. Namazlarını onun ardında kılar, sohbetlerini dinler, dükkânına geldiği zaman da elini öper, kahvesini ikram eder ve duasını alır. İlerleyen yaşlarında bu zat, Toptancılar Camii'nde Muzaffer Dereli

Hoca'nın cemaatinden olmuş. Bir gün ona şöyle bir hatırasını anlatmış:

Haciveyiszâde Hoca Efendi hastadır ve Ankara'dadır. Herkes merak içerisindedir; onun durumunu öğrenmek istemektedir. Hoca Efendi'yi çok sevdikleri için herkes üzüntülüdür. O zamanlar genç olan Musa Amca camiye gelir. Daha namaz vaktine vardır. Bakar ki caminin müezzini İbrahim Efendi başı önde, merdivenlere oturmuş, düşünmektedir. Merak ve heyecanla sorar; "İbrahim Hocam, hayırdır? Hocamdan kötü bir haber mi var?"

Müezzin İbrahim Efendi başını sallar ve: "Evet, önemli bir ameliyat olacak." der. Musa Amca bir anda kıbleye yönelir, ellerini açar ve içinden şöyle duâ eder: "Allah'ım! Hocama iyilik lütfeyle. Benim ömrümden al, ona ver! Âmin." Günler geçer, herkes merakla bekler ve: "Hoca Efendi Konya'ya geldi, elhamdülillah." derler. Mübarek, ilk cuma namazına gelir. Cami dopdoldur ve cemaatte anlatılmaz bir sevinç vardır. Onun mübarek, feyiz dolu iklimine yeniden kavuşulmuştur. Cemaat, ağlamaklı bir hâlde, gözleri ıslık ıslık Hoca Efendi'ye bakar. Hoca Efendi hutbe irat eder. Hutbeyi bitirdikten sonra herkese teşekkür eder ve der ki: "İçinizden bir genç, "Allah'ım benim ömrümden al, hocama ver." diye duâ etti. Allah ondan da sizden de râzî olsun. Ona da sizlere de hayırlı ve uzun ömürler versin." O esnada boynunu bükmüş hâlde hutbeyi dinleyen Musa Amca bu sözle irkilir ve şaşırır. Sonra aklına gelir ki bu da Hoca Efendi'nin nice kerametlerinden biridir. Zira onun daha önce de böyle birçok kerametine şahit olmuştur.

Allah'ın güzel kulları, dostları işte böyledir. Allah (c.c.) dilerse gönüllerden geçeni sevdiklerine bildirir. Ve sevdiklerini, aralarında zaman perdesi olmasına rağmen, birbirine tanıtır ve sevdirebilir. Haciveyiszâde'nin çevresinde bulunan ve onun sohbetleri ile gıdalanan bu iki zattan haberdâr olunca çok sevindim. Birer Fâtîha okursanız çok memnun olurum. Rabb'im cümlemize salihleri sevmeyi nasip eylesin. İnşallah sizler de bizler de onlardan oluruz. Efendiler Efendisi Peygamberi-

miz (s.a.v.) bir hadis-i şeriflerinde buyuruyor ki; *"Bütün takva sahipleri Muhammed'in ehlibeytidir."* İki Cihan Güneşi bu hadisi ile bizlere takva sahiplerini ev halkımızdan ayrı görmememiz gerektiğini öğretiyor. Hatta onlar, kendi aile halkımızdan da öte, Efendiler Efendisi'nin aile halkı sayıldıkları için daha da önemlidirler. Zaten Allah dostlarının bir özelliği de insanlara takvalarına göre değer vermektir.

Bir Hatıra

Haciveyiszâde'nin bir hatırasını da Doç. Dr. Durak Pasmaz Hoca'nın bir yazısından okumuştum. Özetle şöyle anlatıyordu: Yayıncı Mehmet Doğru Hoca'nın Konya İmam Hatip Lisesindeki hocalarından biri de Haciveyiszâde Mustafa Efendi imiş. Bir gün derste hocası onu dalgın görünce; "Mehmet! Dükkân yerinde duruyor, sen burada dersimizi dinle. Siz şu anda Allah'ın huzurunda bulunuyorsunuz, meleklerin kanatlarında oturuyorsunuz." diyerek ikaz etmiş.

Durak Pasmaz Hoca bu hatırayı anlattıktan sonra diyor ki; "Ben de bu hatırayı okuyunca çok etkilendim; eski fedakâr, cefakâr, samîmî, ihlâslı hocalarımızı düşündüm, gözlerime hâkim olmadım. Bu ne güzel söz, ne güzel ikaz, ne güzel uyarı!" Cenâb-ı Allah bu şuuru tüm eğitimcilere ve ilim talebelerine nasip eylesin.

Bu hatıra bana Erzurumlu Salih Efendi'nin şu hatırasını hatırlattı: Salih Efendi küçükken medreseye giderken annesi ayakkabılarının altını silermiş. Bir gün annesine; "Anne, hiç ayakkabıların altı silinir mi?" demiş. "Oğlum!" demiş annesi; "Siz ilim öğreniyorsunuz, sizi medreseye kadar melekler kanatlarında taşıyor. Onun için ayakkabının altını da siliyorum." Efendim, işte bu Anadolu irfanıdır. Bunun kaynağı da Efendiler Efendisi'nin; "Melekler ilim tahsil edenlerden hoşlandıkları için onlara kanatlarını gererler." hadis-i şerifidir.

Nice Müslüman ana babalar bu hadis-i şerifin müjdesini umarak yavrularını ilim tahsiline yollarlar. Anadolu irfanında bunun gibi daha nice güzellikler vardır.

Az Gelir

Bir eldeyken, ikinciyi,
Verseler az gelir bana
Yatak yerine kuş tüyü,
Serseler az gelir bana.

Unutmuşum gerçekleri,
Hep tek yedim çiçekleri,
Bütün güzel çiçekleri,
Derseler az gelir bana.

Yokluk yaşıyorum varla,
Güzellik aradım zorla,
Toprağımı altınlarla;
Karsalar az gelir bana.

Dizginsiz nefsimin atı,
İstifte buldum rahatı,
On kat üstüne, yüz katı,
Örseler az gelir bana.

Nerde kısa günün kârı,
Aç gözlerim doysa bari!
Bütün Lâhor kumaşları,
Sarsalar az gelir bana.

Yüreğim mutmain malla,
Oyalanır, alla pulla!
Köşkümün ardına villâ,
Kursalar az gelir bana.

Burnum Kaf Dağı'nda durur,
Sanır, zenginlikte huzur!
Celil neyle tatmin olur?
Sorsalar az gelir bana.

Halil GÖKKAYA

Dijital Çöplükteki Hayatlar

“Telefon kulübelerindeki zahmetli ama kıymetli bekleyişlerden görüntülü görüşmelerin zahmetsiz konforuna ulaştık; ancak bu süreçte sabrımızı, mahalle kültürümüzü ve birbirimizin derdiyle dertlenme yetimimizi ‘dijital bir çöplüğün’ içinde feda ettik.”

Ortaokulu bitirmiş sonrasında hangi liseye gideceğimi düşünürken aslında çok fazla da düşünüyordum; çünkü okuduğum dönemde okula göndermeme sorunları olduğundan meslek lisesine göndereceğiz dediler ve ben okul olsun da ne olursa olsun düşüncesiyle meslek lisesi bilgisayar bölümünü okumaya başlamıştım. Bu, bir okul hikâyesi olmayacak ama bilgisayar bölümüne başlamam, ülkemizde bilgisayar teknolojisinin yaygınlaşmasına tekâbül ettiği için bunun bir sosyal okuma açısından önemli olduğunu düşünüyorum.

Ben, doksanlı yıllarda çocukluğumu yaşadığım için kendimi biraz şanslı addediyorum. Çünkü henüz apartmanlar çok fazla revaçta değildi, yine mahalle kültürü yaşatılıyordu ve müstakil evler henüz daha gözden düşmemişti. Tabii yine o yıllarda müthiş bir apartman özentisi yok değil. Ama buna rağmen müstakil yaşamlar devam ediyordu. Tabii çocukluğun ve imkânların kıt olduğu dönemde benim dünyam mahallemden ibaretti. Dolayısıyla dış dünya hakkında çok fazla bilgim yoktu. Evimizde öyle kitaplarla büyümedim ben, dolayısıyla yaşadığımız dünyayı tanımam bir nevi okulu bıraktığım dönemle başlar. Çünkü mahallemden çıkmış, çarşı denilen bir kavramın içinde bulmuştum kendimi. Yeni yeni insanlar tanımaya başlamıştım bu vesileyle. Bizim kuşaktaki insanlar aslında hem şanslı hem de şanssız. Şanslı çünkü mahalle kültürü dediğimiz kavram ve komşuluk ilişkilerinin henüz ölmediği bir döneme rastlar. Günümüzde mahalle kavramı bitmiş durumda çünkü insanlar birbirini tanımıyor, bırakın mahalleyi, oturduğumuz binadaki insanları tanımaz duruma geldik. Vermiş olduğumuz tavizlerin nerelerde kırılmaya başladığını görmek için aslında orantısız özentilerimizin bugün bizi nerelere getirdiğini görmek çok zor değil. Günümüzde eskiye bir özlem olsa da günümüzü daha güzelleştirmek mümkün ama bunu tek bir bireyle yapmak söz konusu değil. Çünkü iş işten geçmiş, önü alınamaz bir aşamaya gelinmiştir. Bireylerin her istediğini yapabilir düşüncesiyle hareket ettiği her an, bu kontrolden çıkış git-

“Teknolojiyi üretenler çocuklarını ‘dijital dünyanın dikkat dağıtan kollarından’ uzak tutup kara tahta ve tebeşirle büyütürken, bizler çocuklarımızı başarılı olmaları ümidiyle tablet ve telefonların “dijital hapsine” kendi ellerimizle teslim ettik.”

tikçe büyüyecek ve artık devletlerin bile önünü alamayacağı bir duruma dönüşebilecektir. Felaket tellalı gibi görünmek istemem ama geçmiş ile günümüzdeki olan biteni değerlendirince maalesef bunu görmek zor değil. Düşünün geçmişte telefon kulübelerinin önünde sevdiklerimize, arkadaşlarımıza telefon edebilmek için kuyruklarda beklerken, bugün cep telefonu ile görüntülü görüşmeler yapabiliyoruz. Hem de kuyruklarda beklemiyoruz, olduğumuz yerde bu görüşmenin konforuna ulaşmış durumdayız. Eskiden daha zahmetliydi ve kıymetliydi. Şimdi ise her şey daha kolay oldu ama artık insanlar birbiriyle konuşmuyor, çünkü birbirinin derdini dinlemek istemiyor. Teknolojinin bir zararı olarak sabırsız ve tahammülsüz bir toplum olduğumuz için birbirimizin derdiyle dertlenmek gibi bir düşüncemiz yok artık. Bencilliğin had safhaya ulaştığı günümüzde insanî kavramların da anlamsızlaştığını görmemiz gerekiyor. Bu bencilliğin içinde kavrulup gidiyoruz ama maalesef bunun dahi tam olarak farkında değiliz.

Bizim nesil ve günümüzdeki nesil teknolojiye çok fazla anlam atfetti. Gereğinden fazla büyüldü. Sanki bu teknoloji dediğimiz şey olmasa kıyamet kopacak gibiydi. Elbette teknolojik gelişmeler, insanlığın bazı konularda yararına oldu, yaşadığımız her alanda bir kolaylık getirdi ancak kontrolsüz bir şekilde ilerledi ve bu kontrolsüz ilerleyiş devam ediyor. Bazı ülkelerde çocukların sosyal medyayı kullanmaları dahi yasaklanmaya başladı. Çünkü tehlikeyi görmeye başladılar. Malatya öğretmen Akademisi'nde

“Yokluk içerisinde teknoloji ile haşır neşir olmuş bir nesil, buna o kadar anlam yükledi ki neredeyse kutsal bir şey gibi göründü. Biz bunu öğrenemezsek, yapamazsak iflâh olmayız gibi yaklaşıldı.”

bir etkinlikte Prof. Dr. Erol Koçoğlu'nun dijital obezite konulu söyleşisine katıldım. Bu etkinlikte bu düşüncelerimi ifade etmek istiyordum ama zaman yetmediğinden bahsedemedim. Bu vesileyle daha geniş kitlelere ulaşmak ve Erol Hoca'nın da dikkat çektiği dijital obezite konusuna dikkat çekmenin önemli olduğunu düşünüyorum.

Meslek lisesini okuduğum yıllarda bilgisayarlar örtülerle kapatılırdı, aman toz kapmasın bir şey olmasın diye el bebek gül bebek bakılırdı. Öyle ki bilgisayarı açtığımızı pek hatırlamıyorum birinci sınıfta. Sonrasında meslek derslerimizin artması üzerine bilgisayar ile tanışlığımız arttı ve ilerledi. İşte bazı programlama dilleri öğrenmeye başladık bunlarla ufak ufak programlar yapmaya başladık, paket programları öğrendik derken mezun olduk. Sonrasında üniversitede bilgisayar programcılığı bölümüne devam ederek buradan mezun oldum. Ne oldu peki bu süreçte; kurumlarda, iş yerlerinde bilgisayar yokken artık neredeyse bilgisayar girmeyen yer kalmadı. Tüm iş dalları artık bilgisayarı kullanmanın zarûrî olduğu hâle geldi. Artık bizim dijital çöplüğümüz o kadar arttı ki bunları nereye koyacağımızı şaşırılmış duruma geldik. İşte bu çöplüğün iyi tasnif edilmesi gerekiyordu, bugün fizikî çöplerden enerji üretimi sağlanıyor. Dijital çöplükler de ortalıkta geziyor ve neyin hangi kaynağa dayandığı meçhul. Kaynak yok ortada sadece faraziyyeden ibaret bir sürü bilgi. Bir sürü gereksiz bilgi. İnsanlar artık bir şeyleri öğrenme derdinde değiller, doğru bilgiye ulaşma derdinde değiller, kaynak dediğimiz eserlere ulaşip şu ko-

nunun aslı astarı nedir diye merak edip sayfaları çevirmenin derdinde değiller. Cep telefonunu alıp merak ettiğimiz konuyu hemen öğrenirim düşüncesi hâkim, bir de yapay zekâ denilen bir şey çıktı; Herkes kendinin doktoru, öğretmeni, mühendisi velhâsıl kelâm her konuda uzmanı kesilir oldu. Asıl mesele şu kontrolsüz olarak ilerleyen her şey tehlikelidir. Dolayısıyla yapay zekâ dediğimiz yapı kontrol edilemez bir hâle büründüğü için insanlık açısından tehlikelidir.

Yokluk içerisinde teknoloji ile haşır neşir olmuş bir nesil, buna o kadar anlam yükledi ki neredeyse kutsal bir şey gibi göründü. Biz bunu öğrenemezsek, yapamazsak iflâh olmayız gibi yaklaşıldı. Hâlbuki bu teknolojiyi çıkaran insanlar, çocuklarını teknolojiden arındırılmış sınıflarda kara tahta ve tebeşirin bulunduğu sınıflarda çocuklarını okuttular. Neden biliyor musunuz? Onlar dijital dünyanın dikkati dağıtan, hayalleri, düşünmeyi yok etmenin kollarına bırakmadı. Çocuklarının düşünmesini, hayal etmesini, üretmesini istedikleri için onların okumasına, akşamları yıldızları görmesine olanak tanıdılar. Bilgisayar oyunları gününü gün etmelerini değil, klasik oyunlarla beyinlerini çalıştırmalarını istediler, okudular araştırdılar ve beyinlerini sürekli dinç tuttular. Biz ne yapıyoruz peki beyni uyutan bir teknolojinin içinde bocalayıp duruyoruz, düşünme mekanizmamızın iflas ettiği bir duruma gelmiş durumdayız. Bu konuda iyimser bir tablo çizmek lazım mı diye düşününce hiç de iyimser bir tablo çizmeye gerek yok. Zaten hep iyi olacak diye düşünürken hiçbir şey yapmamamızın sonucu buralara kadar geldik. Daha ne kötü olabilir diye düşünürken daha kötüsüne doğru ilerliyoruz. Mustafa Kutlu iyi bir hikâyecidir, toplum nezdinde de kabul görmüş bir yazardır. Kitaplarını okuduğunuzda hep bir kanaat ekonomisinin olduğunu görebilirsiniz. Zaten kendisi bu konuya önem veren bir insan, yine köylere dönülmesini savunan biri. Ama iş çıkırından çıktığı için tek bir bireyin çabasıyla bunun mümkün olmadığını, devletin topyekûn bir şekilde olaya el atmasıyla ancak bunun mümkün olacağını savunur. Ben de

bu kanaattem için de ihtiyaçlarımızın ucu bucağı yok. Aile kavramının ciddi bir şekilde gözden geçirilmesi lazım. Anne rolünün iyi benimsenmesi lazım. Annenin ev hanımı olmasının; işe yaramaz, evde oturuyor gibi bir algı içinde olmamak lazım. Şöyle bir anlamsız yarış var, kadın her şeyi yapar! Yahu insan zora gelince, iş başa düşünce herkes her işi yapmak için tüm gücünü kullanır zaten bunda sorun yok. Ama insan yapabileceği bir iş için normal enerjiyi sarfederken ben her şeyin üstesinden gelirim deyip daha fazla efor sarfederse kendine yazık eder ve erken çöker. Yani böyle çok görünmek için hayatlarımızdan daha fazlasını feda etmemek lazım çünkü insanın bir dayanım noktası var, sürekli bu dayanım noktasını zorlarsak kontrol elimizden çıkabilir. İşte az önce vurguladığım gibi suni ihtiyaçları azaltırsak, kanaat etme konusunu biraz daha irdelersek sanırım anlamsız ihtiyaçları elde etmek için kaçırdığımız bazı güzellikleri görebiliriz. Birbirimizle dertleşeceğimiz, konuşacağımız, sohbet edeceğimiz, kitap okuyacağımız, kendimize zaman ayıracağımız o kıymetli, geri gelmeyecek zamanı daha iyi değerlendirebiliriz.

Bu teknolojiyi çıkaran insanlar teknoloji trenini kaçırsak dünya başımıza yıkılır diye düşünmüyorlardı. Biri soruyor siz çocuklarınızın bilgisayar kullanamamasından korkmuyor musunuz diye, diyorlar ki zaten hazırladığımız paket programlar küçük bir eğitimle öğrenecek türden bunun için de çocuklarımızı teknolojiye hapsedmek yanlış. Biz ne yaptık peki çocuklarımız teknolojiyle başarılı olur diye eline telefonlar, tabletler verdik ve kendi hallerine bıraktık. Bunun daha çok sonuçları ortaya çıkacak ama dediğim gibi tren kaçtı. Bugün adına değerler eğitimi dediğimiz uygulamaları ilkokul, ortaokul ve daha kötüsü lise sıralarına kadar çıkarmış durumdayız. Hatta daha ileri gideyim üniversite sıralarında değerlerden bihaber bir sürü insan var. İşte bugün değerler eğitimi kitapları çıkmaya başladı, söyleşiler programlar yapılmaya başlandı. Neden bunlar yapılıyor peki? Değerlerimizden bihaber bir nesil yetiştiği için. Değerler eğitiminde ne var? Sevgi, saygı, şefkat, merhamet, paylaşma vb. birçok insani değer... Peki, bu insani değerler kitapla alınır mı, alınmaz. 0-6 yaş aralığındaki bir çocuk bunu ailesinden görmeliydi. Aile içinde büyürken sevgiyi, saygıyı, şefkati, merhameti, yardımlaşmayı öğrenmeliydi. Ama bugün geldiğimiz noktada aile kavramı da biraz erozyona uğradığından çocuk yetiştirilmesinde de büyük problemler var.

Yine işaret edeceğim Mustafa Kutlu'nun kanaat ekonomisi çok önemli. Günümüzde harcama kalemlerimiz çok arttı, üreten değil tüketen

bir toplum olduğumuz için de ihtiyaçlarımızın ucu bucağı yok. Aile kavramının ciddi bir şekilde gözden geçirilmesi lazım. Anne rolünün iyi benimsenmesi lazım. Annenin ev hanımı olmasının; işe yaramaz, evde oturuyor gibi bir algı içinde olmamak lazım. Şöyle bir anlamsız yarış var, kadın her şeyi yapar! Yahu insan zora gelince, iş başa düşünce herkes her işi yapmak için tüm gücünü kullanır zaten bunda sorun yok. Ama insan yapabileceği bir iş için normal enerjiyi sarfederken ben her şeyin üstesinden gelirim deyip daha fazla efor sarfederse kendine yazık eder ve erken çöker. Yani böyle çok görünmek için hayatlarımızdan daha fazlasını feda etmemek lazım çünkü insanın bir dayanım noktası var, sürekli bu dayanım noktasını zorlarsak kontrol elimizden çıkabilir. İşte az önce vurguladığım gibi suni ihtiyaçları azaltırsak, kanaat etme konusunu biraz daha irdelersek sanırım anlamsız ihtiyaçları elde etmek için kaçırdığımız bazı güzellikleri görebiliriz. Birbirimizle dertleşeceğimiz, konuşacağımız, sohbet edeceğimiz, kitap okuyacağımız, kendimize zaman ayıracağımız o kıymetli, geri gelmeyecek zamanı daha iyi değerlendirebiliriz.

Hayat aslında neye nasıl baktığımızla ilişkili biçimde ilerliyor. Kimisi zor kimisi kolay. Tabii ne kadar dikkat etsek de hayat her zaman iyi gidecek diye bir şey yok. Çünkü biz inanıyoruz ki dünya bir imtihan yeri. En zengininin de bir imtihanı var, fakirinin de. Ama bir şey daha var ki biz elimizden geleni yapmakla mükellefiz. Elleri cebinde hiçbir başarı elde edilmezken, elleri cebinde hiçbir sorunu da çözemeyiz. Bunu çözmek için çok kafa yormaya da gerek yok. Bunu istiyor muyuz diye önce kendimize sormamız lazım, sonra bunu talep etmemiz lazım. Devlet dediğimiz mekanizma insanların mutluluğu, huzuru için var. Eğer insanlar bunu talep ederse devlet de bu konuda tedbirini alır ve gereğini yapar. Dijital çöplüğün içinde kimsenin bizi boğmaya hakkı yok ve biz de buna mahkûm değiliz.

Lâle Şairi Abdullah Satoğlu ve Sücaattin Erdem Eserleriyle Yaşayacaklar

“Lâle Şairi’ Abdullah Satoğlu ve nasir Sücaattin Erdem’in vefatları fani dünyadan ebedî âleme bir göçtür , bu iki gönül insanın bıraktıkları kıymetli eserlerle kültür ve edebiyat dünyamızda yaşamaya devam edeceklerir.”

Kısa bir süre önce iki değerli edebiyatçımızı, biri şair diğeri nasir iki gönül insanımızı âhîret yurduna yolcu ettik. Bu vedâ, birer gün arayla gerçekleşti. “Lâle Şairi” adıyla maruf olan Abdullah Satoğlu ve nesir kitaplarıyla gönüllerde taht kuran Sücaattin Erdem... Şüphesiz, ölüm herkesin başında, bu mutlak hakikatten kaçılmaz. Yeri ve zamanı gelir, tahakkuk eder. Âyet-i Kerîme’de buyurulduğu gibi, “Her nefis ölümü tadacaktır.” Şüphesiz bu fânî dünya, hepimiz için bir bekleme salonudur ve biz insan olarak burada az kalacağız. Bizim için kıymetli olan asıl ebedî âlem, kabrin ötesinde, dünyanın öbür yakasındadır. Bunu bilir, bunu söyler, buna iman ederiz lâkin bu gerçeği tam idrak ettiğimiz ve âhîrete hazırlandığımız ne yazık ki söylenemez. Bu vesîleyle her iki edibimize Cenâb-ı Allah’tan rahmet ve mağîret diliyorum. Rûhları şad, kabirleri nur, mekânları cennet, menzilleri mübârek, makamları yüksek olsun inşallah. Ailelerinin, sevenlerinin, dostlarının ve edebiyat dünyamızın başı sağ olsun.

Kayseri’de 1934 yılında doğan Abdullah Satoğlu, uzun yıllar Ankara’da ikamet ettikten sonra İstanbul’a yerleşmişti. Aziz şairimiz Ankara’dayken zaman zaman kendisiyle görüşürdük. İstanbul’a geldikten sonra görüşmelerimiz devam etti. Vefatından kısa bir süre önce rahatsız olduğunu öğrendim. Telefonla arayıp ziyaret etmek istedim. Ancak müsait değildi. Oğuluyla telefonda konuştuk. Daha sonra Hekimoğlu Ali Paşa Kültür Merkezi Başkanı Yaşar Karayel Ağabeyimizle ziyareti tasarlarken emr-i Hak vâkî oldu, görüşme nasip olmadı.

Tarih: 10 Aralık 2025 Çarşamba. Merhum büyüğümüzün telefonundan gelen mesaj aile tarafından yazılmış olmalıydı ve şu ifadeleri ihtiva ediyordu: “İnna lillah ve inna ileyhi raciun. Ailemizin büyüğü, Babamız Abdullah Satoğlu dün (Çarşamba) saat 18.10’da Hakk’ın rahmetine kavuşmuştur. Cenazesi (Perşembe) ikinci namazı sonrası Sahrayıcedit Camii’nden kaldırılıp Karacaahmet’teki aile kabristanına defnedilecektir. Allah rahmet eylesin.”

“Ömürlerini kadim şiire ve nitelikli nesre adayan Satoğlu ve Erdem’in çalışmalarının bir külliyyat hâlinde toplanarak genç kuşaklara sunulması, yazar tarafından edebiyat dünyasına kazandırılması gereken önemli bir hizmet ve vefa borcu olarak hatırlanmaktadır.”

Lâle Şairi Abdullah Satoğlu

Büyüğümüzün cenaze namazı 11 Aralık 2025 Perşembe günü Sahrayıcedit Camii’nde kılındı. Kalabalık bir cemaat uğurlamaya gelmişti. Sonra yakın dostlarım Muhsin Karabay ve Mustafa Aydın ile birlikte Karacaahmet Mezarlığı’na geçtik. 11. adada bulunan aile sofasına geçtik. Kur’ân-ı Kerim okundu, duâlar edildi. Aile Mezarlığı’na baktığımda merhum ve merhumelerin başında “lâle” motifi vardı. Şairimizin bu vasfı her zaman hatırlanıyordu. O “Lâle Şairi”ydi.

Camide ve kabristanda son görevini yapan ve 11. Cumhurbaşkanımız Abdullah Gül ve ailenin diğer fertleri, taziyetleri kabul ettiler. Gül, merhum Abdullah Satoğlu’nun yeğeniydi.

“Lâle Şairi”mizdi

Kayseri'nin müstesna siması, “Lâle Şairi” olarak bilinen Abdullah Satoğlu ile muârefemiz uzun yıllara dayanır. Bundan tam 27 sene önce de görüşmüş ve kendisiyle çalıştığım Türkiye gazetesinde kültür sanat sayfası adına bir mülâkat yapmıştım. Bu röportaj esnasında “Şiirin eski tadı yok.” diyerek bir bakıma geleneğe yaslanan şairlerin azlığından bahsetmişti. Ama o sebatıyla, sabrıyla, dirayetiyle kadîm şiiri ve muhtevasını asla bırakmadı. Bu röportajda “Lâle” şairi olarak bu çiçeğe olan derin sevgisinin hikmetlerini ve mânâsını anlatmıştı. İstanbul'da okurken edebiyat çevreleriyle iyi bir dostluk kurduğunu, Ziya Osman Saba ile tanışma mutluluğuna eriştiğini söylemişti. Satoğlu, “Bana şiir hayatımda etkisi olan şairler arasında Ziya Osman Saba, Necip Fazıl ve Arif Nihat Asya gibi şahsiyetler gelmektedir.” demişti. Ayrıca Halide Nusret Zorlutuna, Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, Osman Atilla, Azmi Güleç ve Mehmet Çakırtaş gibi merhum şairlerle de yakın temas hâlinde olduğunu ifade etmişti.

İyi Bir Şairimizdi

Abdullah Satoğlu iyi şiirlere imza atmış kıymetli bir şairimizdi. Onun Bilge Özgen tarafından “hüzzam” makamında bestelenen “Sen” şiiri çok güzeldir ve şöyledir:

*Sen gülmeyen bahtımı gül gül açtıran bahar
Sen haz veren ruha ilk yaz akşamları kadar.
Sen sönen ümidimi yıldız yıldız parlatan
Sen ki, âsi gönlüme hükmeden asil sultan.
Sen lezzeti kalmayan dünyama bir tat verdin
Sen ki, bana sevdadan nasibi kat kat verdin.
Sen engin semalarda süzülen bir beyaz kuş
Korularda aşıyan gibi kalbime konmuş.
Sen bir hazana dönen sinemde incecik dal
Sen lâleler gibi aç, gönlümde ömrümce kal!*

Abdullah Satoğlu ile yaptığım mülâkatı Şiirimizden Portreler kitabıma almıştım. Bu kitabın onun en çok sevdiğim şiirlerinden biri olan

“Yûnus” da vardır. Şairimizin eski ve yeni bütün şiirleri kıymetlidir. Keşke hepsi bir araya getirilse şiir severlere sunulsa. Genç şairler bundan istifade etse. Böyle bir hizmeti iyi bir yayınevinin yapacağına inanıyorum. Sadece şiirleri değil nesirleri de toplanmalı ve bir külliyat hâlinde kültür edebiyat dünyamıza kazandırılmalıdır. Satoğlu'nun son şiirlerinden biri “Niyaz”dı. Şiir şöyle başlıyordu:

*Aydınlat imanla kalbimi Rabb'im,
Dönmesin gündüzler bir dem leyâle.*

*Tâ elest bezminde, görmek için ben
Pervâne kesildim o nûr cemâle.*

*İlm-ü irfânı kıl bizlere mürşid
Yansın gönlümdeki nurdan meşâle.*

*Uzun şiirin son mısraları şöyleydi:
Gölge kıl “Livâ-ülhamd” sancağını
Habîbine ermek için visâle...*

Şairimizi, Yahya Kemal'in o nefis mısraıyla aziz büyüğümüzü, kıymetli sanatkârımızı Sahibine emânet ediyor, hüznle yolcu ediyoruz: “Evvel giden ahbaba selam olsun erenler!”

Sücaattin Erdem'i Uğurlarken

Yazar Sücaattin Erdem de göçünü toplayıp asıl vatana doğru yola çıkanlardan, sonsuzluk kervanına katılanlardan oldu. Arapgir Hasreti ve Bu Dağların Ardı kitaplarının kutlu yazarıydı. Gönlü gibi yüzü de ak, rûhu ve yüreği berrak bir Allah dostuydu. Firakıyla dostlarını hasret içre bıraktı. O da 10 Aralık 2025 Çarşamba günü Ataköy 5. Kısım Camii'nde kılınan cenaze namazını müteakip Ayazağa Mezarlığı'na defnedildi.

Sücaattin Erdem 20 Eylül 1948 tarihinde Arapgir'in Budak köyünde doğdu. İlk ve orta öğrenimini sırasıyla Genç, Ağın, Arapgir, Kermaliye, Sivas, Eskişehir ilçe ve illerinde tamamladı. 1966 yılında girdiği Erzurum Ziraat Fakültesi'nden 1970 yılında mezun oldu. Anadolu Fikir Derneği'nin kurulduğu o yıllarda, Erzurum Şubesi Başkanlığı adına Adımlar dergisinin

Yazar Sücaattin Erdem

de bir süre sahipliğini yaptı. Şiirlerinin Hareket dergisinde yayımlanması onu yazı yazmaya teşvik etmişti. Adımlar dergisi 25. sayının sonunda kapandığında o Amasya Ziraat Bankası'nda Kredi Mühendisliği görevini sürdürmekteydi. 112. dönem yedek subay adaylığı, Balıkesir Ordunatım Okulu'nda geçti. 1973 yılında Keşan'dan terhisini müteakip Erzurum'a döndü. Anadolu Hayvan Ürünleri İstihsal ve Pazarlama Kooperatifi ile Dergâh Kitabevi Erzurum Şubesi'nin kuruluşunda vazifelendirildi. Manisa Ziraat Bankası'nda 1974 yılında başmühendis olarak ikinci kez memuriyete başladı.1976'da atandığı, Beydere Tarım Meslek Lisesi öğretmenliği ve müdür yardımcılığı ardından,1979 yılında Söğüt Tarım İlçe Başkanlığı'nda bulundu. Akhisar, Uşak, Salihli ve Turgutlu Ziraat Bankaları'nda Teknik Müdür Yardımcılığı yaptı. 1997'de emekli olup, Manisa'ya yerleşti. Daha sonra İstanbul'a geldi. Sücaattin Erdem, Arapgir'i yazmak tutkusunu ve yazıya dökülme macerasını kitabın önsözünde dile getirmiştir. Bundan böyle de Dergâh dergisi yazı ailesi içinde edebî çalışmalarına devam etti. Eşi Sadiye Hanım öğretmen emeklisi, kızı İffet diş hekimi, oğlu Mehmet makine mühendisi ve müzik sanatçısıdır.

Sücaattin Erdem Ağabeyle ESKADER çevresinde sık sık görüştük. Faaliyetlerimize, toplantılarımıza hep katıldı, bizleri bahtiyar etti. Özellikle koronavirüs salgınından sonra o da birçokları gibi uzun yıllar evden dışarı çıkmadı. Rahatsız olduğunu daha sonra öğrendim. Ama elektronik posta vasıtasıyla irtibatımız hep devam etti. Bir gün o mektuplardan yola çıkarak bir yazı yazarım inşallah. Son hazırladığı çalışmayı da, bakmam ve bir değerlendirme yapmam için bana göndermişti.

Abdullah Satoğlu ve Sücaattin Erdem'i bütün dostları gibi ben de "iyi" bilirdim. Haklarında hüsn-ü şehâdette bulunuldu. Varsa bütün haklarımız helâl olsun. İnşallah onlar da hepimize haklarını helâl etmişlerdir. Bilmiyorum ama merak ediyorum. Acaba ikisi tanışır, görüşürler miydi? Rûh güzellikleri bakımından birbirlerine çok yakın olduklarını söyleyebilirim. Tanışsalar di herhâlde birbirlerini çok severlerdi. İnşallah iki mü'min olarak cennette birbirlerine yakın olurlar ve Hazret-i Peygamber (s.a.v.)'e komşu kılırlar. Rahmeten vâsia...

Eğitimciler Olarak Neler Yapmalıyız?

“Öğretmenlik sadece bilgi aktarmak değil, bir ‘sevgi pınarı’ gibi çağlayarak öğrencilerin gönlüne dokunmak ve sevgi temeli üzerine kurulu, ahlaklı bir geleceği ilmik ilmik işlemektir.”

Eğitimciler olarak eğitim alanında yapılan en son gelişmelere göre kendimizi sorguluyor ve şu sorulara cevap buluyor muyuz?

Eğitimci olarak kendimizi ve yeteneklerimizi tanıyor muyuz?

Mesleğimiz yaşam şeklimize dönüştü mü?

İşimizi severek yapıyor muyuz?

Mesleğimizde kendimizi yeterli görüyor muyuz?

Sabırlı ve hoşgörülü müyüz?

Plânlı çalışıyor muyuz?

Çevremizle iyi ilişkiler içinde miyiz?

Öğrencilerimizi özellikleriyle tanıyabiliyor muyuz?

İşbirliğine açık olup, daha iyi olmak için ne yapıyoruz?

Toplumda sevilen biri miyiz?

Öğrencilerimizi iyiye, başarıya teşvik ediyor muyuz?

Yaptığımız işten dolayı vicdanen rahat mıyız?

Öğrencilerimizle gereği gibi ilgilenebiliyor muyuz?

Sevgili meslektaşlarım! Öğrencilerimiz bir gün karşımıza çıkarak bize şöyle demesinler. "Sevginizi, bilginizi ve ilginizi bizlere yeteri kadar verebildiniz mi? Öğretmenim! Ne olurdu bize gülseydiniz? Hâlimizi, hatırımızı sorsaydınız, yanağımızı okşayıp, bizi sevdiğinizi söyleseydiniz, bize kendinizi sevdiren gönlümüzü kazansaydınız, öğüt verseydiniz de kötü insan olarak karşınıza çıkmazaydık."

Niçin bunları bizden esirgediniz? Şefkat dolu kucüğünüzü açıp, yüzümüze gülüp bizi mutlu etseydiniz. Ne olurdu öğretmenim! Bizimle ilgilenseniz, ismimizle hitap edip, saçlarımızı okşayıp şefkatinizi esirgemeseydiniz.

"Ham maddesi insan olan bu onurlu meslekte öğretmen, şefkat ve hoşgörüyü bilgiden önce sunarak sadece bir birey yetiştirmekle kalmaz ; topluma vicdanı hür, dürüst ve pırıl pırıl bir nesil armağan eder."

Öğretmenlik peygamberlik mesleğidir. Bir öğretmenin ödülü yetiştirdiği öğrencileridir. Öğretmenin gönlü sevgi ile dolu, vicdanı huzurlu, mesleğiyle onurludur. Öğretmen insanı eğitir, ona şekil, ilim ve ahlâk verir. Ne mutlu o öğretmenlere ki, pırıl pırıl bir gelecek kuruyor, tertemiz bir nesil yetiştiriyor, gönülleri olgunlaştırıyor, sevgiyi, saygıyı, doğruluk ve dürüstlüğü öğretiyor ve binlerce öğrencisinden dualar alıyor.

Öğretmenlik temiz, itibarlı ve eskimeyen bir meslektir. Öğretmenlik leke götürmez. Öğretmen iyi eğitim almış, iyi bir kişilik ve karakter sahibi olmalıdır. Öğretmenin elindeki ham madde insandır. Onu en iyi şekilde yetiştirmelidir. Öğretmen bilinçli olursa hayatı anlamlı olur. Dilinde lezzet

çoğalır, yüreğinde mutluluk ateşleri yanar ve içi huzurla dolar. İyi ve faydalı işler yapma şansı en çok olanlar öğretmenlerdir. Elindeki hamur insan olduğundan onu çok iyi tanması gerekir.

Konfüçyüs; "Öğretmenler baktığında berrak görmeyi bilirler, dinlediklerinde iyi duymayı becerirler, görünüşleri bakımından sıcak olmayı düşünürler, davranışlarında saygılı olmayı isterler, konuşmalarında doğru olmayı düşünürler, işlerinde ciddi olmayı esas alırlar, kuşkuya düştüklerinde soruları nasıl soracaklarını bilirler, öfkelendiklerinde çıkış yolu ararlar, kazancı gördüklerinde adaleti unutmazlar, kendilerini değil, öğrencilerini düşünürler." diyor.

Öğretmenlik sevgi mesleğidir. Gönlü sevgiyle dolu, öğrencilerini çok seven öğretmeni öğrencileri unutmazlar. Öğretmen bir sevgi pınarı olarak ömrünün sonuna kadar gürül gürül akmalı, çiçek-

lerini sulayıp büyütmeli, onları hayata hazırlamalıdır. Öğretmen bilgiden önce sevgi ve hoşgörüyü vermelidir.

Sevgi temeli üzerine kurulmayan eğitim gerçek bir eğitim değildir. Öğretmen seven ve sevmesini bilendir. Öğretmen belli bir disiplin anlayışı içinde olmalıdır. Öğretmen sadece bir insan yetiştirmiyor, bir gelecek hazırlıyor, sevgiyle kurulan bir dünyada yaşamak ne kadar güzel olur değil mi?

Sevmek, duygulara ortak olmak, sevinçlerini paylaşmak, gözyaşlarını bölüşmek, eğitimde önemli izler bırakır. Öğretmen sevgi, hoşgörü ve güzelliği kendisi kendisi yaşayarak öğrencisine yaşatmalıdır. Eğitimcilerin bir sevgi haritası olması ve bu haritadan yararlanarak yollarına devam etmelidir.

Ben Seni Dost Diye Bilmek İsterim

Dağların dostu var sıradağ gibi,
Ben seni dost diye bilmek isterim.
Yolların dostu var bahçe-bağ gibi,
Ben seni dost diye bilmek isterim.

Gördüm ki yıldızlar gecenin dostu,
Gönlü geniş olan, yücenin dostu,
Kalp dediğin bir tek hecenin dostu,
Ben seni dost diye bilmek isterim.

Kirpiklerin dostu hilâl kaş olsun,
Gökyüzünün dostu uçan kuş olsun,
Muhabbetin dostu dertsiz baş olsun,
Ben seni dost diye bilmek isterim.

Irmaklar denize dökülmek ister,
Ateşler ocakta yakılmak ister,
Şimşekler yürekte çakılmak ister,
Ben seni dost diye bilmek isterim.

Bülbüller dost olsun kırmızı güle,
Dudaklar vurulsun bir tatlı dile,
Bütün benliğimle çıkararak yola,
Ben seni dost diye bilmek isterim.

Varlıkla yokluğu bir etmek için,
Nurdan yüreğinde yer etmek için,
Aşkını kendime yâr etmek için,
Ben seni dost diye bilmek isterim.

Yusuf DURSUN

Nasihah Takvimi

ARTIK CEBİNİZDE!

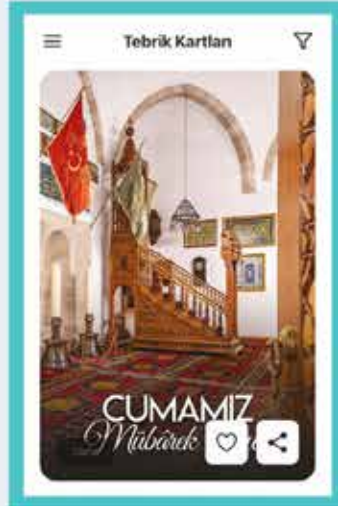
Nasihah Takvimi Mobil Uygulamasını Android ve iOS için indirebilirsiniz.

NASİHAT TAKVİMİ

Nasihah Yayınları tarafından hazırlanan Nasihat Takvimi'ni mobil telefonunuzdan takip edebilirsiniz.

- Namaz Vakitleri
- Bilgilendirici İçerikler
- Tebrik Kartları
- Dini Gün ve Geceler
- İmsakiye
- Kible Bul

DİVÂN-I HULÛSİ-İ
DÂRENDEVÎ'NİN SESİ

Divan Radyo

YAYIN HAYATINA
DEVAM EDİYOR

Divân
RADYO

www.divanradyo.com

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı'nın yayın hizmetlerinden biri olan Divan Radyo yayın hayatına başladı. Radyomuzda Osman Hulûsi Efendi'nin Divân-ı Hulûsi-i Dârendevî adlı eserinden ilahi ve şiir dinletileri başta olmak üzere dinî ve tasavufî yayınlar yapılmaktadır. Radyomuzu web sayfamız üzerinden ve telefonunuza yükleyeceğiniz mobil uygulamalar ile dinleyebilirsiniz. İlginiz için teşekkür ederiz...

